

Education

EDUCATIEVE BACHELOR LAGER ONDERWIJS

ACADEMIEJAAR
2024-2025

Bachelorproef: Spiegels in de klas!

Student: Sandra Vermeulen

Promotor: Katrien Van Hauwermeiren

Co-promotor: Ruth Van Uytvanck

Indiendatum: 03/06/2025

SPIEGELS IN DE KLAS!

Onderwijs gaat niet alleen over leren hoe je moet denken, maar ook over het leren geloven in je eigen vermogen om te leren!

**OP WELKE MANIER KUNNEN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
DOELGERICHT INGEZET WORDEN VOOR MEER ZELFVERTROUWEN BIJ
6DEJAARS?**

1. VOORWOORD

Ik koos voor dit thema omdat ik zelf al heel mijn leven hard werk aan mijn zelfvertrouwen. Toen ik zelf in de lagere school zat, werd hier op geen enkele manier op ingezet. Tijdens stages en in de leefwereld van mijn dochter van 10 jaar, merk ik dat zelfvertrouwen bij kinderen niet altijd groot is. Ik vind het belangrijk dat hier op school aandacht aan besteed wordt. Tijdens mijn stage in het zesde leerjaar merkte ik heel wat gebrek aan zelfvertrouwen op bij de leerlingen. Ze zijn heel onzeker over hun kunnen en over de overstap naar het secundair onderwijs. Naar mijn mening kunnen feedback en zelfreflectie ingezet worden om een positief zelfbeeld bij de leerlingen te stimuleren. Maar hoe doen we dat? In welke mate wordt dit al gedaan op school en welke invloed heeft dit op de leerlingen? Welke noden zijn hierbij voor de school en de leerlingen? Hierover werd al heel wat onderzoek gedaan. Kijken hoe dit in de praktijk al gebeurt en hoe men dit op school nog meer kan doen, is het doel van mijn onderzoek. Aan de hand daarvan wil ik zelf een product uitwerken om via feedback en zelfevaluatie een positief zelfbeeld van leerlingen in het zesde leerjaar te stimuleren en hun zelfvertrouwen positief te beïnvloeden, met daarbij de focus op de overgang naar het secundair onderwijs.

2. INHOUDSOPGAVE

1.	VOORWOORD.....	3
2.	INHOUDSOPGAVE.....	3
3.	ABSTRACT	4
4.	PRAKTIJKPROBLEEM	5
5.	ONDERZOEKSVRAGEN.....	8
6.	AANPAK.....	9
7.	RESULTATEN	10
8.	CONCLUSIE	15
9.	BRONNENLIJST	16
10.	BIJLAGEN	18

3. ABSTRACT

De volgende vijf kernwoorden sluiten perfect aan bij het onderwerp van mijn bachelorproef: feedback – zelfreflectie – zelfvertrouwen – groeimindset – overgang secundair onderwijs

Dankzij gesprekken, enquêtes, vragenlijsten, observaties en een literatuurstudie, kon ik een antwoord vinden op mijn hoofdvraag: Hoe kunnen feedback en zelfreflectie op school worden ingezet om het zelfvertrouwen van leerlingen in het zesde leerjaar positief te beïnvloeden in functie van de overgang naar het secundair onderwijs?

Het praktijkonderzoek toont aan dat effectieve feedback, zowel mondeling als schriftelijk, een cruciale rol speelt in de ontwikkeling van een positief zelfbeeld. Feedback die gericht is op proces en inzet in plaats van enkel op resultaat, blijkt motiverend en bevorderlijk voor een groeimindset.

Zelfreflectie wordt eveneens als essentieel beschouwd, maar blijkt voor sommige leerlingen moeilijk te beheersen, vooral voor die met een zwak zelfbeeld. Het creëren van een veilige leeromgeving en het gebruik van gestructureerde reflectievragen en tools bleek de zelfreflectie te ondersteunen.

Daarnaast werd bij leerkrachten de behoefte aan tijd en middelen om feedback en reflectie effectief in te zetten duidelijk zichtbaar.

De ontwikkelde tool, waarbij dagelijks feedback en reflectie worden geïntegreerd in het leerproces, biedt een praktische oplossing om het zelfvertrouwen van leerlingen te versterken en hen voor te bereiden op de overgang naar het secundair onderwijs. Deze tool voor zelfreflectie en feedback blijkt een effectieve manier te zijn om dit doel te bereiken.

Door middel van gestructureerde reflectievragen en gepersonaliseerde feedback kunnen leerlingen hun sterke punten erkennen en concrete groeimogelijkheden identificeren.

Dit proces ondersteunt hen niet alleen bij het verbeteren van hun leerresultaten, maar versterkt ook hun zelfvertrouwen, vooral op een moment waarop de overgang naar het secundair onderwijs voor hen een grote uitdaging is.

Uit de literatuur blijkt dat effectieve feedback het meeste effect heeft wanneer deze gericht is op de groei van de leerling en wanneer deze in een veilige leeromgeving wordt gegeven (Hattie & Timperley, 2007; Van den Bergh, Ros & Beijaard, 2014).

Dit komt overeen met de bevindingen in de praktijk, waarbij leerlingen die regelmatig feedback ontvangen, niet alleen hun prestaties verbeteren, maar ook hun motivatie en zelfvertrouwen vergroten.

Zelfreflectie, zoals aangetoond door Zimmerman (2002), helpt leerlingen bewust te worden van hun leerproces, wat hen in staat stelt om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen ontwikkeling. Daarnaast ondersteunt de werkwijze de groeimindset van leerlingen, wat essentieel is voor het omgaan met uitdagingen (Dweck, 2017).

De meerwaarde van deze bachelorproef ligt in de praktische inzetbaarheid van de ontwikkelde tool en de positieve impact ervan op het zelfvertrouwen van leerlingen. Door deze tool kunnen leerkrachten structureel werken aan het versterken van het zelfvertrouwen van leerlingen, wat hen beter voorbereidt op hun verdere schoolloopbaan.

De belangrijkste bronnen waarop dit onderzoek gebaseerd is zijn:

- Dweck, C. (2017). *Mindset: Changing the Way You Think to Fulfill Your Potential*. Robinson. Geraadpleegd op 1 april 2025.
- Hattie, J., & Timperley, H. (2021). The power of feedback. *Review of Educational Research*. Geraadpleegd op 4 maart 2025 van ["De kracht van feedback" opnieuw bekijken vanuit het perspectief van de leerling - SciencDirect](#)
- McLeod, R. H. (2019b). Supporting Preservice Teachers to Implement Systematic Instruction Through Video Review, Reflection, and Performance Feedback. *Early Childhood Education Journal*, 48(3), 337–343. Geraadpleegd op 4 april 2025 van <https://doi.org/10.1007/s10643-019-01001-y>

- Van den Bergh, L., Ros, A., & Beijaard, D. (2014). Improving teacher feedback during active learning: Effects of a professional development program. *American Educational Research Journal*, 51(4), 772–809. Geraadpleegd op 30 maart 2025 van <https://doi.org/10.3102/0002831214531322>
- Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory into Practice*, 41(2), 64–70. Geraadpleegd op 9 november 2024 van https://doi.org/10.1207/s15430421tip4102_2

Mochten er verdere vragen zijn over dit onderwerp of onderzoek, kunt u mij contacteren via volgend e-mailadres: ferrerosan@hotmail.com

4. PRAKTIJKPROBLEEM

Tip Onderwijs (2024) stelt dat in de huidige onderwijspraktijk steeds meer aandacht wordt besteed aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen, waarbij zelfvertrouwen een cruciale rol speelt. Dit is van groot belang in veel facetten van hun verdere leven. Volgens de redactie van Tip Onderwijs is zelfvertrouwen een gevoel van eigenwaarde en de mate waarin een kind in zichzelf gelooft en op zichzelf vertrouwt. Dit is afhankelijk van de kijk die het kind op zichzelf heeft.

I-mens (2022) definieert deze kijk als het zelfbeeld, dat zowel positief als negatief kan zijn, maar vaak niet volledig zwart-wit is. Volgens Wisdomlib (2024) bepaalt dit zelfbeeld deels hoe een kind handelt. Voor zowel het welzijn als de schoolprestaties is het belangrijk dat leerlingen een positief en realistisch zelfbeeld hebben, omdat een negatief of laag zelfbeeld kan leiden tot een laag zelfvertrouwen.

Kellaert (2006) stelt dat lagereschoolkinderen die te kampen hebben met weinig zelfvertrouwen, vooral in de klasomgeving problemen ondervinden. Dagelijkse confrontaties met prestaties, beoordelingen en vergelijkingen met anderen kunnen leiden tot terughoudendheid om vragen te stellen, angst om fouten te maken en beperkte participatie in groepsactiviteiten. Dit gebrek aan zelfvertrouwen komt volgens haar vaak naar voren tijdens uitdagende momenten zoals het maken van moeilijke opdrachten, toetsen of presentaties.

Gelijkaardige inzichten vinden we terug bij Govaerts (2021) en Project Talent (2024), die stellen dat weinig zelfvertrouwen een invloed heeft op prestaties in de klas, maar ook op sociale interacties en op de bereidheid nieuwe uitdagingen aan te gaan. Dit kan resulteren in verminderde motivatie, faalangst en het vermijden van schoolse taken.

Het gebrek aan zelfvertrouwen merkte ik tijdens mijn stage in het 6de leerjaar al op wanneer ik de leerlingen een zelfevaluatieformulier liet invullen. Hieruit bleek dat zij zichzelf vaak heel laag inschatten en een lage score gaven op hoe ze hun eigen prestaties beoordeelden.

Om het zelfvertrouwen van leerlingen in het zesde leerjaar verder te onderzoeken, voerde ik een eerste veldonderzoek uit door het bevragen van een leerkracht zesde leerjaar en de zorgleerkracht en het uitvoeren van enkele observaties. Interviews met de zorgleerkracht en leerkracht van het zesde leerjaar toonden aan dat leerlingen onzeker zijn over hun capaciteiten en zich vaak negatief beoordelen in vergelijking met anderen. Leerkrachten merken deze onzekerheden vooral op bij de voorbereiding op de overstap naar het secundair onderwijs.

Tijdens observaties in het zesde leerjaar besteedde ik aandacht aan het gedrag van leerlingen bij het maken van toetsen of zelfstandig verwerken van opdrachten. Bij een wiskundetoets merkte ik op dat zowel leerlingen die doorgaans goed scoren op wiskunde, als leerlingen die het moeilijker hebben met wiskunde, twijfelden aan hun capaciteiten. Al bij het binnenkomen van de klas spraken ze over de toets en hun angst om te falen. Deze onzekerheid uitte zich in negatieve gedachten en opmerkingen over hun prestaties. Sommigen durfden niet te beginnen omdat ze vreesden dat hun werk niet goed genoeg zou zijn. De leerlingen die doorgaans goed scoren op wiskunde, herbekeken hun toets meerdere keren, twijfelden over hun werk en achteraf gaven ze aan een slecht cijfer te verwachten, ongeacht hun werkelijke prestatie.

Hier leg ik de link naar faalangst. In het boek van Bokhoven (2006) wordt gesteld dat faalangst alles te maken heeft met het zelfbeeld van het kind. Ze zegt dat onderzoek aantoonde dat een kind dat slecht is in rekenen, maar positief over zichzelf denkt, vaak hoger scoort dan een kind dat goed is in rekenen, maar negatief over zichzelf denkt. Dit benadrukt de complexiteit van het probleem, namelijk dat onzekerheid over prestaties en zelfbeeld voorkomt bij alle leerlingen, ongeacht hun prestatieniveau.

Volgens Project Talent (2024) kan laag zelfvertrouwen ontstaan door factoren zoals hoge verwachtingen van ouders, leerkrachten en leeftijdsgenoten, maar ook door vergelijkingen met klasgenoten. Daarnaast kan mislukking of negatieve feedback een blijvende impact hebben op het zelfbeeld.

Leerkrachten benoemen tijdens de interviews ook invloeden zoals de thuissituatie, sociale media, prestatiedruk, groepsdruk en het niet erkennen van inspanningen. Zij zien dat het gebrek aan zelfvertrouwen vooral bij spreken voor de klas, groepswork, creatieve opdrachten, toetsen en presentatie zich uit in terughoudendheid, niet beginnen aan een opdracht, emotionele reacties, afsluiting en angst om dom over te komen en uitgelachen te worden.

Volgens Bal (2020), krijgen voornamelijk leerlingen in de laatste jaren van de basisschool te maken met verminderd zelfvertrouwen, vooral in het kader van de overgang naar het secundair onderwijs, omdat deze vaak gepaard gaat met onzekerheden door de confrontatie met heel wat veranderingen.

Volgens haar is de ontwikkeling van kinderen tussen 10 en 12 jaar ook een tijd van intensieve zelfreflectie en zelfvergelijking met anderen, wat het zelfbeeld beïnvloedt. Ze zegt daarbij dat het gebrek aan zelfvertrouwen nog versterkt wordt door de sociale en emotionele druk die leerlingen ervaren.

Ook Govaerts (2021) en Project talent (2024), zeggen dat gebrek aan zelfvertrouwen, een directe invloed heeft op de voorbereiding op de overstap naar het middelbaar onderwijs omdat onzekerheid over nieuwe vakken, leerkrachten en sociale situaties de druk verhogen.

Dit werd bevestigd in de interviews met de leerkrachten waarin ze aangaven dat onzekerheid en een negatief zelfbeeld veel voorkomend zijn in het zesde leerjaar.

De leerkrachten merken op dat leerlingen zich vaak onder druk gezet voelen door de verwachtingen van anderen en de naderende overgang naar het secundair onderwijs.

Eenzijds merken zij dat leerlingen nieuwsgierig en enthousiast zijn en dat ze er wel naar uitkijken, en anderzijds dat de leerlingen vooral met veel vragen zitten en zich zorgen maken over de hoge verwachtingen, de nieuwe vakken en leerkrachten, nieuwe vrienden maken en over de grote verantwoordelijkheden.

De leerkrachten proberen dit zo goed mogelijk op te vangen door meerdere keren op bezoek te gaan naar de middelbare school, hen gerust te stellen en al hun vragen zo goed mogelijk te proberen beantwoorden.

Ook tijdens observaties hoorde ik leerlingen vaak over deze bezorgdheden praten, zowel op de speelplaats als in de klas.

Om hier een beter zicht op te krijgen, voerde ik individuele gesprekken met leerlingen en vulden zij samen met mij een vragenlijst in die ik op voorhand voorbereidde. Deze bevat items over hoe zij zich voelen op school, hun zelfvertrouwen en welke dingen hierop een positieve invloed hebben en over hun gevoel bij de overgang naar het secundair. Hieruit bleek dat zij meestal een positief zelfbeeld hebben, maar sommigen vaak onzeker zijn. Hoewel de meeste leerlingen hun vinger durven opsteken in de klas, twijfelen ze vaak. Familie en vrienden blijken bij alle leerlingen een positieve invloed te hebben op hun zelfvertrouwen. Enkele leerlingen zijn heel onzeker en bezorgd over de overgang naar het secundair, maar de meerderheid heeft hierover zowel een blij als een zenuwachtig gevoel. Ze vinden alle veranderingen heel spannend, maar deze maken hen tegelijk ook onzeker.

De leerlingen gaven aan dat ze door hun ouders en door hun meester al redelijk goed voorbereid zijn op de overgang, maar dat ze met nog heel wat vragen zitten en ze toch nog niet helemaal goed weten wat te verwachten.

De helft van de leerlingen gaf aan dat extra zelfvertrouwen, tips over hun aanpak en meer schoolbezoeken hen zouden helpen om met meer vertrouwen de overstap te maken.

Volgens SLO (2024) en Project Talent (2024) vraagt laag zelfvertrouwen bij leerlingen om aandacht van leerkrachten, ouders en scholen. Het herkennen en aanpakken van dit probleem kan voorkomen dat het een belemmering vormt voor leren en welzijn. Feedback en zelfreflectie spelen hierbij volgens hen een sleutelrol, omdat deze helpen zicht te krijgen op sterke en zwakke punten en zo het zelfvertrouwen vergroten.

Om het praktijkprobleem nog diepgaander te verkennen, verdiepte ik mij nog meer in literatuur van Dweck (2006), Malfait (2024), Huizinga & Smidts (2011), Ryan & Deci (2000), Bandura (1997) en Cooperrider & Whitney (2005) en deed ik nog diepgaander veldonderzoek aan de hand van observaties in het zesde leerjaar, met een voor gestructureerd observatieschema, diepgaandere vragenlijsten en enquêtes voor leerlingen en leerkrachten en bijkomende interviews met leerkrachten.

Dweck (2006) stelt dat leerlingen kunnen leren dat hun capaciteiten niet vaststaan, maar zich ontwikkelen door inspanning en het gebruiken van feedback als groeimiddel. Het ontwikkelen van een 'growth mindset' kan helpen om onzekerheid en faalangst te doorbreken. Malfait (2024) benadrukt dat feedback hierbij een sleutelrol speelt en dat feedback vooral effectief is wanneer het zich richt op proces en inspanning in plaats van enkel op resultaat omdat dit leerlingen kan helpen om een realistisch en positief zelfbeeld te ontwikkelen.

Huizinga & Smidts (2011) stellen dat zelfreflectie zich pas op latere leeftijd ontwikkelt, maar met de juiste begeleiding versterkt kan worden.

Ryan & Deci (2000) bespreken de Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior, die gaat over hoe het stimuleren van intrinsieke motivatie door waardering van positieve eigenschappen, het zelfvertrouwen en zelfbeeld bevordert. Ook volgens Bandura (1997) en Cooperrider & Whitney (2005), zorgt het benadrukken en waarderen van positieve eigenschappen en sterke punten voor een positiever zelfbeeld en stimuleert het de persoonlijke groei.

Om inzicht te krijgen in de visie van leerkrachten op feedback en zelfreflectie, liet ik hen een vragenlijst invullen. Hieruit bleek dat zij feedback essentieel vinden en verschillende methoden toepassen zoals verbale complimenten, benoemen van inspanningen en reflectiemomenten. Beide leerkrachten zijn het erover eens dat feedback gericht op inzet het zelfbeeld versterkt.

Zij ervaren zelfreflectie als een belangrijk hulpmiddel voor de ontwikkeling van een positief zelfbeeld en stimuleren dit op verschillende manieren door evaluatiekaders te laten invullen, evaluatieblaadjes in te zetten en mondeling na te gaan hoe leerlingen hun eigen prestaties inschatten. Het feit dat leerlingen moeite hebben om eerlijk naar zichzelf te kijken, ervaren beide leerkrachten als de grootste uitdaging hierbij.

De leerkrachten zeggen in interviews dat er op school al veel aandacht gegeven wordt aan het stimuleren van een positief zelfbeeld bij leerlingen in het zesde leerjaar aan de hand van reflectiemomenten, zelfevaluatiekaders, individuele begeleidingssessies, extra ondersteuning, workshops over faalangst, werken aan de sociale vaardigheden, benadrukken dat fouten maken mag en het ondersteunen bij toetsen en presentaties.

Toch ervaren zij de nood aan nog meer tijd en middelen voor individuele begeleiding, zoals bijvoorbeeld regelmatige reflectiemomenten op vastgelegde momenten en op meer verschillende en afwisselende manieren zoals reflectietools of andere hulpmiddelen.

Leerkrachten benadrukken ook het belang van als schoolteam in te zetten op ouderbetrokkenheid via gesprekken en ouderavonden om zo samen niet alleen maar naar de problemen te kijken, maar ook naar de talenten en sterktes van de leerlingen. Leerlingen hun positieve eigenschappen versterken, is volgens hen de beste manier om te werken aan een positief zelfbeeld.

Op basis van al deze bevindingen uit literatuurstudie en veldonderzoek formuleerde ik onderzoeksvragen en kwam ik tot het algemene pedagogisch-didactische kader van mijn onderzoek dat zich richt op het versterken van het zelfvertrouwen van leerlingen in het zesde leerjaar door het inzetten van feedback en zelfreflectie. Dit vooral met betrekking op de overstap naar het secundair.

Het doel van mijn bachelorproef is te onderzoeken hoe feedback en zelfreflectie effectief kunnen ingezet worden om het zelfvertrouwen van leerlingen in het zesde leerjaar positief te beïnvloeden, vooral bij de overgang naar het secundair onderwijs.

5. ONDERZOEKSVRAGEN

HOOFDVRAAG

Hoe kunnen feedback en zelfreflectie op school worden ingezet om het zelfvertrouwen van leerlingen in het zesde leerjaar positief te beïnvloeden in functie van de overgang naar het secundair onderwijs?

DEELVRAGEN

1. Hoe wordt in het zesde leerjaar ingezet op feedback en zelfreflectie om een positief zelfbeeld bij de leerlingen te stimuleren?
2. Aan welke effectieve feedback- en zelfreflectiestrategieën hebben leerlingen van het zesde leerjaar nood om hun zelfvertrouwen te versterken met focus op de overstap naar het secundair onderwijs?
3. Aan welke effectieve feedback- en zelfreflectiestrategieën hebben leerkrachten van het zesde leerjaar nood om het zelfvertrouwen van de leerlingen te versterken met focus op de overstap naar het secundair onderwijs?

ONTWERPVRAAG

4. Wat kan ontwikkeld worden in het zesde leerjaar om in te zetten om via zelfreflectie en feedback het zelfvertrouwen van leerlingen positief te beïnvloeden in functie van de overgang naar het secundair onderwijs?

6. AANPAK

Omdat ik zelf veel problemen had met mijn zelfvertrouwen in de lagere school en daar nu nog steeds gevolgen van ervaar, vind ik het heel belangrijk dat hier op school wordt op ingezet. Ik zie ook bij mijn dochter van 10 jaar dat dit heel belangrijk is. Zelf geloof ik er sterk in dat hierop kan ingezet worden op school door feedback en zelfreflectie. Daarom besliste ik om hierover mijn bachelorproef te maken.

In een gesprek met de directeur van mijn ankerschool kwam ik te weten dat het zelfvertrouwen van leerlingen in de lagere school vaak een probleem begint te vormen in de derde graad, en vooral in het zesde leerjaar in verband met de overstap naar het secundair onderwijs. Hij is van mening dat feedback en zelfreflectie hierin een belangrijke rol kunnen spelen. Het was dan ook fijn voor hem om te horen dat ik hierover mijn bachelorproef wil maken.

Ik stemde dit onderwerp af met de promotor op school en het werd goedgekeurd.

Aan de hand van brainstormen, freewriting en het maken van een mindmap ging ik op zoek naar het praktijkprobleem. Om dit verder te verkennen, verdiepte ik mij in literatuur. Ik vond het belangrijk om genoeg kennis over mijn onderwerp te hebben alvorens ik leerkrachten/leerlingen ging bevragen. Wanneer mijn onderwerp eenmaal bepaald was, ging ik op zoek naar goede boeken in de bib en bronnen van het internet. Dankzij deze literatuurstudie heb ik veel informatie teruggevonden over mijn onderwerp.

Ook deed ik veldonderzoek door te observeren in het zesde leerjaar, interviews af te nemen van leerkrachten en vragenlijsten te laten invullen door leerlingen en leerkrachten. Zo kreeg ik een duidelijk beeld van het praktijkprobleem en kwam ik tot het formuleren van de onderzoeksvraag en de deelvragen met een ontwerpvrage. Aan de hand van een Gannt diagram stelde ik een onderzoeksplan op.

Om een antwoord te vinden op deze onderzoeksvragen, gebruikte ik een combinatie van verschillende methoden van dataverzameling waarbij elke methode zorgvuldig werd gekozen om relevante en betrouwbare informatie te verzamelen en een volledig beeld te krijgen van de huidige situatie en de behoeften van leerlingen en leerkrachten.

Door interviews met en vragenlijsten voor leerkrachten in combinatie met observaties in de klas en vragenlijsten voor de leerlingen, ging ik na hoe feedback en zelfreflectie worden geïntegreerd in de klaspraktijk. Ook de noden van zowel de leerkrachten als de leerlingen, kon ik hierdoor in kaart brengen. Zo kreeg ik een antwoord op mijn onderzoeksvragen over hoe feedback en zelfreflectie wordt ingezet en welke noden leerkrachten en leerlingen hierbij ervaren.

Deze verzamelde data voegde ik allemaal in bijlage. Op basis hiervan ging ik op zoek naar aanvullingen via literatuurstudie en ontwierp ik een product volgens een gestructureerd proces. Ik formuleerde ontwerpeisen en op basis daarvan, ontwierp ik een toolkit om in het zesde leerjaar in te zetten op feedback en zelfreflectie. Ik besprak dit met de leerkracht en na goedkeuring stelde ik de toolkit voor in de klas. De leerkracht testte de toolkit uit waarna ik feedback ging vragen aan de leerkracht en de leerlingen. Omdat ik de leerkracht van het zesde leerjaar mocht vervangen, kon ik de toolkit zelf verder inzetten in de klas en deze evalueren door in gesprek te gaan met de leerlingen.

Deze werkwijze heeft niet alleen geleid tot een succesvol eindproduct, maar ook tot waardevolle inzichten die bijdragen aan verdere ontwikkelingen binnen het vakgebied.

7. RESULTATEN

HOE WORDT IN HET ZESDE LEERJAAR INGEZET OP FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE OM EEN POSITIEF ZELFBEELD BIJ DE LEERLINGEN TE STIMULEREN?

In het zesde leerjaar wordt actief ingezet op feedback en zelfreflectie om het zelfbeeld van leerlingen positief te versterken. Uit mijn praktijkonderzoek blijkt dat leerkrachten feedback niet louter zien als een evaluatiemiddel, maar vooral als een krachtig instrument om groei en motivatie te stimuleren. Deze visie wordt ondersteund door de literatuur, waaruit blijkt dat feedback een fundamentele rol speelt in het leerproces, zeker wanneer deze gericht is op de inzet en het proces, en niet enkel op het resultaat (Hattie & Timperley, 2007).

De leerkrachten in mijn onderzoek benadrukken het belang van een positieve, constructieve feedbackstijl waarbij eerst sterktes benoemd worden en vervolgens verbeterpunten in duidelijke, haalbare stappen worden aangegeven. Dit sluit aan bij de principes van groeigerichte feedback zoals beschreven door Van den Bergh, Ros en Beijaard (2014), die stellen dat effectieve feedback bijdraagt aan een groeimindset en leerlingen motiveert om verder te leren.

Feedback wordt in de praktijk zowel schriftelijk (op toetsen, werkstukken) als mondeling (bij opdrachten en zelfstandig werk) aangeboden. Hierbij wordt zoveel mogelijk discreet gewerkt, om de emotionele veiligheid van leerlingen te waarborgen, wat volgens De Bruyckere (2020) essentieel is voor effectieve feedback. Observaties toonden aan dat leerlingen meestal begrijpen wat de bedoeling is van de feedback en weten hoe ze hiermee aan de slag moeten. Dit is belangrijk, aangezien volgens Sluijsmans en Kneyber (2018) feedback pas leereffect heeft als leerlingen deze actief kunnen verwerken en toepassen.

Zelfreflectie blijkt eveneens een essentieel aandachtspunt te zijn binnen het zesde leerjaar. Leerkrachten stimuleren reflectie via zelfevaluaties, reflectievragen en reflectiegesprekken. In de literatuur wordt zelfreflectie beschouwd als een cruciale vaardigheid voor zelfregulerend leren (Zimmerman, 2002). Door leerlingen te leren om bewust stil te staan bij hun eigen leerproces, worden zij beter in staat hun sterktes te erkennen, doelen te formuleren en hun eigen leren bij te sturen.

Toch blijkt uit de praktijk dat niet alle leerlingen deze vaardigheid even gemakkelijk beheersen. De helft van de ondervraagde leerlingen ervaart zelfreflectie als moeilijk. Dit sluit aan bij onderzoek van Stevens (2014), die stelt dat zelfreflectie een ontwikkelvaardigheid is die actief en stapsgewijs aangeleerd moet worden, vooral bij jongere leerlingen. Daarnaast ondervinden leerlingen met faalangst of een zwak zelfbeeld extra moeilijkheden bij eerlijke zelfbeoordeling, zoals ook beschreven door Bosmans en De Raeymaeker (2019).

Een belangrijke vaststelling is dat zowel leerkrachten als zorgleerkrachten aangeven dat het creëren van een veilige leeromgeving cruciaal is voor succesvolle feedback- en reflectieprocessen. Dit komt overeen met de inzichten van Cornelis (2020), die stelt dat emotionele veiligheid een basisvoorwaarde is voor leren: zonder een veilig klimaat durven leerlingen zich niet kwetsbaar op te stellen en leren ze minder diepgaand.

De directie bevestigt dat feedback en zelfreflectie op schoolniveau erkend worden als belangrijke instrumenten om het zelfvertrouwen van leerlingen te versterken, zeker met het oog op de overgang naar het secundair onderwijs. Zelfvertrouwen vormt volgens Janssen (2018) de basis voor succesvolle leerloopbanen: leerlingen die geloven in hun eigen kunnen, durven nieuwe uitdagingen aan te gaan en tonen meer veerkracht bij moeilijkheden.

Tegelijkertijd worden ook belangrijke noden en uitdagingen gesignaleerd: leerkrachten ervaren een gebrek aan tijd om feedback persoonlijker en diepgaander te maken, en er is nood aan meer ondersteunende tools en opleidingen om feedback en reflectie structureel in te bedden in de dagelijkse onderwijspraktijk. Deze nood wordt eveneens bevestigd in

recente onderwijsrapporten, zoals die van de Onderwijsraad (2021), waarin wordt gepleit voor meer professionele ruimte en ondersteuning bij het begeleiden van leer- en reflectieprocessen.

Samenvattend toont het veldonderzoek aan dat feedback en zelfreflectie in het zesde leerjaar bewust en doelgericht worden ingezet om een positief zelfbeeld te stimuleren. De bevindingen sluiten nauw aan bij wat recente onderwijsliteratuur beschrijft over effectieve feedback, zelfregulerend leren en het belang van een veilig leerklimaat. Tegelijk is er nog ruimte voor verbetering, vooral op het vlak van tijdsinvestering, professionalisering en structurele inbedding van reflectie in het curriculum.

AAN WELKE EFFECTIEVE FEEDBACK- EN ZELFREFLECTIESTRATEGIEËN HEBBEN LEERLINGEN VAN HET ZESDE LEERJAAR NOOD OM HUN ZELFVERTROUWEN TE VERSTERKEN MET FOCUS OP DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

In het kader van deze bachelorproef werd een veldonderzoek uitgevoerd bij leerlingen van het zesde leerjaar. De onderzoeksvraag luidde: Aan welke effectieve feedback- en zelfreflectiestrategieën hebben leerlingen van het zesde leerjaar nood om hun zelfvertrouwen te versterken, met focus op de overstap naar het secundair onderwijs?

Uit de afgenomen vragenlijsten blijkt dat de meerderheid van de leerlingen belang hecht aan zowel mondelinge als schriftelijke feedback. Zij wensen feedbackmomenten vóór, tijdens én na het maken van taken, opdrachten en toetsen. Deze voorkeur komt overeen met inzichten uit het werk van Van de Pol, Volman en Beishuizen (2010), die benadrukken dat formatieve feedback verspreid over verschillende momenten in het leerproces de motivatie en het leerresultaat verhoogt.

Daarnaast blijkt dat leerlingen vooral nood hebben aan feedback die hen niet enkel wijst op fouten, maar die ook concreet benoemt wat goed ging en hoe ze zich verder kunnen verbeteren. Dit sluit nauw aan bij de principes van effectieve feedback zoals beschreven door Hattie en Timperley (2007) en verder uitgewerkt in Nederlandstalige literatuur door Van der Veen (2019), die stelt dat feedback vooral ontwikkelingsgericht en motiverend moet zijn.

Wat betreft de emotionele impact van feedback, geven leerlingen aan dat negatieve feedback beter verdragen wordt wanneer deze gepaard gaat met extra uitleg en persoonlijke ondersteuning van de leerkracht. Van den Bergh, Ros en Beijaard (2013) benadrukken eveneens het belang van begeleidende feedback, zeker voor leerlingen met een kwetsbaar zelfbeeld, om te vermijden dat feedback ontmoediging oproept.

Op vlak van zelfreflectie blijkt dat leerlingen het gemakkelijker vinden om over hun eigen werk na te denken wanneer ze vaste reflectievragen krijgen aangeboden of wanneer ze een checklist kunnen gebruiken. Stevens (2014) benadrukt dat zelfreflectie bij kinderen van deze leeftijd gebaat is bij concrete hulpmiddelen en gestructureerde gesprekken, omdat hun metacognitieve vaardigheden nog in ontwikkeling zijn.

Een ander opvallend resultaat uit het veldonderzoek is dat leerlingen aangeven meer zelfvertrouwen te ervaren wanneer de nadruk wordt gelegd op hun sterktes en wanneer ze complimenten krijgen over hun inzet en prestaties. Dit bevestigt de inzichten van Cornelis (2020), die stelt dat positieve bekrachtiging een essentieel element is in de opbouw van een positief zelfbeeld bij kinderen. Ook de Onderwijsraad (2021) wijst erop dat erkenning van groei en succes leerlingen weerbaarder maakt in belangrijke overgangsmomenten zoals de overstap naar het secundair onderwijs.

Samenvattend tonen de onderzoeksresultaten aan dat zesdejaars leerlingen behoefte hebben aan een combinatie van motiverende feedback, duidelijke verbeteradviezen, gestructureerde zelfreflectie-ondersteuning en een positieve focus op hun sterktes. Deze strategieën zijn van groot belang om hun zelfvertrouwen te versterken en hen optimaal voor te bereiden op de volgende stap in hun schoolloopbaan.

AAN WELKE EFFECTIEVE FEEDBACK- EN ZELFREFLECTIESTRATEGIEËN HEBBEN LEERKRACHTEN VAN HET ZESDE LEERJAAR NOOD OM HET ZELFVERTROUWEN VAN DE LEERLINGEN TE VERSTERKEN MET FOCUS OP DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

Uit mijn veldonderzoek blijkt dat zowel de klasleerkracht van het zesde leerjaar als de zorgleerkracht sterke gelijkenissen vertonen in hun ervaringen en behoeften rond effectieve feedback en zelfreflectiestrategieën. Beide leerkrachten geven aan dat tijdsgebrek een belangrijke belemmering vormt bij het geven van kwalitatieve feedback, wat wordt bevestigd in de literatuur: volgens Van den Bergh, Ros en Beijaard (2013) vraagt effectieve feedback niet alleen deskundigheid, maar ook voldoende tijd om tot betekenisvolle interacties te komen. Ze benadrukken dat ze behoefte hebben aan meer tijd, begeleiding en concrete handvatten om feedback efficiënt en gericht in te zetten binnen hun klaspraktijk. Vooral vaste reflectievragen, checklists en gestructureerde reflectiemomenten worden gezien als waardevolle hulpmiddelen om leerlingen te ondersteunen in hun leerproces en hun zelfvertrouwen te versterken. Dit sluit aan bij de inzichten van Hattie en Timperley (2007), die stellen dat feedback het krachtigst is wanneer het duidelijk, gericht en actiegericht wordt aangeboden.

De leerkracht van het zesde leerjaar legt de nadruk op de noodzaak van een positieve feedbackcultuur waarin leerlingen weten wat ze goed doen en waarin verbeterpunten op een constructieve manier worden aangereikt. Deze visie wordt ondersteund door Sluijsmans en Kneyber (2022), die aangeven dat een groeigerichte feedbackcultuur essentieel is voor het stimuleren van motivatie en betrokkenheid bij leerlingen. Feedback gebeurt liefst discreet en individueel om te vermijden dat leerlingen zich bekeken of gekleineerd voelen, wat hun motivatie negatief kan beïnvloeden. De leerlingen worden aangemoedigd om actief met de feedback aan de slag te gaan door opdrachten of toetsen te verbeteren, een praktijk die ook in het onderzoek van Wiliam (2011) wordt aanbevolen als essentieel voor effectieve formatieve evaluatie.

De zorgleerkracht bevestigt dit beeld. Ook hij stelt dat positieve, duidelijke en actiegerichte feedback noodzakelijk is om leerlingen vooruit te helpen. Volgens hem hangt het vermogen om met feedback om te gaan sterk samen met het zelfvertrouwen van de leerlingen, een idee dat onderbouwd wordt door de theorie van Carol Dweck (2017) over 'growth mindset', waarin wordt benadrukt dat leerlingen die geloven in hun ontwikkelbaarheid beter omgaan met feedback en uitdagingen. Sommige leerlingen nemen feedback snel en gemotiveerd op, terwijl anderen een meer defensieve houding aannemen, vaak uit angst om fouten te maken. Daarom hecht de zorgleerkracht veel belang aan het creëren van een veilige leeromgeving waarin feedback niet als kritiek, maar als groeikans wordt ervaren, een principe dat ook duidelijk naar voren komt in het werk van Stevens (2020) over verbindend en motiverend onderwijs.

Wat zelfreflectie betreft, zijn beide leerkrachten overtuigd van het belang ervan voor de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen, vooral in het zesde leerjaar waar de overstap naar het secundair onderwijs een grote stap betekent. Reflectievaardigheden zijn fundamenteel om leerlingen te leren eigenaar te worden van hun leerproces, zoals ook beschreven door Tillema, Kessels en Meijers (2011) in hun studie naar reflectief leren. Toch merken de leerkrachten dat kritisch reflecteren voor veel leerlingen een uitdaging vormt. Vooral het leren erkennen van eigen fouten en het objectief inschatten van hun eigen werk is moeilijk, zeker wanneer kinderen nog kampen met onzekerheid. Daarom willen ze zelfreflectie structureler en aantrekkelijker maken, bijvoorbeeld door na toetsen, projecten of aan het einde van een leerfase korte reflectiemomenten te organiseren waarin leerlingen nadenken over hun aanpak en vooruitgang. Dit idee wordt gesteund door de publicatie van de Universiteit Utrecht (2021), die aantoont dat frequente reflectiemomenten de meta-cognitieve vaardigheden en het doorzettingsvermogen van leerlingen versterken.

Zowel de klasleerkracht als de zorgleerkracht onderstrepen dat er nood is aan praktische tools en werkvormen om feedback en zelfreflectie beter te integreren in het klasgebeuren. Ze denken hierbij aan vaste formats voor feedbackgesprekken, reflectiekaarten, checklists en eenvoudige zelfevaluatie-instrumenten. In navolging van recent onderzoek van Onderwijs Vlaanderen (2022) wordt ook erkend dat samenwerking met collega's en specialisten essentieel is om een gedeelde feedbackcultuur uit te bouwen en de werkdruk voor individuele leerkrachten beheersbaar te houden.

Ook de directie benadrukt het belang van zelfvertrouwen bij de overgang naar het secundair onderwijs. Zelfvertrouwen wordt gezien als een essentiële voorwaarde om nieuwe uitdagingen aan te durven, door te zetten bij tegenslagen en om een positieve leerhouding te ontwikkelen. Dit sluit perfect aan bij de conclusies van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO, 2020), waarin gesteld wordt dat een hoog zelfvertrouwen samenhangt met hogere motivatie en betere leerresultaten. De school zet dan ook sterk in op groeigerichte feedback, waarin zowel de reeds bereikte successen als de groeipunten zichtbaar worden gemaakt voor leerlingen. Volgens de directie speelt feedback de rol van spiegel en springplank: het biedt inzicht in het eigen kunnen en stimuleert leerlingen om zich verder te ontwikkelen zonder angst om fouten te maken.

Samenvattend wijst het veldonderzoek, ondersteund door recente literatuur, uit dat er binnen het zesde leerjaar een duidelijke nood is aan meer gerichte strategieën voor feedback en zelfreflectie. Deze strategieën moeten haalbaar zijn binnen de beperkte tijd en aansluiten bij de emotionele ontwikkeling van leerlingen. Een veilige feedbackcultuur, structurele en begeleide reflectiemomenten, en samenwerking tussen leerkrachten vormen hierbij essentiële bouwstenen om het zelfvertrouwen van leerlingen te versterken en hen optimaal voor te bereiden op hun verdere schoolloopbaan.

WAT KAN ONTWIKKELD WORDEN IN HET ZESDE LEERJAAR IN TE ZETTEN OM VIA ZELFREFLECTIE EN FEEDBACK HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN POSITIEF TE BEÏNVLOEDEN IN FUNCTIE VAN DE OVERGANG NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

Om het zelfvertrouwen van leerlingen in het zesde leerjaar te versterken met focus op de overgang naar het secundair onderwijs, kan er een gestructureerde tool ontwikkeld worden die dagelijks inzet op feedback en zelfreflectie. Om een passende tool te ontwerpen, stelde ik ontwerpeisen op die voortvloeien uit de resultaten van mijn onderzoek. Ik hield ook rekening met de verwachtingen van mijn stageschool..

- Het ontwerp moet geschikt zijn voor leerlingen van het zesde leerjaar.
- Het moet inspelen op hun niveau van zelfreflectie en feedbackverwerking.
- Het moet zelfstandig of met minimale begeleiding kunnen worden gebruikt.
- Het ontwerp moet gericht zijn op het versterken van het zelfvertrouwen van leerlingen.
- Zelfreflectie en feedback moeten een centrale rol spelen.
- De impact op de leerlingen moet meetbaar zijn via evaluaties of feedbackmomenten.
- De taal en inhoud moeten begrijpelijk en toegankelijk zijn voor leerlingen van het 6de leerjaar.
- Het ontwerp moet motiverend en stimulerend werken.
- Feedback of zelfreflectie moeten op vastgelegde momenten gebeuren.
- Er moet op een gestructureerde manier aan feedback en zelfreflectie gedaan worden.
- Het ontwerp moet leerlingen stimuleren om over hun eigen sterktes en groeipunten na te denken.
- Er moeten methodes zijn om feedback van de leerkracht te verwerken.
- Er moet ruimte zijn voor herhaling en opvolging, zodat leerlingen hun groei kunnen zien.
- Het ontwerp moet haalbaar zijn binnen de beschikbare tijd en middelen.
- Het moet getest kunnen worden in een reële schoolomgeving.
- Het moet voldoen aan pedagogische en didactische principes.

De tool die ik heb ontworpen, biedt tevens ook een antwoord op mijn hoofdvraag, namelijk: Hoe kunnen feedback en zelfreflectie op school worden ingezet om het zelfvertrouwen van leerlingen in het 6de leerjaar positief te beïnvloeden in functie van de overgang naar het secundair onderwijs?

De ontwerpeisen hebben geleid tot het ontwerpen van een tool die leerlingen de mogelijkheid biedt om dagelijks actief aan de slag te gaan met het ontvangen en verwerken van feedback, evenals met het reflecteren op hun eigen leerproces.

Door dagelijks een moment van feedback of zelfreflectie in te plannen, wordt het proces continu ondersteund en krijgen leerlingen de kans om hun eigen groei en ontwikkeling te monitoren.

De tool bestaat uit kaartjes om feedback te geven en aan zelfreflectie te doen, kaartjes voor evaluatiemomenten en een poster met stappenplan. De leerkracht biedt op een gestructureerde manier feedback, gericht op zowel het proces als het resultaat van de geleverde inspanning. Deze feedback wordt zo veel mogelijk gepersonaliseerd en op een positieve manier gecommuniceerd, waarbij eerst de sterktes van de leerling worden benadrukt en vervolgens concrete verbeterpunten worden geformuleerd. Dit sluit aan bij de principes van groei mindset en ontwikkelingsgerichte feedback, zoals besproken door Hattie & Timperley (2007) en Van der Veen (2019), die aangeven dat feedback vooral effectief is wanneer deze gericht is op groei en verbetering in plaats van op het eindresultaat.

Daarnaast kunnen leerlingen gekregen feedback en hun zelfreflecties noteren in het digitale dagboek dat in de tool verwerkt is. Zelfreflectie is een belangrijke vaardigheid voor zelfregulerend leren, zoals beschreven door Zimmerman (2002), en helpt leerlingen zich bewust te worden van hun sterktes, zwaktes en leerprocessen. Door hen gestructureerde reflectievragen aan te bieden, zoals "Wat ging er goed vandaag?" en "Wat zou je de volgende keer anders doen?", wordt het reflectieproces voor hen behapbaar en gericht. Dit kan worden ondersteund door het gebruik van checklists of andere visuele hulpmiddelen, die leerlingen helpen bij het objectief beoordelen van hun werk en het ontwikkelen van metacognitieve vaardigheden (Stevens, 2014).

Een belangrijke eigenschap van de tool is de wekelijkse evaluatie, waarbij leerlingen aan het einde van elke week een leuke opdracht krijgen die hen in staat stelt de week te evalueren en hun voortgang te visualiseren. Deze wekelijkse reflectie kan bijvoorbeeld bestaan uit een creatieve opdracht waarin leerlingen hun succeservaringen en leerpunten in beeld brengen of een kort verslag schrijven over hun persoonlijke groei. Deze aanpak sluit aan bij de inzichten van Cornelis (2020) over het belang van positieve bekrachtiging en het erkennen van successen, wat het zelfvertrouwen vergroot en leerlingen voorbereidt op nieuwe uitdagingen.

Tegelijkertijd speelt de leerkracht een belangrijke rol in het ondersteunen van dit proces. Door elke dag feedback te geven en begeleide reflectiemomenten in te plannen, draagt de leerkracht bij aan het opbouwen van een veilige en vertrouwensvolle leeromgeving. Het creëren van een veilige ruimte is essentieel om leerlingen in staat te stellen kwetsbaarheid te tonen en feedback op een constructieve manier te ontvangen (De Bruyckere, 2020). Leerkrachten moeten ook voldoende tijd en ruimte krijgen om diepgaande, gepersonaliseerde feedback te bieden, zoals blijkt uit het veldonderzoek.

De leerkracht van het zesde leerjaar testte de tool uit en was heel enthousiast. Hij merkte dat deze tool een meerwaarde is voor de leerlingen. De leerlingen zelf gingen er graag mee aan de slag. Omdat ik de meester van het zesde leerjaar een paar weken mocht vervangen wegens ziekte, kon ik de tool zelf inzetten. Ik mocht ervaren dat de leerlingen hier actief en gemotiveerd mee aan de slag gingen. Ik zag de leerlingen groeien in dit proces. Na een paar weken, waren ze deze structuur van feedback en zelfreflectie gewoon en werd dit een normale dagelijkse activiteit, waarmee ze zelfstandig aan de slag gingen. Door feedback te krijgen en over zichzelf na te denken, zag ik stillere leerlingen openbloeien. Hieruit concludeer ik dat deze tool van feedback en zelfreflectie een positieve invloed heeft op het zelfbeeld van de leerlingen en dat dit hen zal helpen om met meer zelfvertrouwen naar het secundair te gaan.

8. CONCLUSIE

Het onderzoek richtte zich op het gebruik van feedback en zelfreflectie in het zesde leerjaar om het zelfvertrouwen van leerlingen te versterken, met bijzondere aandacht voor de overgang naar het secundair onderwijs. Uit het veldonderzoek blijkt dat leerkrachten feedback en zelfreflectie bewust inzetten om het zelfbeeld van leerlingen positief te beïnvloeden. Feedback wordt niet alleen als evaluatiemiddel gezien, maar vooral als een krachtige manier om leerlingen te motiveren en hun groei te stimuleren. Het gebruik van formatieve feedback, zowel mondeling als schriftelijk, blijkt effectief wanneer deze gericht is op het proces en de inzet van de leerling, in plaats van enkel op het eindresultaat (Hattie & Timperley, 2007). Daarnaast blijkt uit het onderzoek dat de leerkrachten een positieve, constructieve feedbackstijl hanteren, waarbij sterke punten eerst worden benadrukt en daarna verbeterpunten in haalbare stappen worden aangegeven, wat aansluit bij de principes van een groeimindset (Van den Bergh, Ros & Beijaard, 2014).

Zelfreflectie wordt eveneens gezien als een belangrijk instrument voor de ontwikkeling van zelfvertrouwen. Het gebruik van gestructureerde reflectievragen en zelfevaluaties helpt leerlingen om bewust stil te staan bij hun leerproces en hun eigen sterktes en zwaktes te herkennen. Dit komt overeen met de literatuur over zelfregulerend leren, waarin wordt benadrukt dat zelfreflectie een cruciale vaardigheid is voor het ontwikkelen van metacognitieve vaardigheden (Zimmerman, 2002). Toch werd in het onderzoek duidelijk dat niet alle leerlingen zelfreflectie even gemakkelijk beheersen, vooral leerlingen met faalangst of een laag zelfbeeld ervaren hier moeite mee, wat bevestigd wordt door eerdere studies (Bosmans & De Raeymaeker, 2019).

De bevindingen tonen ook aan dat een veilige leeromgeving essentieel is voor het succes van feedback- en reflectieprocessen. Leerkrachten en zorgleerkrachten benadrukken het belang van emotionele veiligheid voor leerlingen om constructieve feedback te kunnen ontvangen zonder angst voor kritiek (De Bruyckere, 2020). De directe samenwerking tussen leerkrachten en zorgleerkrachten, evenals het ondersteunen van leerlingen met specifieke behoeften, blijkt essentieel om een positieve feedbackcultuur te creëren en leerlingen voor te bereiden op de overgang naar het secundair onderwijs.

De resultaten zijn in lijn met de inzichten uit de literatuur, waarbij benadrukt wordt dat feedback en zelfreflectie onmisbare tools zijn voor het versterken van het zelfvertrouwen van leerlingen, vooral in de overgangsfase naar het secundair onderwijs (Janssen, 2018; Cornelis, 2020). Het onderzoek bevestigt ook dat er binnen de schoolpraktijk behoefte is aan structurele ondersteuning en meer tijd voor feedback, wat aansluit bij het pleidooi van de Onderwijsraad (2021) voor meer professionele ruimte en ondersteuning bij het begeleiden van leer- en reflectieprocessen.

Hoewel het onderzoek waardevolle inzichten biedt in de rol van feedback en zelfreflectie, zijn er enkele kritische bedenkingen te maken. De betrouwbaarheid van het onderzoek kan in twijfel worden getrokken door de relatief beperkte steekproef, aangezien het slechts een beperkte groep leerlingen en leerkrachten betreft. Ook de subjectieve aard van de verkregen antwoorden kan de validiteit beïnvloeden, aangezien de bevindingen gebaseerd zijn op zelfrapportage van leerlingen en leerkrachten, wat mogelijk tot bias kan leiden.

Daarnaast is het onderzoek uitgevoerd in een specifieke schoolcontext, waardoor de generaliseerbaarheid van de bevindingen naar andere scholen of onderwijsomgevingen beperkt kan zijn. Dit is een belangrijke factor om rekening mee te houden bij het trekken van conclusies over de effectiviteit van feedback- en reflectiestrategieën in bredere zin.

Voor vervolgonderzoek zou het interessant zijn om de effecten van de ontwikkelde tool in verschillende scholen of klassen te onderzoeken, om de validiteit van de bevindingen te versterken en te kijken of de implementatie van de feedback- en reflectiestrategieën breed toepasbaar is. Ook zou het waardevol zijn om te onderzoeken hoe het feedbackproces wordt ervaren door leerlingen met verschillende achtergronden en persoonlijke uitdagingen, zoals faalangst of een laag zelfbeeld, om beter in te spelen op de diversiteit van de leerlingenpopulatie.

Verder zou toekomstig onderzoek kunnen kijken naar de lange-termijnpact van zelfreflectie en feedback op het zelfvertrouwen en de leerprestaties van leerlingen, bijvoorbeeld door de overgang naar het secundair onderwijs en de daaropvolgende schooljaren te volgen. Het meten van objectieve leerresultaten en zelfvertrouwen via gestandaardiseerde metingen zou de onderzoeksresultaten verder kunnen onderbouwen.

9. BRONNENLIJST

- Bal, E. (2020,15 juni). *Benut de kwaliteiten van elk kind*. Geraadpleegd op 4 december 2024, van <https://didactiefonline.nl/artikel/benut-de-kwaliteiten-van-elk-kind>
- Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy: The Exercise of Control*. Macmillan. Geraadpleegd op 22 januari 2025 van [Self-Efficacy The Exercise of Control.pdf](#)
- Bokhoven, N. (2006). *Kinderen en faalangst*. Hilversum: Kwintessens. Geraadpleegd op 21 januari 2025.
- Bosmans, G., & De Raeymaeker, L. (2019). *Zelfbeeld en faalangst bij kinderen*. Leuven: Acco. Geraadpleegd op 30 maart 2025.
- Cooperrider, D., & Whitney, D. D. (2005). *Appreciative inquiry: A Positive Revolution in Change*. Berrett-Koehler Publishers. Geraadpleegd op 23 januari 2025 van [\(PDF\) A Positive Revolution in Change: Appreciative Inquiry](#)
- Cornelis, J. (2020). *Geef leerlingen vleugels: bouwen aan zelfvertrouwen in de klas*. Antwerpen: Garant. Geraadpleegd op 24 maart 2025.
- Cornelis, J. (2020). *Groeimindset in de klas: hoe je het zelfbeeld van kinderen positief beïnvloedt*. LannooCampus. Geraadpleegd op 1 april 2025.
- De Bruyckere, P. (2020). Effectieve feedback: Wat werkt echt? Geraadpleegd op 30 maart 2025 van <https://www.nivoz.nl/nl/effectieve-feedback-wat-werkt-echt>
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The New Psychology of Success*. Random House. Geraadpleegd op 21 januari 2025 van [Mindset : The New Psychology of Success - PDFDrive.com](#)
- Dweck, C. (2017). *Mindset: Changing the Way You Think to Fulfill Your Potential*. Robinson. Geraadpleegd op 1 april 2025.
- Govaerts, S. (2021, 22 april). *Zo help jij leerlingen zich te richten op groei*. Klasse. Geraadpleegd op 1 december 2024, van <https://www.klasse.be/73601/zelfvertrouwen-growth-mindset-fixed/>
- Hattie, J., & Timperley, H. (2021). The power of feedback. *Review of Educational Research*. Geraadpleegd op 4 maart 2025 van ["De kracht van feedback" opnieuw bekijken vanuit het perspectief van de leerling - SciencDirect](#)
- Huizinga, M., & Smidts, D. (2011). *Gedrag in uitvoering*. Uitgeverij Nieuwezijds. Geraadpleegd op 23 januari 2025.
- I-mens. (2022, november). *Stevig in hun schoenen?! Zelfvertrouwen bij kinderen*. Geraadpleegd op 21 januari 2025 van https://www.i-mens.be/uploads/documents/Hopon/i-mens_brochure_hopon_zelfvertrouwen_A5.pdf
- Janssen, P. (2018). *Zelfvertrouwen in het onderwijs: De sleutel tot succes bij de overgang naar het secundair onderwijs*. Groningen: Wolters-Noordhoff. Geraadpleegd op 24 maart 2025.
- Janssen, T. (2018). *Leren leren: Handboek voor leerkrachten in basis- en secundair onderwijs*. Mechelen: Plantyn. Geraadpleegd op 24 maart 2025.
- Kellaert M. (2006). *Basisvertrouwen in de klas*. Geraadpleegd op 10 november 2024, van [Basisvertrouwen in de klas - Basic Trust](#)
- Malfait, C. (2021). *Groeien in executieve functies. Hoe? Zo!: De basis voor zelfsturing en leren leren. Praktijkboek voor het basisonderwijs*. Lannoo Meulenhoff - Belgium. Geraadpleegd op 23 januari 2025.
- McLeod, R. H. (2019b). Supporting Preservice Teachers to Implement Systematic Instruction Through Video Review, Reflection, and Performance Feedback. *Early Childhood Education Journal*, 48(3), 337–343. Geraadpleegd op 4 april 2025 van <https://doi.org/10.1007/s10643-019-01001-y>

- Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO). (2020). *Zelfvertrouwen en leerprestaties: Het belang van sociale en emotionele ontwikkeling in het onderwijs*. Geraadpleegd op 4 april 2025 van <https://www.nro.nl/zelfvertrouwen-en-leerprestaties>
- Onderwijsraad. (2021). *Naar een sterke overstap van primair naar voortgezet onderwijs*. Geraadpleegd op 4 april 2025 van <https://www.onderwijsraad.nl/>
- Onderwijs Vlaanderen. (2022). *Formatieve evaluatie: Wat is het en hoe pas je het toe in je klas?* Geraadpleegd op 6 april 2025 van <https://www.onderwijs.vlaanderen.be/formatieve-evaluatie>
- Project Talent. (2024, januari 31). Ben ik nog wel slim als het moeilijk wordt op school? Veranderingen in wiskundig zelfconcept bij cognitief begaafde leerlingen tijdens de overgang naar de secundaire school. Geraadpleegd op 12 november 2024, van <https://www.projecttalent.be/doelgroep/lagere-schoolkinderen-6-12j/artikel/216-ben-ik-nog-wel-slim-als-het-moeilijk-wordt-op-school-veranderingen-in-wiskundig-zelfconcept-bij-cognitief-begaafde-leerlingen-tijdens-de-overgang-naar-de-secundaire-school>
- Ryan, R. M., Deci, E. L., & University of Rochester. (2000, januari). *Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being*. In *American Psychological Association*, (Vols. 55–55, pp. 68–78). Geraadpleegd op 22 januari 2025 van https://selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2000_RyanDeci_SDT.pdf
- SLO. (2024, 31 mei). *Sociaal-emotionele ontwikkeling*. Geraadpleegd op 11 november 2024, van <https://www.slo.nl/thema/meer/gezonde-leefstijl/thema/sociaal-emotionele-ontwikkeling/>
- Sluismans, D., & Kneyber, R. (2018). *Formatief evalueren: Samen leren van toetsen*. Culemborg: Phronese. Geraadpleegd op 4 april 2025.
- Sluismans, D., & Kneyber, R. (2022). *Professioneel leren in de praktijk: Onderwijs, leiderschap en samenwerking*. Boom uitgevers. Geraadpleegd op 4 april 2025.
- Stevens, L. (2014). *Zelfreflectie als leercompetentie*. Leuven: Acco. Geraadpleegd op 2 april 2025.
- Stevens, R. (2020). *Motiverend onderwijs: Theorie en praktijk*. Garant. Geraadpleegd op 2 april 2025.
- Tillema, H., Kessels, J., & Meijers, F. (2011). *Reflectie en zelfsturing in het onderwijs*. Uitgeverij Coutinho. Geraadpleegd op 2 april 2025.
- Tip onderwijs. (2024, juni 11). *Zelfbeeld | Uitleg alle onderwijsbegrippen*. Geraadpleegd op 12 november 2024, van <https://tiponderwijs.nl/begrip/zelfbeeld/>
- Van den Bergh, L., Ros, A., & Beijaard, D. (2014). Improving teacher feedback during active learning: Effects of a professional development program. *American Educational Research Journal*, 51(4), 772–809. Geraadpleegd op 30 maart 2025 van <https://doi.org/10.3102/0002831214531322>
- Van de Pol, J., Volman, M., & Beishuizen, J. (2010). Scaffolding in Teacher–Student Interaction: A Decade of Research. *Educational Psychology Review*, 22(3), 271–296. Geraadpleegd op 2 april 2025 van <https://doi.org/10.1007/s10648-010-9127-6>
- Van der Veen, I. (2019). *Motiverende feedback: hoe feedback leerlingen kan versterken*. Cedin. Geraadpleegd op 1 april 2025.
- Wij-leren.nl. (2022). *Welke didactische strategie bevordert het zelfvertrouwen?*. Geraadpleegd op 24 februari 2025, van <https://wij-leren.nl/zelfvertrouwen-zelfstandigheid-didactiek-procesgerichte-feedback-praktijkonderwijs.php>
- Wiliam, D. (2011). *Embedded formative assessment*. Solution Tree Press. Geraadpleegd op 30 maart 2025.
- Wisdomlib. (2024, december 31). *Zelfvertrouwen: Symboliek en betekenis*. Geraadpleegd op 10 november 2024 van <https://www.wisdomlib.org/nl/concept/zelfvertrouwen>
- Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory into Practice*, 41(2), 64–70. Geraadpleegd op 9 november 2024 van https://doi.org/10.1207/s15430421tip4102_2

10. BIJLAGEN

BIJLAGE 1 GANNT-DIAGRAM

ONDERZOEKSDOEL																									
Eerste onderzoeksfase																									
Verzamelen																									
praktijkprobleem	Onderzoeksactiviteiten	september				oktober				november				december				januari				februari			
	Afstemmen in de ankerschool																								
	Afstemmen met promotor																								
	Freewriting																								
	Mindmapping																								
	Literatuurstudie																								
	Observatie LLN 6 ^{de} leerjaar																								
	Interview leerkracht 6 ^{de} leerjaar																								
	Interview zorgleerkracht																								
	Vragenlijst LLN 6 ^{de} leerjaar																								
	Vragenlijst LK 6 ^{de} leerjaar																								
	Vragenlijst zorgleerkracht																								
	Onderzoeksvragen formuleren																								
	Praktijkprobleem aanpassen																								
	Onderzoeksplan opstellen																								
	Onderzoeksplan aanpassen																								
Onderzoeksvraag	Onderzoeksactiviteiten	januari				februari				maart				april				Mei				juni			
Deelvraag 1 Hoe wordt in het 6 ^{de} leerjaar ingezet op feedback en zelfreflectie om een positief zelfbeeld bij de LLN te stimuleren?	Bestuderen van bronnen																								
	Observaties in 6 ^{de} leerjaar met voorgestructureerd schema																								
	Enquête LLN 6 ^{de} leerjaar																								
	Interview LK 6 ^{de} leerjaar																								
	Interview zorgleerkracht																								
	Vragenlijst zorgLK																								
	Vragenlijst LK 6 ^{de} leerjaar																								

[illegible]

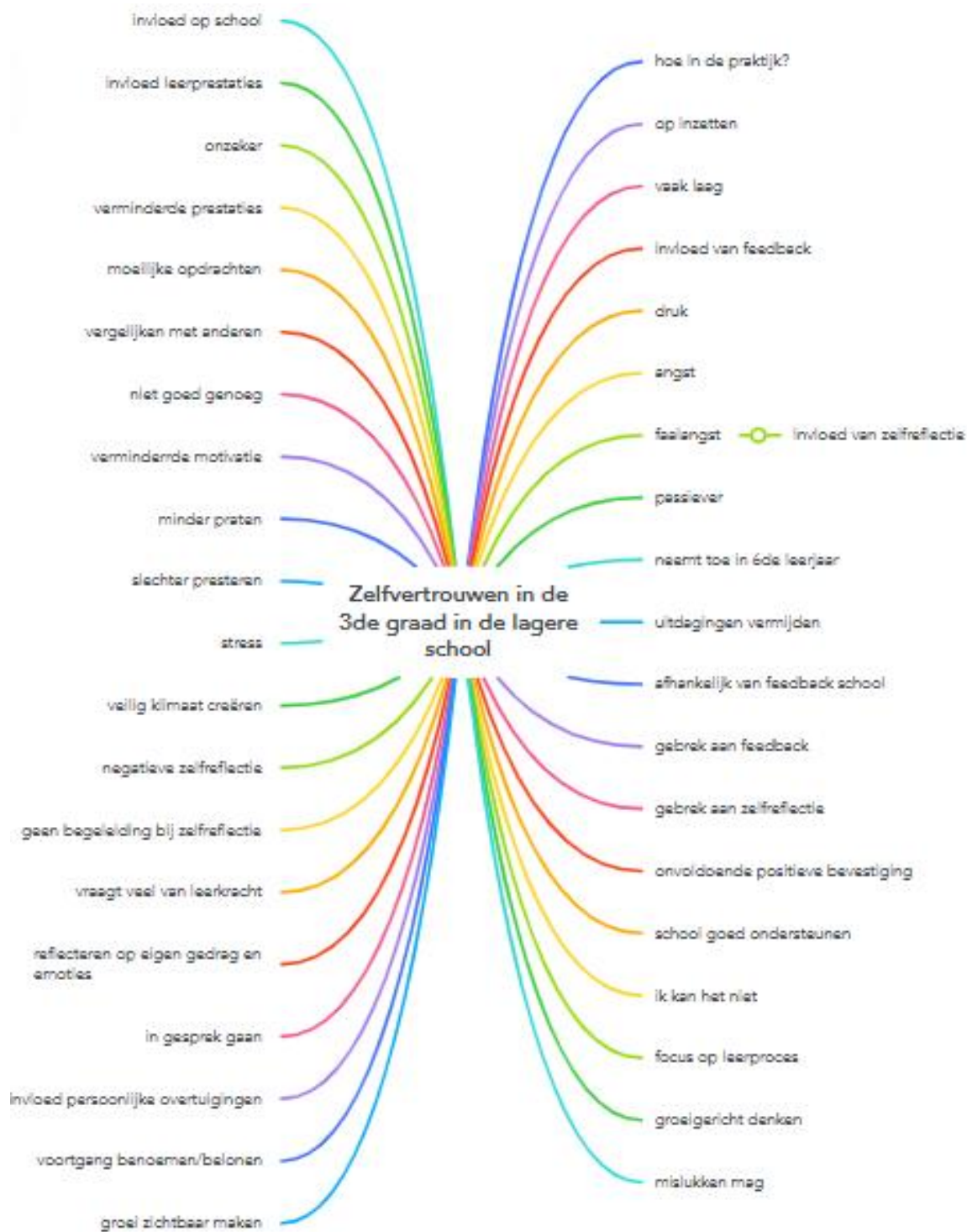
[illegible]

BIJLAGE 2 FREEWRITING

Veel leerlingen kampen met een laag zelfbeeld, wat hen belemmert in hun leerprestaties en hun algemene schoolervaring. Leerkrachten merken regelmatig dat leerlingen zich onzeker voelen, wat kan leiden tot minder betrokkenheid en verminderde prestaties in de klas. Deze onzekerheid is vooral te merken bij zelfstandige opdrachten. Als kinderen beschikken over te weinig zelfvertrouwen, is dit in de klas merkbaar. Gebrek aan zelfvertrouwen zorgt er vaak voor dat LLN niet aan een taak durven beginnen uit angst dat het niet al lukken. Het vraagt veel van de leerkracht om kinderen met een gebrek aan zelfvertrouwen goed te laten functioneren. Overtuigingen van LLN over hun schoolse vaardigheden beïnvloeden hun prestaties, emoties en schoolloopbaan. Het zelfbeeld van cognitief begaafde LLN blijkt bij de overgang naar het secundair onderwijs sterker te dalen dan dat van andere LLN. Voor scholen is het belangrijk om het zelfbeeld van LLN goed te ondersteunen. Het zelfbeeld hangt samen met emoties zoals plezier, angst en verveling tijdens de les. Er wordt vaak van uitgegaan dat vooral minder sterk presterende leerlingen behoefte hebben aan ondersteuning op het gebied van zelfvertrouwen. Het zelfvertrouwen van LLN is nodig om optimale leerervaringen te waarborgen.

Zelfvertrouwen is afhankelijk van de kijk die kind op zichzelf heeft. Zelfvertrouwen is niet alleen belangrijk voor het welzijn van kinderen. Ook schoolprestaties worden er gunstig door beïnvloedt. Veel leerlingen met leerachterstanden hebben een laag/negatief zelfbeeld. Als er sprake is van een negatief zelfbeeld zal dit het gedrag gaan bepalen. Uit onderzoek is gebleken dat het hebben van een negatief zelfbeeld kan leiden tot het ontwikkelen van klachten of stoornissen. Een aantal studies suggereert dat sociaal emotioneel leren samenhangt met schoolprestaties en laag zelfbeeld invloed hebben op schoolprestaties. Het zelfbeeld speelt een cruciale rol bij het bepalen van de identiteit van LLN. Zelfperceptie speelt een belangrijke rol bij het vormen van het zelfbeeld omdat LLN hun eigen emoties, motivaties en gedachten analyseren en hierover een oordeel vormen. LK kan helpen bij het vormen van een positief zelfbeeld door LLN te laten reflecteren op hun eigen gedrag en emoties.

BIJLAGE 3 MINDMAP

BIJLAGE 4 ANALYSE VAN DE OBSERVATIES VAN ZELFVERTROUWEN BIJ LEERLINGEN IN HET 6DE LEERJAAR

Tijdens observaties in het 6de leerjaar, merkte ik inderdaad veel onzekerheid op bij leerlingen wanneer ze opdrachten uitvoeren. Ik merkte dat leerlingen vaak twijfelen aan wat ze doen en of het wel goed genoeg is. Dit was niet alleen bij minder sterke leerlingen, maar bij alle leerlingen. Het viel mij op dat heel sterke leerlingen ook heel onzeker zijn. Ik observeerde stillere en minder sterke leerlingen en merkte dat zij op voorhand al zeggen dat een opdracht zoals het maken van een presentatie of een toets toch niet zal lukken en dat ze het heel moeilijk vinden om voor de klas te spreken. Bij de sterkere leerlingen die als zelfzeker gezien worden, merkte ik dat zij bij het maken van een opdracht of een toets meerdere keren hun werk herbekijken en niet snel tevreden zijn. Deze leerlingen hadden het ook moeilijk met fouten maken. Ze konden er niet goed mee om als ze niet alles juist hadden of wanneer de leerkracht tips gaf om het nog beter te doen. Uit de observaties neem ik mee dat het zelfvertrouwen van de leerlingen in het 6de leerjaar over het algemeen vrij laag is. Niet enkel bij de minder sterke of stillere leerlingen, maar bij de meerderheid van de klas. Ook dat dit vooral te merken is bij individuele opdrachten, presentaties, voor de klas spreken en bij toetsen. Daarnaast ondervond ik dat leerlingen vaak met elkaar praten over hun onzekerheden naar het middelbaar toe. De leerlingen praten hierover op de speelplaats of als de leerkracht iets zegt over het middelbaar. Ik hoor dat ze met veel vragen zitten en dat er veel onzekerheden zijn. Leerlingen vragen zich vooral af of ze het middelbaar wel gaan aankunnen.

BIJLAGE 5 VRAGENLIJST VOOR DE LEERLINGEN VAN HET 6DE LEERJAAR OVER HUN ZELFBEELD

LEERLING 1

1. HOE ZOU JE JEZELF OMSCHRIJVEN IN DRIE WOORDEN?

- ☐ Creatief
- ☐ Goed vrienden maken
- ☐ Moeilijk met huiswerk

2. VIND JE JEZELF EEN ZELFVERZEKERD PERSOON?

- ☐ Ja
- ☐ Altijd
- ☒ Meestal wel
- ☐ Soms
- ☐ Niet echt
- ☐ Helemaal niet

3. HOE VOEL JE JE MEESTAL OP SCHOOL?

- ☐ Heel goed en zelfverzekerd
- ☒ Meestal goed
- ☐ Gaat wel
- ☐ Vaak onzeker
- ☐ Heel onzeker

4. DURF JIJ IN DE KLAS JE VINGER OPSTEKEN ALS JE HET ANTWOORD OP DE VRAAG WEET?

- ☐ Ja, altijd!
- ☒ Meestal wel, maar soms twijfel ik
- ☐ Vaak niet, ik word snel onzeker
- ☐ Nee, ik vermijd dat liever

5. WAT HELPT JOU OM JE ZEKERDER TE VOELEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Complimenten van anderen
- ☐ Goede resultaten op school
- ☒ Vrienden en familie
- ☐ Sport of hobby's

6. HOE VOEL JE JE BIJ DE GEDACHTE AAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Heel enthousiast!
- ☒ Best wel blij, maar ook een beetje zenuwachtig
- ☐ Neutraal, ik zie wel hoe het loopt
- ☐ Bezorgd, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Bang, ik maak me er veel zorgen over

7. WAT LIJKT JOU HET SPANNENDSTE AAN HET MIDDELBAAR? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Nieuwe vrienden maken
- ☐ De lessen en nieuwe vakken
- ☐ De leerkrachten en nieuwe regels
- ☐ De grotere school en het vinden van de lokalen
- ☐ Huiswerk en toetsen
- ☐ Iets anders:

8. DENK JE DAT JE GOED VOORBEREID BENT OP HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ja, helemaal
- ☐ Ja, redelijk goed
- ☐ Een beetje, maar ik heb nog veel vragen
- ☐ Niet echt, ik weet niet goed wat te verwachten want ik denk dat ik naar B stroom zal gaan, maar ik weet het nog niet zeker.
- ☐ Helemaal niet, ik voel me onzeker

9. WAT ZOU JOU HELPEN OM MET MEER VERTROUWEN NAAR HET MIDDELBAAR TE GAAN?

- ☐ Meer informatie over de school en lessen
- ☐ Tips over hoe ik nieuwe vrienden kan maken
- ☐ Meer zelfvertrouwen krijgen in het algemeen
- ☐ Oefenen met studeren en plannen
- ☐ Een bezoek aan de nieuwe school
- ☐ Iets anders: ...

10. WIL JE NOG IETS KWIJT OVER HOE JE JE VOELT BIJ DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Nee, eigenlijk niet

LEERLING 2

1. HOE ZOU JE JEZELF OMSCHRIJVEN IN DRIE WOORDEN?

- ☐ grappig
- ☐ enthousiast
- ☐ lui

2. VIND JE JEZELF EEN ZELFVERZEKERD PERSOON?

- ☐ Ja,
- ☐ Altijd
- ☐ Meestal wel
- ☐ Soms
- ☐ Niet echt
- ☐ Helemaal niet

3. HOE VOEL JE JE MEESTAL OP SCHOOL?

- ☐ Heel goed en zelfverzekerd
- ☐ Meestal goed
- ☐ Gaat wel maar niet als er een toets is
- ☐ Vaak onzeker
- ☐ Heel onzeker

4. DURF JIJ IN DE KLAS JE VINGER OPSTEKEN ALS JE HET ANTWOORD OP DE VRAAG WEET?

- ☐ Ja, altijd!
- ☐ Meestal wel, maar soms twijfel ik
- ☐ Vaak niet, ik word snel onzeker
- ☐ Nee, ik vermijd dat liever

5. WAT HELPT JOU OM JE ZEKERDER TE VOELEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Complimenten van anderen
- ☐ Goede resultaten op school
- ☐ Vrienden en familie
- ☐ Sport of hobby's zoals judo en gamen

6. HOE VOEL JE JE BIJ DE GEDACHTE AAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Heel enthousiast!
- ☒ Best wel blij, maar ook een beetje zenuwachtig
- ☐ Neutraal, ik zie wel hoe het loopt
- ☐ Bezorgd, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Bang, ik maak me er veel zorgen over

7. WAT LIJKT JOU HET SPANNENDSTE AAN HET MIDDELBAAR? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Nieuwe vrienden maken
- ☐ De lessen en nieuwe vakken
- ☒ De leerkrachten en nieuwe regels
- ☐ De grotere school en het vinden van de lokalen
- ☐ Huiswerk en toetsen
- ☐ Iets anders:

8. DENK JE DAT JE GOED VOORBEREID BENT OP HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ja, helemaal
- ☐ Ja, redelijk goed
- ☒ Een beetje, maar ik heb nog veel vragen. Ik heb al veel gehoord van mijn broers
- ☐ Niet echt, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Helemaal niet, ik voel me onzeker

9. WAT ZOU JOU HELPEN OM MET MEER VERTROUWEN NAAR HET MIDDELBAAR TE GAAN?

- ☐ Meer informatie over de school en lessen
- ☐ Tips over hoe ik nieuwe vrienden kan maken
- ☐ Meer zelfvertrouwen krijgen in het algemeen
- ☐ Oefenen met studeren en plannen
- ☐ Een bezoek aan de nieuwe school
- ☒ Iets anders: niets eigenlijk want ik heb al genoeg zelfvertrouwen

10. WIL JE NOG IETS KWIJT OVER HOE JE JE VOELT BIJ DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Alleen dat ik ernaar uitkijk

LEERLING 3

1. HOE ZOU JE JEZELF OMSCHRIJVEN IN DRIE WOORDEN?

- ☐ sportief
- ☐ goede gamer
- ☐ grappig

2. VIND JE JEZELF EEN ZELFVERZEKERD PERSOON?

- ☐ Ja,
- ☐ Altijd
- ☒ Meestal wel
- ☐ Soms
- ☐ Niet echt
- ☐ Helemaal niet

3. HOE VOEL JE JE MEESTAL OP SCHOOL?

- ☐ Heel goed en zelfverzekerd
- ☐ Meestal goed
- ☒ Gaat wel maar ik ben niet zo graag op school
- ☐ Vaak onzeker
- ☐ Heel onzeker

4. DURF JIJ IN DE KLAS JE VINGER OPSTEKEN ALS JE HET ANTWOORD OP DE VRAAG WEET?

- ☐ Ja, altijd!
- ☒ Meestal wel, maar soms twijfel ik
- ☐ Vaak niet, ik word snel onzeker
- ☐ Nee, ik vermijd dat liever

5. WAT HELPT JOU OM JE ZEKERDER TE VOELEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Complimenten van anderen
- ☐ Goede resultaten op school
- ☐ Vrienden en familie

- ☐ Sport of hobby's

6. HOE VOEL JE JE BIJ DE GEDACHTE AAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Heel enthousiast!

- ☐ Best wel blij, maar ook een beetje zenuwachtig

- ☐ Neutraal, ik zie wel hoe het loopt
- ☐ Bezorgd, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Bang, ik maak me er veel zorgen over

7. WAT LIJKT JOU HET SPANNENDSTE AAN HET MIDDELBAAR? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Nieuwe vrienden maken

- ☐ De lessen en nieuwe vakken
- ☐ De leerkrachten en nieuwe regels
- ☐ De grotere school en het vinden van de lokalen
- ☐ Huiswerk en toetsen
- ☐ Iets anders:

8. DENK JE DAT JE GOED VOORBEREID BENT OP HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ja, helemaal

- ☐ Ja, redelijk goed
- ☐ Een beetje, maar ik heb nog veel vragen
- ☐ Niet echt, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Helemaal niet, ik voel me onzeker

9. WAT ZOU JOU HELPEN OM MET MEER VERTROUWEN NAAR HET MIDDELBAAR TE GAAN?

- ☐ Meer informatie over de school en lessen
- ☐ Tips over hoe ik nieuwe vrienden kan maken
- ☐ Meer zelfvertrouwen krijgen in het algemeen
- ☐ Oefenen met studeren en plannen
- ☐ Een bezoek aan de nieuwe school

- ☐ Iets anders: niets eigenlijk

10. WIL JE NOG IETS KWIJT OVER HOE JE JE VOELT BIJ DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Nee

LEERLING 4

1. HOE ZOU JE JEZELF OMSCHRIJVEN IN DRIE WOORDEN?

- ☐ leuk
- ☐ sportief
- ☐ gek

2. VIND JE JEZELF EEN ZELFVERZEKERD PERSOON?

- ☐ Ja

- ☐ Altijd
- ☐ Meestal wel
- ☐ Soms
- ☐ Niet echt
- ☐ Helemaal niet

3. HOE VOEL JE JE MEESTAL OP SCHOOL?

- ☐ Heel goed en zelfverzekerd

- ☐ Meestal goed
- ☐ Gaat wel
- ☐ Vaak onzeker
- ☐ Heel onzeker

4. DURF JIJ IN DE KLAS JE VINGER OPSTEKEN ALS JE HET ANTWOORD OP DE VRAAG WEET?

- ☐ Ja, altijd!
- ☐ Meestal wel, maar soms twijfel ik
- ☐ Vaak niet, ik word snel onzeker
- ☐ Nee, ik vermijd dat liever

5. WAT HELPT JOU OM JE ZEKERDER TE VOELEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Complimenten van anderen
- ☐ Goede resultaten op school
- ☐ Vrienden en familie
- ☐ Sport of hobby's

6. HOE VOEL JE JE BIJ DE GEDACHTE AAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Heel enthousiast!
- ☐ Best wel blij, maar ook een beetje zenuwachtig
- ☐ Neutraal, ik zie wel hoe het loopt
- ☐ Bezorgd, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Bang, ik maak me er veel zorgen over

7. WAT LIJKT JOU HET SPANNENDSTE AAN HET MIDDELBAAR? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Nieuwe vrienden maken
- ☐ De lessen en nieuwe vakken
- ☐ De leerkrachten en nieuwe regels omdat ik hoor van mijn broer dat die heel streng zijn
- ☐ De grotere school en het vinden van de lokalen
- ☐ Huiswerk en toetsen
- ☐ Iets anders:

8. DENK JE DAT JE GOED VOORBEREID BENT OP HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ja, helemaal
- ☐ Ja, redelijk goed. Vooral door mijn ouders
- ☐ Een beetje, maar ik heb nog veel vragen
- ☐ Niet echt, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Helemaal niet, ik voel me onzeker

9. WAT ZOU JOU HELPEN OM MET MEER VERTROUWEN NAAR HET MIDDELBAAR TE GAAN?

- ☐ Meer informatie over de school en lessen
- ☐ Tips over hoe ik nieuwe vrienden kan maken
- ☐ Meer zelfvertrouwen krijgen in het algemeen
- ☐ Oefenen met studeren en plannen
- ☐ Een bezoek aan de nieuwe school
- ☐ Iets anders: ...

10. WIL JE NOG IETS KWIJT OVER HOE JE JE VOELT BIJ DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Dat ze niet te streng mogen zijn

LEERLING 5

1. HOE ZOU JE JEZELF OMSCHRIJVEN IN DRIE WOORDEN?

- ☐ Niet creatief
- ☐ dierenvriend
- ☐ actief

2. VIND JE JEZELF EEN ZELFVERZEKERD PERSOON?

- ☐ Ja,
- ☐ Altijd
- ☐ Meestal wel
- ☐ Soms
- ☐ Niet echt
- ☐ Helemaal niet

3. HOE VOEL JE JE MEESTAL OP SCHOOL?

- ☐ Heel goed en zelfverzekerd
- ☒ Meestal goed
- ☐ Gaat wel
- ☐ Vaak onzeker
- ☐ Heel onzeker

4. DURF JIJ IN DE KLAS JE VINGER OPSTEKEN ALS JE HET ANTWOORD OP DE VRAAG WEET?

- ☐ Ja, altijd!
- ☒ Meestal wel, maar soms twijfel ik
- ☐ Vaak niet, ik word snel onzeker
- ☐ Nee, ik vermijd dat liever

5. WAT HELPT JOU OM JE ZEKERDER TE VOELEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Complimenten van anderen
- ☐ Goede resultaten op school
- ☒ Vrienden en familie
- ☐ Sport of hobby's

6. HOE VOEL JE JE BIJ DE GEDACHTE AAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Heel enthousiast!
- ☒ Best wel blij, maar ook een beetje zenuwachtig
- ☐ Neutraal, ik zie wel hoe het loopt
- ☐ Bezorgd, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Bang, ik maak me er veel zorgen over

7. WAT LIJKT JOU HET SPANNENDSTE AAN HET MIDDELBAAR? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Nieuwe vrienden maken
- ☒ De lessen en nieuwe vakken
- ☐ De leerkrachten en nieuwe regels
- ☐ De grotere school en het vinden van de lokalen
- ☐ Huiswerk en toetsen
- ☐ Iets anders: ...

8. DENK JE DAT JE GOED VOORBEREID BENT OP HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ja, helemaal
- ☒ Ja, redelijk goed want mijn zus zit daar al dus ik weet er al veel over
- ☐ Een beetje, maar ik heb nog veel vragen
- ☐ Niet echt, ik weet niet goed wat te verwachten,
- ☐ Helemaal niet, ik voel me onzeker

9. WAT ZOU JOU HELPEN OM MET MEER VERTROUWEN NAAR HET MIDDELBAAR TE GAAN?

- ☐ Meer informatie over de school en lessen
- ☐ Tips over hoe ik nieuwe vrienden kan maken
- ☐ Meer zelfvertrouwen krijgen in het algemeen
- ☒ Oefenen met studeren en plannen
- ☐ Een bezoek aan de nieuwe school
- ☐ Iets anders: ...

10. WIL JE NOG IETS KWIJT OVER HOE JE JE VOELT BIJ DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Dat ik hoop dat ik dat allemaal ga kunnen

LEERLING 6

1. HOE ZOU JE JEZELF OMSCHRIJVEN IN DRIE WOORDEN?

- ☐ behulpzaam
- ☐ rustig
- ☐ lief

2. VIND JE JEZELF EEN ZELFVERZEKERD PERSOON?

- ☐ Ja,
- ☐ Altijd
- ☐ Meestal wel
- ☐ Soms

☒ Niet echt

- ☐ Helemaal niet

3. HOE VOEL JE JE MEESTAL OP SCHOOL?

- ☐ Heel goed en zelfverzekerd

☒ Meestal goed

- ☐ Gaat wel
- ☐ Vaak onzeker
- ☐ Heel onzeker

4. DURF JIJ IN DE KLAS JE VINGER OPSTEKEN ALS JE HET ANTWOORD OP DE VRAAG WEET?

- ☐ Ja, altijd!

☒ Meestal wel, maar soms twijfel ik

- ☐ Vaak niet, ik word snel onzeker
- ☐ Nee, ik vermijd dat liever

5. WAT HELPT JOU OM JE ZEKERDER TE VOELEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Complimenten van anderen
- ☐ Goede resultaten op school

☒ Vrienden en familie

- ☐ Sport of hobby's

6. HOE VOEL JE JE BIJ DE GEDACHTE AAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Heel enthousiast!

☒ Best wel blij, maar ook een beetje zenuwachtig

- ☐ Neutraal, ik zie wel hoe het loopt
- ☐ Bezorgd, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Bang, ik maak me er veel zorgen over

7. WAT LIJKT JOU HET SPANNENDSTE AAN HET MIDDELBAAR? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

☒ Nieuwe vrienden maken

- ☐ De lessen en nieuwe vakken

☒ De leerkrachten en nieuwe regels

☒ De grotere school en het vinden van de lokalen

- ☐ Huiswerk en toetsen
- ☐ Iets anders:

8. DENK JE DAT JE GOED VOORBEREID BENT OP HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ja, helemaal

☒ Ja, redelijk goed, veel door mijn ouders

- ☐ Een beetje, maar ik heb nog veel vragen
- ☐ Niet echt, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Helemaal niet, ik voel me onzeker

9. WAT ZOU JOU HELPEN OM MET MEER VERTROUWEN NAAR HET MIDDELBAAR TE GAAN?

- ☐ Meer informatie over de school en lessen
- ☒ Tips over hoe ik nieuwe vrienden kan maken
- ☒ Meer zelfvertrouwen krijgen in het algemeen
- ☐ Oefenen met studeren en plannen
- ☐ Een bezoek aan de nieuwe school
- ☐ Iets anders: ...

10. WIL JE NOG IETS KWIJT OVER HOE JE JE VOELT BIJ DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ik hoop dat ik mijn weg daar vind

LEERLING 7

1. HOE ZOU JE JEZELF OMSCHRIJVEN IN DRIE WOORDEN?

- ☐ sportief
- ☐ lief
- ☐ wild

2. VIND JE JEZELF EEN ZELFVERZEKERD PERSOON?

- ☐ Ja,
- ☐ Altijd
- ☐ Meestal wel

☒ Soms

- ☐ Niet echt
- ☐ Helemaal niet

3. HOE VOEL JE JE MEESTAL OP SCHOOL?

- ☐ Heel goed en zelfverzekerd
- ☐ Meestal goed

☒ Gaat wel

- ☐ Vaak onzeker
- ☐ Heel onzeker

4. DURF JIJ IN DE KLAS JE VINGER OPSTEKEN ALS JE HET ANTWOORD OP DE VRAAG WEET?

- ☐ Ja, altijd!

☒ Meestal wel, maar soms twijfel ik

- ☐ Vaak niet, ik word snel onzeker
- ☐ Nee, ik vermijd dat liever

5. WAT HELPT JOU OM JE ZEKERDER TE VOELEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Complimenten van anderen
- ☐ Goede resultaten op school
- ☐ Vrienden en familie

☒ Sport of hobby's mijn vrienden van de KSA

6. HOE VOEL JE JE BIJ DE GEDACHTTE AAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Heel enthousiast!

☒ Best wel blij, maar ook een beetje zenuwachtig

- ☐ Neutraal, ik zie wel hoe het loopt
- ☐ Bezorgd, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Bang, ik maak me er veel zorgen over

7. WAT LIJKT JOU HET SPANNENDSTE AAN HET MIDDELBAAR? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Nieuwe vrienden maken
- ☐ De lessen en nieuwe vakken
- ☒ De leerkrachten en nieuwe regels
- ☒ De grotere school en het vinden van de lokalen
- ☐ Huiswerk en toetsen
- ☐ Iets anders:

8. DENK JE DAT JE GOED VOORBEREID BENT OP HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ja, helemaal
- ☒ Ja, redelijk goed want mijn zus zit daar al
- ☐ Een beetje, maar ik heb nog veel vragen
- ☐ Niet echt, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Helemaal niet, ik voel me onzeker

9. WAT ZOU JOU HELPEN OM MET MEER VERTROUWEN NAAR HET MIDDELBAAR TE GAAN?

- ☐ Meer informatie over de school en lessen
- ☐ Tips over hoe ik nieuwe vrienden kan maken
- ☐ Meer zelfvertrouwen krijgen in het algemeen
- ☐ Oefenen met studeren en plannen
- ☐ Een bezoek aan de nieuwe school
- ☒ Iets anders: niets eigenlijk

10. WIL JE NOG IETS KWIJT OVER HOE JE JE VOELT BIJ DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ja, dat ik minst bang ben om nieuwe vrienden te maken

LEERLING 8

1. HOE ZOU JE JEZELF OMSCHRIJVEN IN DRIE WOORDEN?

- ☐ tof
- ☐ beleefd
- ☐ sportief

2. VIND JE JEZELF EEN ZELFVERZEKERD PERSOON?

- ☐ Ja,
- ☐ Altijd
- ☒ Meestal wel
- ☐ Soms
- ☐ Niet echt
- ☐ Helemaal niet

3. HOE VOEL JE JE MEESTAL OP SCHOOL?

- ☐ Heel goed en zelfverzekerd
- ☒ Meestal goed omdat mijn vrienden hier zijn
- ☐ Gaat wel
- ☐ Vaak onzeker
- ☐ Heel onzeker

4. DURF JIJ IN DE KLAS JE VINGER OPSTEKEN ALS JE HET ANTWOORD OP DE VRAAG WEET?

- ☐ Ja, altijd!
- ☒ Meestal wel, maar soms twijfel ik
- ☐ Vaak niet, ik word snel onzeker
- ☐ Nee, ik vermijd dat liever

5. WAT HELPT JOU OM JE ZEKERDER TE VOELEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Complimenten van anderen
- ☐ Goede resultaten op school
- ☒ Vrienden en familie
- ☒ Sport of hobby's

6. HOE VOEL JE JE BIJ DE GEDACHTE AAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Heel enthousiast!
- ☒ Best wel blij, maar ook een beetje zenuwachtig
- ☐ Neutraal, ik zie wel hoe het loopt
- ☐ Bezorgd, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Bang, ik maak me er veel zorgen over

7. WAT LIJKT JOU HET SPANNENDSTE AAN HET MIDDELBAAR? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Nieuwe vrienden maken
- ☐ De lessen en nieuwe vakken
- ☒ De leerkrachten en nieuwe regels
- ☐ De grotere school en het vinden van de lokalen
- ☒ Huiswerk en toetsen
- ☐ Iets anders:

8. DENK JE DAT JE GOED VOORBEREID BENT OP HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ja, helemaal
- ☒ Ja, redelijk goed
- ☐ Een beetje, maar ik heb nog veel vragen
- ☐ Niet echt, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Helemaal niet, ik voel me onzeker

9. WAT ZOU JOU HELPEN OM MET MEER VERTROUWEN NAAR HET MIDDELBAAR TE GAAN?

- ☐ Meer informatie over de school en lessen
- ☐ Tips over hoe ik nieuwe vrienden kan maken
- ☒ Meer zelfvertrouwen krijgen in het algemeen
- ☐ Oefenen met studeren en plannen
- ☐ Een bezoek aan de nieuwe school
- ☐ Iets anders: ...

10. WIL JE NOG IETS KWIJT OVER HOE JE JE VOELT BIJ DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ik ben er redelijk gerust in

LEERLING 9

1. HOE ZOU JE JEZELF OMSCHRIJVEN IN DRIE WOORDEN?

- ☐ vrolijk
- ☐ behulpzaam
- ☐ actief

2. VIND JE JEZELF EEN ZELFVERZEKERD PERSOON?

- ☐ Ja,
- ☐ Altijd
- ☒ Meestal wel
- ☐ Soms
- ☐ Niet echt
- ☐ Helemaal niet

3. HOE VOEL JE JE MEESTAL OP SCHOOL?

- ☐ Heel goed en zelfverzekerd
- ☒ Meestal goed
- ☐ Gaat wel
- ☐ Vaak onzeker
- ☐ Heel onzeker

4. DURF JIJ IN DE KLAS JE VINGER OPSTEKEN ALS JE HET ANTWOORD OP DE VRAAG WEET?

- ☐ Ja, altijd!
- ☒ Meestal wel, maar soms twijfel ik
- ☐ Vaak niet, ik word snel onzeker
- ☐ Nee, ik vermijd dat liever

5. WAT HELPT JOU OM JE ZEKERDER TE VOELEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Complimenten van anderen
- ☒ Goede resultaten op school
- ☒ Vrienden en familie
- ☒ Sport of hobby's

6. HOE VOEL JE JE BIJ DE GEDACHTE AAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Heel enthousiast!
- ☒ Best wel blij, maar ook een beetje zenuwachtig
- ☐ Neutraal, ik zie wel hoe het loopt
- ☐ Bezorgd, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Bang, ik maak me er veel zorgen over

7. WAT LIJKT JOU HET SPANNENDSTE AAN HET MIDDELBAAR? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Nieuwe vrienden maken
- ☒ De lessen en nieuwe vakken
- ☒ De leerkrachten en nieuwe regels
- ☐ De grotere school en het vinden van de lokalen
- ☐ Huiswerk en toetsen
- ☐ Iets anders:

8. DENK JE DAT JE GOED VOORBEREID BENT OP HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ja, helemaal
- ☒ Ja, redelijk goed
- ☐ Een beetje, maar ik heb nog veel vragen
- ☐ Niet echt, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Helemaal niet, ik voel me onzeker

9. WAT ZOU JOU HELPEN OM MET MEER VERTROUWEN NAAR HET MIDDELBAAR TE GAAN?

- ☐ Meer informatie over de school en lessen
- ☐ Tips over hoe ik nieuwe vrienden kan maken
- ☐ Meer zelfvertrouwen krijgen in het algemeen
- ☐ Oefenen met studeren en plannen
- ☐ Een bezoek aan de nieuwe school
- ☒ Iets anders: niets

10. WIL JE NOG IETS KWIJT OVER HOE JE JE VOELT BIJ DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ik ben el bang voor strengere leerkrachten die mij niet gaan liggen

LEERLING 10

1. HOE ZOU JE JEZELF OMSCHRIJVEN IN DRIE WOORDEN?

- ☐ aardig
- ☐ lief
- ☐ verlegen

2. VIND JE JEZELF EEN ZELFVERZEKERD PERSOON?

- ☐ Ja,
- ☐ Altijd
- ☐ Meestal wel
- ☒ Soms
- ☐ Niet echt
- ☐ Helemaal niet

3. HOE VOEL JE JE MEESTAL OP SCHOOL?

- ☐ Heel goed en zelfverzekerd
- ☒ Meestal goed maar soms heel onzeker als de meester heel de klas moeilijke vragen stelt en mij laat antwoorden
- ☐ Gaat wel
- ☐ Vaak onzeker
- ☐ Heel onzeker

4. DURF JIJ IN DE KLAS JE VINGER OPSTEKEN ALS JE HET ANTWOORD OP DE VRAAG WEET?

- ☐ Ja, altijd!
- ☒ Meestal wel, maar soms twijfel ik
- ☐ Vaak niet, ik word snel onzeker
- ☐ Nee, ik vermijd dat liever

5. WAT HELPT JOU OM JE ZEKERDER TE VOELEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Complimenten van anderen
- ☐ Goede resultaten op school
- ☒ Vrienden en familie
- ☐ Sport of hobby's

6. HOE VOEL JE JE BIJ DE GEDACHTE AAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Heel enthousiast!
- ☒ Best wel blij, maar ook een beetje zenuwachtig
- ☐ Neutraal, ik zie wel hoe het loopt
- ☐ Bezorgd, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Bang, ik maak me er veel zorgen over

7. WAT LIJKT JOU HET SPANNENDSTE AAN HET MIDDELBAAR? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Nieuwe vrienden maken
- ☒ De lessen en nieuwe vakken
- ☒ De leerkrachten en nieuwe regels
- ☒ De grotere school en het vinden van de lokalen
- ☒ Huiswerk en toetsen
- ☐ Iets anders

8. DENK JE DAT JE GOED VOORBEREID BENT OP HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ja, helemaal
- ☐ Ja, redelijk goed
- ☒ Een beetje, maar ik heb nog veel vragen
- ☐ Niet echt, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Helemaal niet, ik voel me onzeker

9. WAT ZOU JOU HELPEN OM MET MEER VERTROUWEN NAAR HET MIDDELBAAR TE GAAN?

- ☐ Meer informatie over de school en lessen
- ☐ Tips over hoe ik nieuwe vrienden kan maken
- ☒ Meer zelfvertrouwen krijgen in het algemeen
- ☐ Oefenen met studeren en plannen
- ☐ Een bezoek aan de nieuwe school
- ☐ Iets anders: ...

10. WIL JE NOG IETS KWIJT OVER HOE JE JE VOELT BIJ DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Het lijkt mij wel leuk maar als ik er over begin na te denken, maak ik mij toch zorgen over nieuwe vrienden maken en de weg vinden

LEERLING 11

1. HOE ZOU JE JEZELF OMSCHRIJVEN IN DRIE WOORDEN?

- ☐ lief
- ☐ verlegen
- ☐ onzeker

2. VIND JE JEZELF EEN ZELFVERZEKERD PERSOON?

- ☐ Altijd
- ☒ Meestal wel
- ☒ Soms
- ☐ Niet echt
- ☐ Helemaal niet

3. HOE VOEL JE JE MEESTAL OP SCHOOL?

- ☐ Heel goed en zelfverzekerd
- ☐ Meestal goed
- ☐ Gaat wel
- ☒ Vaak onzeker
- ☐ Heel onzeker

4. DURF JIJ IN DE KLAS JE VINGER OPSTEKEN ALS JE HET ANTWOORD OP DE VRAAG WEET?

- ☐ Ja, altijd!
- ☐ Meestal wel, maar soms twijfel ik
- ☐ Vaak niet, ik word snel onzeker
- ☐ Nee, ik vermijd dat liever

5. WAT HELPT JOU OM JE ZEKERDER TE VOELEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Complimenten van anderen
- ☐ Goede resultaten op school
- ☐ Vrienden en familie

- ☐ Sport of hobby's

6. HOE VOEL JE JE BIJ DE GEDACHTE AAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Heel enthousiast!
- ☐ Best wel blij, maar ook een beetje zenuwachtig
- ☐ Neutraal, ik zie wel hoe het loopt
- ☐ Bezorgd, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Bang, ik maak me er veel zorgen over

7. WAT LIJKT JOU HET SPANNENDSTE AAN HET MIDDELBAAR? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Nieuwe vrienden maken
- ☐ De lessen en nieuwe vakken
- ☐ De leerkrachten en nieuwe regels
- ☐ De grotere school en het vinden van de lokalen
- ☐ Huiswerk en toetsen

- ☐ Iets anders:

8. DENK JE DAT JE GOED VOORBEREID BENT OP HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ja, helemaal
- ☐ Ja, redelijk goed
- ☐ Een beetje, maar ik heb nog veel vragen
- ☐ Niet echt, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Helemaal niet, ik voel me onzeker

9. WAT ZOU JOU HELPEN OM MET MEER VERTROUWEN NAAR HET MIDDELBAAR TE GAAN?

- ☐ Meer informatie over de school en lessen
- ☐ Tips over hoe ik nieuwe vrienden kan maken
- ☐ Meer zelfvertrouwen krijgen in het algemeen
- ☐ Oefenen met studeren en plannen
- ☐ Een bezoek aan de nieuwe school
- ☐ Iets anders: ...

10. WIL JE NOG IETS KWIJT OVER HOE JE JE VOELT BIJ DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ik denk niet dat ik dat ga kunnen

LEERLING 12

1. HOE ZOU JE JEZELF OMSCHRIJVEN IN DRIE WOORDEN?

- ☐ grappig
- ☐ lief
- ☐ verlegen

2. VIND JE JEZELF EEN ZELFVERZEKERD PERSOON?

- ☐ Ja,
- ☐ Altijd
- ☐ Meestal wel
- ☐ Soms
- ☐ Niet echt
- ☐ Helemaal niet

3. HOE VOEL JE JE MEESTAL OP SCHOOL?

- ☐ Heel goed en zelfverzekerd
- ☒ Meestal goed
- ☐ Gaat wel
- ☐ Vaak onzeker
- ☐ Heel onzeker

4. DURF JIJ IN DE KLAS JE VINGER OPSTEKEN ALS JE HET ANTWOORD OP DE VRAAG WEET?

- ☐ Ja, altijd!
- ☒ Meestal wel, maar soms twijfel ik
- ☐ Vaak niet, ik word snel onzeker
- ☐ Nee, ik vermijd dat liever

5. WAT HELPT JOU OM JE ZEKERDER TE VOELEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Complimenten van anderen
- ☐ Goede resultaten op school
- ☒ Vrienden en familie
- ☐ Sport of hobby's

6. HOE VOEL JE JE BIJ DE GEDACHTE AAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Heel enthousiast!
- ☒ Best wel blij, maar ook een beetje zenuwachtig
- ☐ Neutraal, ik zie wel hoe het loopt
- ☐ Bezorgd, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Bang, ik maak me er veel zorgen over

7. WAT LIJKT JOU HET SPANNENDSTE AAN HET MIDDELBAAR? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Nieuwe vrienden maken
- ☒ De lessen en nieuwe vakken
- ☒ De leerkrachten en nieuwe regels
- ☐ De grotere school en het vinden van de lokalen
- ☐ Huiswerk en toetsen
- ☐ Iets anders:

8. DENK JE DAT JE GOED VOORBEREID BENT OP HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ja, helemaal
- ☒ Ja, redelijk goed
- ☐ Een beetje, maar ik heb nog veel vragen
- ☐ Niet echt, ik weet niet goed wat te verwachten, ik denk B stroom zal gaan
- ☐ Helemaal niet, ik voel me onzeker

9. WAT ZOU JOU HELPEN OM MET MEER VERTROUWEN NAAR HET MIDDELBAAR TE GAAN?

- ☐ Meer informatie over de school en lessen
- ☐ Tips over hoe ik nieuwe vrienden kan maken
- ☐ Meer zelfvertrouwen krijgen in het algemeen
- ☐ Oefenen met studeren en plannen
- ☐ Een bezoek aan de nieuwe school
- ☒ Iets anders: nog eens net voor de vakantie en als de vakantie bijna gedaan is op bezoek gaan naar de nieuwe school

10. WIL JE NOG IETS KWIJT OVER HOE JE JE VOELT BIJ DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ik hoop dat ze mij daar leuk gaan vinden

LEERLING 13

1. HOE ZOU JE JEZELF OMSCHRIJVEN IN DRIE WOORDEN?

- ☐ leuk
- ☐ sportief
- ☐ grappig

2. VIND JE JEZELF EEN ZELFVERZEKERD PERSOON?

- ☐ Ja
- ☐ Altijd
- ☒ Meestal wel
- ☐ Soms

- ☐ Niet echt
- ☐ Helemaal niet

3. HOE VOEL JE JE MEESTAL OP SCHOOL?

- ☐ Heel goed en zelfverzekerd
- ☒ Meestal goed

- ☐ Gaat wel
- ☐ Vaak onzeker
- ☐ Heel onzeker

4. DURF JIJ IN DE KLAS JE VINGER OPSTEKEN ALS JE HET ANTWOORD OP DE VRAAG WEET?

- ☐ Ja, altijd!
- ☒ Meestal wel, maar soms twijfel ik

- ☐ Vaak niet, ik word snel onzeker
- ☐ Nee, ik vermijd dat liever

5. WAT HELPT JOU OM JE ZEKERDER TE VOELEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Complimenten van anderen
- ☐ Goede resultaten op school
- ☒ Vrienden en familie

- ☐ Sport of hobby's

6. HOE VOEL JE JE BIJ DE GEDACHTE AAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Heel enthousiast!
- ☒ Best wel blij, maar ook een beetje zenuwachtig

- ☐ Neutraal, ik zie wel hoe het loopt
- ☐ Bezorgd, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Bang, ik maak me er veel zorgen over

7. WAT LIJKT JOU HET SPANNENDSTE AAN HET MIDDELBAAR? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Nieuwe vrienden maken
- ☒ De lessen en nieuwe vakken
- ☒ De leerkrachten en nieuwe regels
- ☒ De grotere school en het vinden van de lokalen

- ☐ Huiswerk en toetsen
- ☐ Iets anders:

8. DENK JE DAT JE GOED VOORBEREID BENT OP HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ja, helemaal
- ☒ Ja, redelijk goed
- ☐ Een beetje, maar ik heb nog veel vragen
- ☐ Niet echt, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Helemaal niet, ik voel me onzeker

9. WAT ZOU JOU HELPEN OM MET MEER VERTROUWEN NAAR HET MIDDELBAAR TE GAAN?

- ☐ Meer informatie over de school en lessen
- ☐ Tips over hoe ik nieuwe vrienden kan maken
- ☐ Meer zelfvertrouwen krijgen in het algemeen
- ☐ Oefenen met studeren en plannen
- ☒ Een bezoek aan de nieuwe school (nog eens)
- ☐ Iets anders: ...

10. WIL JE NOG IETS KWIJT OVER HOE JE JE VOELT BIJ DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Dat ik deze school ga missen

LEERLING 14

1. HOE ZOU JE JEZELF OMSCHRIJVEN IN DRIE WOORDEN?

- ☐ verlegen
- ☐ onzeker
- ☐ zorgzaam

2. VIND JE JEZELF EEN ZELFVERZEKERD PERSOON?

- ☐ Ja,
- ☐ Altijd
- ☐ Meestal wel
- ☐ Soms
- ☒ Niet echt
- ☐ Helemaal niet

3. HOE VOEL JE JE MEESTAL OP SCHOOL?

- ☐ Heel goed en zelfverzekerd
- ☐ Meestal goed
- ☐ Gaat wel
- ☒ Vaak onzeker
- ☐ Heel onzeker

4. DURF JIJ IN DE KLAS JE VINGER OPSTEKEN ALS JE HET ANTWOORD OP DE VRAAG WEET?

- ☐ Ja, altijd!
- ☒ Meestal wel, maar soms twijfel ik
- ☐ Vaak niet, ik word snel onzeker
- ☐ Nee, ik vermijd dat liever

5. WAT HELPT JOU OM JE ZEKERDER TE VOELEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Complimenten van anderen
- ☒ Goede resultaten op school
- ☒ Vrienden en familie
- ☐ Sport of hobby's

6. HOE VOEL JE JE BIJ DE GEDACHTE AAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Heel enthousiast!
- ☐ Best wel blij, maar ook een beetje zenuwachtig
- ☐ Neutraal, ik zie wel hoe het loopt
- ☒ Bezorgd, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Bang, ik maak me er veel zorgen over

7. WAT LIJKT JOU HET SPANNENDSTE AAN HET MIDDELBAAR? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Nieuwe vrienden maken
- ☒ De lessen en nieuwe vakken
- ☒ De leerkrachten en nieuwe regels
- ☒ De grotere school en het vinden van de lokalen
- ☒ Huiswerk en toetsen
- ☐ Iets anders:

8. DENK JE DAT JE GOED VOORBEREID BENT OP HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ja, helemaal
- ☐ Ja, redelijk goed
- ☒ Een beetje, maar ik heb nog veel vragen
- ☐ Niet echt, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Helemaal niet, ik voel me onzeker

9. WAT ZOU JOU HELPEN OM MET MEER VERTROUWEN NAAR HET MIDDELBAAR TE GAAN?

- ☐ Meer informatie over de school en lessen
- ☐ Tips over hoe ik nieuwe vrienden kan maken
- ☒ Meer zelfvertrouwen krijgen in het algemeen
- ☐ Oefenen met studeren en plannen
- ☐ Een bezoek aan de nieuwe school
- ☐ Iets anders: ...

10. WIL JE NOG IETS KWIJT OVER HOE JE JE VOELT BIJ DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ik denk dat ik daar niets ga kunnen

LEERLING 15

1. HOE ZOU JE JEZELF OMSCHRIJVEN IN DRIE WOORDEN?

- ☐ verlegen
- ☐ stil
- ☐ lief

2. VIND JE JEZELF EEN ZELFVERZEKERD PERSOON?

- ☐ Ja,
- ☐ Altijd
- ☐ Meestal wel
- ☐ Soms
- ☐ Niet echt
- ☒ Helemaal niet

3. HOE VOEL JE JE MEESTAL OP SCHOOL?

- ☐ Heel goed en zelfverzekerd
- ☐ Meestal goed
- ☐ Gaat wel
- ☐ Vaak onzeker
- ☒ Heel onzeker

4. DURF JIJ IN DE KLAS JE VINGER OPSTEKEN ALS JE HET ANTWOORD OP DE VRAAG WEET?

- ☐ Ja, altijd!
- ☒ Meestal wel, maar soms twijfel ik
- ☐ Vaak niet, ik word snel onzeker
- ☐ Nee, ik vermijd dat liever

5. WAT HELPT JOU OM JE ZEKERDER TE VOELEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Complimenten van anderen
- ☒ Goede resultaten op school
- ☒ Vrienden en familie
- ☒ Sport of hobby's

6. HOE VOEL JE JE BIJ DE GEDACHTE AAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Heel enthousiast!
- ☐ Best wel blij, maar ook een beetje zenuwachtig
- ☐ Neutraal, ik zie wel hoe het loopt
- ☐ Bezorgd, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☒ Bang, ik maak me er veel zorgen over

7. WAT LIJKT JOU HET SPANNENDSTE AAN HET MIDDELBAAR? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Nieuwe vrienden maken
- ☐ De lessen en nieuwe vakken
- ☐ De leerkrachten en nieuwe regels
- ☐ De grotere school en het vinden van de lokalen
- ☐ Huiswerk en toetsen
- ☐ Iets anders:

8. DENK JE DAT JE GOED VOORBEREID BENT OP HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ja, helemaal
- ☐ Ja, redelijk goed
- ☐ Een beetje, maar ik heb nog veel vragen
- ☐ Niet echt, ik weet niet goed wat te verwachten
- ☐ Helemaal niet, ik voel me onzeker

9. WAT ZOU JOU HELPEN OM MET MEER VERTROUWEN NAAR HET MIDDELBAAR TE GAAN?

- ☐ Meer informatie over de school en lessen
- ☐ Tips over hoe ik nieuwe vrienden kan maken
- ☐ Meer zelfvertrouwen krijgen in het algemeen
- ☐ Oefenen met studeren en plannen
- ☐ Een bezoek aan de nieuwe school
- ☐ Iets anders: ...

10. WIL JE NOG IETS KWIJT OVER HOE JE JE VOELT BIJ DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

- ☐ Ik denk dat het niets voor mij is

BIJLAGE 6 ANALYSE VAN DE VRAGENLIJST VOOR DE LEERLINGEN VAN HET 6de LEERJAAR OVER HUN ZELFBEELD

1. HOE LEERLINGEN ZICHZELF ZIEN

- ☐ Grappig = 4 x
- ☐ Lief = 6 x
- ☐ Behulpzaam = 3 x
- ☐ Sportief = 5 x
- ☐ Verlegen = 6- x
- ☐ Onzeker = 2 x
- ☐ Leuk = 6 x
- ☐ Actief = 4 x

2. ZELFVERZEKERD

- ☐ Ja = 1 x
- ☐ Meestal = 6 x
- ☐ Soms = 5 x
- ☐ Nee = 3 x

3. GEVOEL OP SCHOOL

- ☐ Meestal goed = 11 x
- ☐ Heel goed = 1 x
- ☐ Onzeker = 3 x

4. VINGER DURVEN OPSTEKEN

- ☐ Meestal wel, maar soms twijfelen = 15 x

5. DINGEN DIE HELPEN OM MEER ZELFVERTROUWEN TE HEBBEN

- ☐ Vrienden en familie = 14 x
- ☐ Sport en hobby = 4 x
- ☐ Goede resultaten op school = 3 x
- ☐ Complimenten = 3 x

6. GEVOEL BIJ DE OVERGANG NAAR HET SECUNDAIR?

- Blij en zenuwachtig = 13 x
- Bezorgd = 2 x

7. SPANNENDSTE AAN DE OVERGANG NAAR HET SECUNDAIR

- Nieuwe vrienden maken = 10 x
- Nieuwe lessen en vakken = 8 x
- Nieuwe leerkrachten en regels = 11 x
- Grotere school en lokalen vinden = 6 x
- Huiswerk en toetsen = 4 x

8. HOE GOED VOORBEREID OP DE OVERGANG NAAR HET SECUNDAIR?

- Niet goed weten wat te verwachten = 2 x
- Nog veel vragen = 5 x
- Heel goed = 1 x
- Redelijk goed door school, ouders en broers/zussen = 7 x

9. WAT HELPT OM MET MEER ZELFVERTROUWEN NAAR HET SECUNDAIR TE GAAN?

- Tips voor studeren en plannen = 3 x
- Nog bezoeken brengen aan de secundaire school = 3 x
- Tips over hoe nieuwe vrienden maken = 3 x
- Meer zelfvertrouwen in het algemeen = 6 x

10. ANDERE

- Zorgen over te streng
- Bezorgd over alles wel gaan kunnen
- Bezorgd over de weg vinden
- Bezorgd over leuk gevonden te worden

Uit deze vragenlijst blijkt dat de meeste leerlingen zichzelf positief omschrijven zoals grappig, lief, behulpzaam, leuk, sportief en actief, maar dat er toch ook wel leerlingen aangeven verlegen en onzeker te zijn. De meerderheid van de leerlingen voelt zich meestal wel zelfverzekerd en voelen zich meestal goed op school. Een paar leerlingen geven ook hieraan dat ze vaak onzeker zijn. Alle leerlingen durven meestal hun vinger opsteken in de klas, maar twijfelen soms. Alle leerlingen zien familie en vrienden als hulp om meer zelfvertrouwen te hebben. Enkele leerlingen zijn bezorgd over de overgang naar het secundair, maar de meerderheid heeft een blij en zenuwachtig gevoel. Ze vinden alles spannend zoals het maken van nieuwe vrienden, nieuwe lessen, vakken, leerkrachten en regels, een grotere school en een nieuwe manier van huiswerk en toetsen. De meeste leerlingen geven aan dat ze redelijk goed voorbereid zijn op de overgang naar het secundair, door de school en door de ouders. Toch zitten ze nog met vragen en weten enkele leerlingen nog niet goed wat te verwachten. De helft van de leerlingen geeft aan dat nog meer zelfvertrouwen, zou helpen bij de overgang naar het secundair en dat ook tips over het maken van nieuwe vrienden, het plannen en studeren en nog meer bezoeken aan de secundaire school hierbij kunnen helpen. Verder zijn er bezorgdheden over het streng zijn, over de weg vinden op de nieuwe school, over leuk gevonden worden en over het feit of ze alles gaan kunnen.

BIJLAGE 7 BLANCO INTERVIEWLEIDRAAD LEERKRACHT 6de LEERJAAR OVER ZELFVERTROUWEN VAN ZIJN LEERLINGEN

INLEIDING

Bedankt dat je even tijd wil vrijmaken. Je kent mij natuurlijk al van de stage. U weet dat ik een bachelorproef maak over het zelfbeeld van leerlingen in het 6de leerjaar en de invloed van feedback en zelfreflectie. Om een duidelijk praktijkprobleem uit te schrijven, zou ik u graag wat vragen stellen.

OPENINGSVRAGEN

1. Kan u zichzelf even kort voorstellen?
2. Hoe lang bent u al werkzaam in het onderwijs?
3. Hoe lang geeft u al les in het 6de leerjaar?

INLEIDENDE VRAGEN

4. Hoe zou u het algemene niveau van zelfvertrouwen in uw klas omschrijven?
5. Zijn er specifieke leerlingen of groepen leerlingen die opvallen door hun hoge of lage zelfvertrouwen?

KERNVRAGEN

6. In welke situaties merkt u dat leerlingen onzeker worden?
7. Hoe reageren leerlingen met weinig zelfvertrouwen op fouten of feedback?
8. Ziet u een verschil in zelfvertrouwen tussen vakken (bijvoorbeeld taal versus wiskunde)?
9. Hoe ervaart u de houding van uw leerlingen ten opzichte van de overstap naar het middelbaar onderwijs?
10. Ziet u tekenen van stress, onzekerheid of twijfel bij leerlingen wanneer het onderwerp middelbaar onderwijs ter sprake komt?
11. Hoe bespreekt u deze overgang in de klas? En hoe reageren de leerlingen daarop?
12. Welke factoren denkt u dat bijdragen aan een laag zelfvertrouwen bij uw leerlingen?
13. Hoe beïnvloedt groepsdruk of sociale vergelijking het zelfvertrouwen in uw klas?
14. Speelt de prestatiedruk (bijvoorbeeld cijfers, rapporten) volgens u een rol in het zelfvertrouwen van de leerlingen?
15. Wat doet u momenteel om het zelfvertrouwen van leerlingen te ondersteunen?
16. Wat werkt volgens u goed om het zelfvertrouwen van leerlingen te vergroten?
17. Welke uitdagingen ondervindt u bij het ondersteunen van leerlingen met weinig zelfvertrouwen?
18. Welke extra ondersteuning (bijvoorbeeld vanuit de school, ouders of andere professionals) denkt u dat nuttig zou zijn?
19. Heeft u suggesties voor andere leerkrachten of scholen om leerlingen te helpen hun zelfvertrouwen te vergroten, vooral met het oog op de overstap naar het middelbaar onderwijs?
20. Zijn er specifieke thema's die u denkt dat meer aandacht verdienen in dit onderzoek?

SLOTVRAAG

21. Wilt u hier zelf graag nog iets aan toevoegen?

AFSLUITING

Bedankt voor u tijd en voor de waardevolle inzichten.

BIJLAGE 8 INGEVULDE INTERVIEWLEIDRAAD LEERKRACHT 6de LEERJAAR OVER ZELFVERTROUWEN VAN ZIJN LEERLINGEN

1. KAN U ZICHZELF EVEN KORT VOORSTELLEN?

Ik ben meester Ben. Ik ben 36 en heb een dochter en nog een kindje op komst.

2. HOE LANG BENT U AL WERKZAAM IN HET ONDERWIJS?

Ik werk al 15 jaar in het onderwijs.

3. HOE LANG GEEFT U AL LES IN HET 6DE LEERJAAR?

Nu mijn 8ste jaar.

4. HOE ZOU U HET ALGEMENE NIVEAU VAN ZELFVERTROUWEN IN UW KLAS OMSCHRIJVEN?

Dat is nogal wisselend. Ik heb de indruk dat dit over het algemeen wel goed zit, maar in het 6de leerjaar komt is dit bij de meeste leerlingen een probleem. Vooral door de overgang naar het middelbaar in het vooruitzicht. Er zijn wel enkele leerlingen die over het algemeen wel worstelen met onzekerheid.

5. ZIJN ER SPECIFIEKE LEERLINGEN OF GROEPEN LEERLINGEN DIE OPVALLEN DOOR HUN HOGE OF LAGE ZELFVERTROUWEN?

Er zijn wel een aantal uitstekers die heel zelfverzekerd zijn, vooral bij groepswerken of bij creatieve activiteiten. Maar evengoed vertonen die dan op sommige andere vlakken onzekerheid. Anderzijds zijn er ook een paar heel stille leerlingen, die ook zichzelf onderschatten. Vooral als ze moeten spreken voor de klas, zelfstandig een opdracht moeten uitvoeren of een toets maken.

6. IN WELKE SITUATIES MERKT U DAT LEERLINGEN ONZEKER WORDEN?

Tijdens toetsen, presentaties of als ze voor de klas moeten spreken omdat ze dan schrik hebben om een fout antwoord te geven. Ook als het gaat over de stap naar het middelbaar, merk ik heel wat onzekerheid bij de meeste leerlingen.

7. HOE REAGEREN LEERLINGEN MET WEINIG ZELFVERTROUWEN OP FOUTEN OF FEEDBACK?

Ze zijn dan vooral terughoudend of zeggen dat ze het toch niet kunnen. Er zijn ook leerlingen die soms zelfs niet aan de opdracht beginnen omdat ze ervan uitgaan dat het toch niet zal lukken. Het gebeurt ook soms dat onzekere leerlingen emotioneel worden.

8. ZIET U EEN VERSCHIL IN ZELFVERTROUWEN TUSSEN VAKKEN (BIJVOORBEELD TAAL VERSUS WISKUNDE)?

Ja, bij taal zijn de meeste leerlingen wel redelijk ontspannen, behalve dan de leerlingen met leermoeilijkheden op gebied van taal. Wiskunde veroorzaakt over het algemeen bij alle leerlingen wel meer spanning omdat dit voor veel leerlingen moeilijk is. Vooral bij probleemoplossende vragen en verbanden leggen, merk ik vaak heel wat onzekerheid.

9. HOE ERVAART U DE HOUDING VAN UW LEERLINGEN TEN OPZICHTE VAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR ONDERWIJS?

Ze zijn heel nieuwsgierig, maar ook erg zenuwachtig en onzeker. Ook de sterkere en zelfzekere leerlingen ervaren dit zo. Ze weten niet goed wat te verwachten, maken zich zorgen over het niveau, de leerkrachten, vrienden en denken dat ze het niet gaan aankunnen.

10. ZIET U TEKENEN VAN STRESS, ONZEKERHEID OF TWIJFEL BIJ LEERLINGEN WANNEER HET ONDERWERP MIDDELBAAR ONDERWIJS TER SPRAKE KOMT?

Absoluut, zoals ik al zei, worden ze zenuwachtig als ze eraan denken en zijn er de zorgen zoals 'wat als ik dat niet kan' wat als ik geen vrienden maak'

11. HOE BESPREEKT U DEZE OVERGANG IN DE KLAS? EN HOE REAGEREN DE LEERLINGEN DAAROP?

Ik benader dit steeds positief door te benoemen wat spannend en leuk is zoals nieuwe vakken, nieuwe activiteiten, nieuwe vrienden, ... Hierop reageren ze dan wel enthousiast, maar dat enthousiasme gaat meestal snel terug over naar vragen die ze zich stellen en de onzekerheden die ze voelen.

12. WELKE FACTOREN DENKT U DAT BIJDRAGEN AAN EEN LAAG ZELFVERTROUWEN BIJ UW LEERLINGEN?

Dat kan heel uiteenlopend zijn. Dit kan zijn door de thuissituatie, sociale druk, sociale media, vergelijken met leeftijdsgenoten en ook eerdere ervaringen van falen spelen een rol. Ook wanneer cijfers en prestaties te vaak benadrukt worden kan dit een negatief effect hebben.

13. HOE BEÏNVLOEDT GROEPSDRUK OF SOCIALE VERGELIJKING HET ZELFVERTROUWEN IN UW KLAS?

Groepsdruk speelt een grote rol. Veel leerlingen vergelijken zich constant met leeftijdsgenoten en voelen zich daardoor minder waard. Sociale media hebben hier zeker ook een grote invloed op, waar alles mooi en perfect is.

14. SPEELT DE PRESTATIEDRUK (BIJVOORBEELD CIJFERS, RAPPORTEN) VOLGENS U EEN ROL IN HET ZELFVERTROUWEN VAN DE LEERLINGEN?

Prestatiedruk heeft een grote invloed. Sterke leerlingen denken dat ze nooit mogen falen omdat iedereen gewend is dat ze slagen. Dit geeft een grote druk. Minder sterke leerlingen die wat minder scoren dan andere, hebben meteen het gevoel dat ze falen, ook al doen ze hun best en is de score die ze behalen vaak echt wel goed voor hen.

15. WAT DOET U MOMENTEEL OM HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN TE ONDERSTEUNEN?

Ik geef zo veel mogelijk positieve feedback en benadruk het proces en de geleverde inspanningen in plaats van het resultaat. Ik organiseer reflectiemomenten en reflecteer samen met hen op de vooruitgang die ze maken.

16. WAT WERKT VOLGENS U GOED OM HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN TE VERGROTEN?

Positief bekrachtigen, kleine succesjes benadrukken en persoonlijke, constructieve feedback geven. Wat naar mijn mening ook werkt, is vaak inzetten op groepswork. Daarbij kunnen leerlingen elkaar ondersteunen en van elkaar leren en dat werkt.

17. WELKE UITDAGINGEN ONDERVINDT U BIJ HET ONDERSTEUNEN VAN LEERLINGEN MET WEINIG ZELFVERTROUWEN?

Sommige leerlingen willen niet geholpen worden en sluiten zich daarvoor af. Vaak weten leerlingen niet goed hoe ze moeten omgaan met feedback. Ik vind het belangrijk dat we hen daar zoveel mogelijk in ondersteunen. Leerlingen zijn ook erg kritisch op zichzelf. Door in te zetten op zelfreflectie en leerlingen aan te leren hoe ze dit op een goed manier moeten doen, kunnen wij hen daarbij helpen.

18. WELKE EXTRA ONDERSTEUNING (BIJVOORBEELD VANUIT DE SCHOOL, OUDERS OF ANDERE PROFESSIONALS) DENKT U DAT NUTTIG ZOU ZIJN?

We werken op onze school al heel nauw samen met zorgleerkrachten, ouders en andere externe hulp. Dus dat zit hier wel goed. Misschien sessies voor sociale vaardigheden of een specifieke coach die leerlingen helpt, begeleidt en ondersteunt bij zelfreflectie.

19. HEEFT U SUGGESTIES VOOR ANDERE LEERKRACHTEN OF SCHOLEN OM LEERLINGEN TE HELPEN HUN ZELFVERTROUWEN TE VERGROTEN, VOORAL MET HET OOG OP DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR ONDERWIJS?

Workshops organiseren over zelfvertrouwen zou wel nuttig zijn. Ook zeker af en toe een bezoek brengen aan de middelbare school, hen geruststellen en al hun vragen zo goed mogelijk proberen beantwoorden.

20. ZIJN ER SPECIFIEKE THEMA'S DIE U DENKT DAT MEER AANDACHT VERDIENEN IN DIT ONDERZOEK?

Hoe groot de invloed op het zelfvertrouwen is van sociale media en het online vergelijken.

21. WILT U HIER ZELF GRAAG NOG IETS AAN TOEVOEGEN?

Dat het heel belangrijk is om als leerkracht aandacht te hebben voor het zelfbeeld van alle leerlingen. Niet alleen bij de minder sterke leerlingen, maar ook bij de sterke en zelfzekere leerlingen. Als leerkracht is het nodig dat we onze leerlingen leren omgaan met feedback en hen leren hoe ze op een zinvolle manier aan zelfreflectie doen. Heel belangrijk hierbij vind ik ook het werken aan een klasklimaat waarin iedereen zich geaccepteerd en gewaardeerd voelt.

BIJLAGE 9 BLANCO INTERVIEWLEIDRAAD ZORGLEERKRACHT OVER ZELFVERTROUWEN VAN DE LEERLINGEN VAN HET 6de LEERJAAR

INLEIDING

Bedankt dat je even tijd wil vrijmaken. Je kent mij natuurlijk al van de stage. U weet dat ik een bachelorproef maak over het zelfbeeld van leerlingen in het 6de leerjaar en de invloed van feedback en zelfreflectie. Om een duidelijk praktijkprobleem uit te schrijven, zou ik u graag wat vragen stellen.

OPENINGSVRAGEN

1. Kan u zichzelf even kort voorstellen?
2. Hoe lang bent u al werkzaam in het onderwijs?
3. Hoe lang bent u al zorgleerkracht?

INLEIDENDE VRAGEN

4. Wat zijn de uitdagingen waarmee leerlingen in de klas te maken hebben die hun zelfvertrouwen beïnvloeden?
5. Hoe reageren leerlingen als ze geconfronteerd worden met moeilijkere opdrachten?
6. Merk je dat sommige leerlingen terughoudend zijn om vragen te stellen of om hulp te vragen in de klas?

KERNVRAGEN

7. Welke rol speelt groepsdynamiek (sociale vergelijking, druk van klasgenoten) in het zelfvertrouwen?
8. Hoe ervaren leerlingen de voorbereiding op de overstap naar het middelbaar?
9. Welke specifieke zorgen of onzekerheden uiten ze over deze overstap?
10. Zijn er bepaalde momenten of activiteiten die hun zelfvertrouwen lijken te versterken of te ondermijnen (bijvoorbeeld informatiedagen, gesprekken over nieuwe vakken)?
11. Hoe worden ouders betrokken bij deze voorbereiding, welke invloed heeft dit op het zelfvertrouwen?
12. Welke ondersteuning biedt de school op dit moment aan leerlingen met een laag zelfvertrouwen?
13. Welke strategieën of interventies worden ingezet om hen te helpen met hun overstap naar het middelbaar?
14. Welke acties ondernemen leerkrachten in de klas om het zelfvertrouwen van leerlingen te versterken?
15. Zijn er specifieke situaties waarin extra ondersteuning nodig is, en hoe wordt deze geboden?
16. Hoe werkt het zorgteam samen met leerkrachten en ouders om leerlingen met een laag zelfvertrouwen te ondersteunen?
17. Zijn er volgens jou extra middelen of acties die zouden helpen om het zelfvertrouwen van leerlingen te verbeteren?
18. Wat zijn jouw verwachtingen van het zorgteam in het ondersteunen van leerlingen bij deze problematiek?

SLOTVRAAG

19. Wilt u hier zelf graag nog iets aan toevoegen?

AFSLUITING

Bedankt voor u tijd en voor de waardevolle inzichten

BIJLAGE 10 INGEVULDE INTERVIEWLEIDRAAD ZORG LEERKRACHT OVER ZELFVERTROUWEN VAN DE LEERLINGEN VAN HET 6de LEERJAAR

1. KAN U ZICHZELF EVEN KORT VOORSTELLEN?

Ik ben Piet. Ik ben 59 jaar. Ik ben zorgleerkracht op deze school.

2. HOE LANG BENT U AL WERKZAAM IN HET ONDERWIJS?

Al 37 jaar.

3. HOE LANG BENT U AL ZORGLEERKRACHT?

Het is nu het 4de schooljaar dat ik fulltime zorgleerkracht ben. Daarvoor heb ik 8 jaar deeltijds zorg gegeven en deeltijds voor de klas gestaan in het 5de leerjaar. En daarvoor heb ik 12 jaar in het 6de leerjaar lesgegeven en daarvoor 13 jaar in het 3de leerjaar. Wel allemaal in deze school.

4. WAT ZIJN DE UITDAGINGEN WAARMEE LEERLINGEN IN DE KLAS TE MAKEN HEBBEN DIE HUN ZELFVERTROUWEN BEÏNVLOEDEN?

Veel kinderen worstelen met faalangst, prestatiedruk en angst om fouten te maken. Ook de huidige maatschappij waarin sociale media een grote invloed heeft, speelt een grote rol. Kinderen vergelijken zich daardoor constant met anderen. Problemen thuis of hun inspanningen die niet erkend worden, kunnen een invloed hebben.

5. HOE REAGEREN LEERLINGEN ALS ZE GECONFRONTEERD WORDEN MET MOEILIKERE OPDRACHTEN?

De meerderheid probeert wel, maar zijn vlug ontmoedigd wanneer iets niet lukt. Er zijn er ook die meteen weigeren en zeggen dat ze het toch niet kunnen. Vaak durven leerlingen ook geen hulp vragen omdat ze onzeker zijn over de reactie die ze zullen krijgen.

6. MERK JE DAT SOMMIGE LEERLINGEN TERUGHOUDEND ZIJN OM VRAGEN TE STELLEN OF OM HULP TE VRAGEN IN DE KLAS?

Absoluut. Vooral onzekere leerlingen met een laag zelfvertrouwen zijn bang om dom over te komen of uitgelachen en beoordeeld te worden door klasgenoten. Dit leidt vaak tot frustratie en een gevoel van isolatie.

7. WELKE ROL SPEELT GROEPSDYNAMIEK (BIJVOORBEELD SOCIALE VERGELIJKING, DRUK VAN KLASGENOTEN) IN HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN?

Groepsdynamiek heeft een enorme invloed. Als onzekere leerlingen zich vergelijken met sterke of zelfzekere leeftijdsgenoten, voelen ze zich minderwaardig.

8. HOE ERVAREN LEERLINGEN DE VOORBEREIDING OP DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

Dat is een mix van nieuwsgierigheid, spanning en heel veel onzekerheid. Ze kijken er wel naar uit, maar zitten met heel veel vragen. Dat maakt hen onzeker. Ze maken zich zorgen over de hoge verwachtingen en over alle veranderingen op schools en sociaal vlak.

9. WELKE SPECIFIEKE ZORGEN OF ONZEKERHEDEN UITEN ZE OVER DEZE OVERSTAP?

Ik hoor vooral zorgen over 'wat als ik geen vrienden maak?' of 'wat als het te moeilijk is?' en zorgen over nieuwe vakken en grote verantwoordelijkheden.

10. ZIJN ER BEPAALDE MOMENTEN OF ACTIVITEITEN DIE HUN ZELFVERTROUWEN LIJKEN TE VERSTERKEN OF TE ONDERMIJNEN (BIJVOORBEELD INFORMATIEDAGEN, GESPREKKEN OVER NIEUWE VAKKEN)

We organiseren meerdere bezoeken aan de middelbare school. Ontmoetingen met de school en toekomstige leerkrachten lijkt wel te helpen om het zelfvertrouwen wat te versterken. Anderzijds kunnen gesprekken en informatie over verwachtingen, nieuwe vakken, cijfers en overgangsvoorwaarden hun onzekerheden versterken.

11. HOE WORDEN OUDERS BETROKKEN BIJ DEZE VOORBEREIDING, EN WELKE INVLOED HEEFT DIT OP HET ZELFVERTROUWEN VAN DE LEERLINGEN?

Ouders worden betrokken door ouderavonden en gesprekken. De mate van betrokkenheid verschilt hierin wel sterk. Positieve ondersteuning van ouders heeft een positieve invloed, terwijl druk van thuis het zelfvertrouwen kan ondermijnen.

12. WELKE ONDERSTEUNING BIEDT DE SCHOOL OP DIT MOMENT AAN LEERLINGEN MET EEN LAAG ZELFVERTROUWEN?

Wij bieden individuele begeleidingssessies, extra ondersteuning voor moeilijke opdrachten en workshops over faalangst. Ook werken we aan sociale vaardigheden in kleine groepjes.

13. WELKE STRATEGIEËN OF INTERVENTIES WORDEN INGEZET OM HEN TE HELPEN MET HUN OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

We houden informatiedagen, gaan meerdere keren op bezoek naar een middelbare school en ondersteunen bij het aanleren van studievvaardigheden en het omgaan met nieuwe sociale situaties. Verder proberen we de vragen van leerlingen zo goed mogelijk te beantwoorden en proberen we hen gerust te stellen.

14. WELKE ACTIES ONDERNEMEN LEERKRACHTEN IN DE KLAS OM HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN TE VERSTERKEN?

Onze leerkrachten geven opbouwende feedback, werken met beloningen voor inspanningen, en proberen een veilige leeromgeving te creëren waar fouten maken mag!

15. ZIJN ER SPECIFIEKE SITUATIES WAARIN EXTRA ONDERSTEUNING NODIG IS, EN HOE WORDT DEZE GEBODEN?

Tijdens toetperiodes en presentaties is extra ondersteuning van groot belang. Dit doen we door individuele gesprekken en aangepast werk.

16. HOE WERKT HET ZORGTEAM SAMEN MET LEERKRACHTEN EN OUDERS OM LEERLINGEN MET EEN LAAG ZELFVERTROUWEN TE ONDERSTEUNEN?

We overleggen regelmatig met leerkrachten en ouders om doelen te stellen en strategieën af te stemmen. We geven ook adviezen over hoe ouders hun kinderen thuis kunnen ondersteunen.

17. ZIJN ER VOLGENS JOU EXTRA MIDDELEN OF ACTIES DIE Zouden HELPEN OM HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN TE VERBETEREN?

Meer tijd en middelen voor individuele begeleiding, workshops voor ouders over het versterken van het zelfvertrouwen van hun kinderen en een schoolbreed programma over het stimuleren van een positief zelfbeeld bij leerlingen, zouden nuttig zijn.

18. WAT ZIJN JOUW VERWACHTINGEN VAN HET ZORGTEAM IN HET ONDERSTEUNEN VAN LEERLINGEN BIJ DEZE PROBLEMATIEK?

Ik verwacht vooral dat het zorgteam blijft samenwerken met leerkrachten en ouders en daarnaast ook extra initiatieven ontwikkelt, zoals trainingen en meer betrokkenheid bij klasactiviteiten.

19. WILT U HIER ZELF GRAAG NOG IETS AAN TOEVOEGEN?

Dat het heel belangrijk is dat we met het hele schoolteam niet alleen kijken naar de problemen bij leerlingen, maar ook naar de talenten en de sterktes. Het versterken van de positieve eigenschappen van onze leerlingen, kan wonderen doen voor hun zelfvertrouwen en voor het ontwikkelen en behouden van een positief zelfbeeld.

BIJLAGE 11 CODERING INTERVIEWS LEERKRACHTEN OVER ZELFVERTROUWEN

LEERKRACHT 6DE LEERJAAR

1. HOE ZOU U HET ALGEMENE NIVEAU VAN ZELFVERTROUWEN IN UW KLAS OMSCHRIJVEN?

Dat is nogal wisselend. Ik heb de indruk dat dit over het algemeen wel goed zit, maar in het 6de leerjaar komt is dit bij de meeste leerlingen een probleem. Vooral door de overgang naar het middelbaar in het vooruitzicht. Er zijn wel enkele leerlingen die over het algemeen wel worstelen met onzekerheid.

2. ZIJN ER SPECIFIEKE LEERLINGEN OF GROEPEN LEERLINGEN DIE OPVALLEN DOOR HUN HOGE OF LAAGE ZELFVERTROUWEN?

Er zijn wel een aantal uitstekers die heel zelfverzekerd zijn, vooral bij groepswerken of bij creatieve activiteiten. Maar evengoed vertonen die dan op sommige andere vlakken onzekerheid. Anderzijds zijn er ook een paar heel stille leerlingen, die ook zichzelf onderschatten. Vooral als ze moeten spreken voor de klas, zelfstandig een opdracht moeten uitvoeren of een toets maken.

3. IN WELKE SITUATIES MERKT U DAT LEERLINGEN ONZEKER WORDEN?

Tijdens toetsen, presentaties of als ze voor de klas moeten spreken omdat ze dan schrik hebben om een fout antwoord te geven. Ook als het gaat over de stap naar het middelbaar, merk ik heel wat onzekerheid bij de meeste leerlingen.

4. HOE REAGEREN LEERLINGEN MET WEINIG ZELFVERTROUWEN OP FOUTEN OF FEEDBACK?

Ze zijn dan vooral terughoudend of zeggen dat ze het toch niet kunnen. Er zijn ook leerlingen die soms zelfs niet aan de opdracht beginnen omdat ze ervan uitgaan dat het toch niet zal lukken. Het gebeurt ook soms dat onzekere leerlingen emotioneel worden.

5. ZIET U EEN VERSCHIL IN ZELFVERTROUWEN TUSSEN VAKKEN (BIJVOORBEELD TAAL VERSUS WISKUNDE)?

Ja, bij taal zijn de meeste leerlingen wel redelijk ontspannen, behalve dan de leerlingen met leermoeilijkheden op gebied van taal. Wiskunde veroorzaakt over het algemeen bij alle leerlingen wel meer spanning omdat dit voor veel leerlingen moeilijk is. Vooral bij probleemoplossende vragen en verbanden leggen, merk ik vaak heel wat onzekerheid.

6. HOE ERVAART U DE HOUDING VAN UW LEERLINGEN TEN OPZICHTE VAN DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR ONDERWIJS?

Ze zijn heel nieuwsgierig, maar ook erg zenuwachtig en onzeker. Ook de sterkere en zelfzekere leerlingen ervaren dit zo. Ze weten niet goed wat te verwachten, maken zich zorgen over het niveau, de leerkrachten, vrienden en denken dat ze het niet gaan aankunnen.

7. ZIET U TEKENEN VAN STRESS, ONZEKERHEID OF TWIJFEL BIJ LEERLINGEN WANNEER HET ONDERWERP MIDDELBAAR ONDERWIJS TER SPRAKE KOMT?

Absoluut, zoals ik al zei, worden ze zenuwachtig als ze eraan denken en zijn er de zorgen zoals 'wat als ik dat niet kan' wat als ik geen vrienden maak'

8. HOE BESPREEKT U DEZE OVERGANG IN DE KLAS? EN HOE REAGEREN DE LEERLINGEN DAAROP?

Ik benader dit steeds positief door te benoemen wat spannend en leuk is zoals nieuwe vakken, nieuwe activiteiten, nieuwe vrienden, ... Hierop reageren ze dan wel enthousiast, maar dat enthousiasme gaat meestal snel terug over naar vragen die ze zich stellen en de onzekerheden die ze voelen.

9. WELKE FACTOREN DENKT U DAT BIJDAGEN AAN EEN LAAG ZELFVERTROUWEN BIJ UW LEERLINGEN?

Dat kan heel uiteenlopend zijn. Dit kan zijn door de thuissituatie, sociale druk, sociale media, vergelijken met leeftijdsgenoten en ook eerdere ervaringen van falen spelen een rol. Ook wanneer cijfers en prestaties te vaak benadrukt worden kan dit een negatief effect hebben.

10. HOE BEÏNVLOEDT GROEPSDRUK OF SOCIALE VERGELIJKING HET ZELFVERTROUWEN IN UW KLAS?

Groepsdruk speelt een grote rol. Veel leerlingen vergelijken zich constant met leeftijdsgenoten en voelen zich daardoor minder waard. Sociale media hebben hier zeker ook een grote invloed op, waar alles mooi en perfect is.

11. SPEELT DE PRESTATIEDRUK (BIJVOORBEELD CIJFERS, RAPPORTEN) VOLGENS U EEN ROL IN HET ZELFVERTROUWEN VAN DE LEERLINGEN?

Prestatiedruk heeft een grote invloed. Sterke leerlingen denken dat ze nooit mogen falen omdat iedereen gewend is dat ze slagen. Dit geeft een grote druk. Minder sterke leerlingen die wat minder scoren dan andere, hebben meteen het gevoel dat ze falen, ook al doen ze hun best en is de score die ze behalen vaak echt wel goed voor hen.

12. WAT DOET U MOMENTEEL OM HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN TE ONDERSTEUNEN?

Ik geef zo veel mogelijk positieve feedback en benadruk het proces en de geleverde inspanningen in plaats van het resultaat. Ik organiseer reflectiemomenten en reflecteer samen met hen op de vooruitgang die ze maken.

13. WAT WERKT VOLGENS U GOED OM HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN TE VERGROTEN?

Positief bekrachtigen, kleine succesjes benadrukken en persoonlijke, constructieve feedback geven. Wat naar mijn mening ook werkt, is vaak inzetten op groepswerk. Daarbij kunnen leerlingen elkaar ondersteunen en van elkaar leren en dat werkt.

14. WELKE UITDAGINGEN ONDERVINDT U BIJ HET ONDERSTEUNEN VAN LEERLINGEN MET WEINIG ZELFVERTROUWEN?

Sommige leerlingen willen niet geholpen worden en sluiten zich daarvoor af. Vaak weten leerlingen niet goed hoe ze moeten omgaan met feedback. Ik vind het belangrijk dat we hen daar zoveel mogelijk in ondersteunen. Leerlingen zijn ook erg kritisch op zichzelf. Door in te zetten op zelfreflectie en leerlingen aan te leren hoe ze dit op een goed manier moeten doen, kunnen wij hen daarbij helpen.

15. WELKE EXTRA ONDERSTEUNING (BIJVOORBEELD VANUIT DE SCHOOL, OUDERS OF ANDERE PROFESSIONALS) DENKT U DAT NUTTIG ZOU ZIJN?

We werken op onze school al heel nauw samen met zorgleerkrachten, ouders en andere externe hulp. Dus dat zit hier wel goed. Misschien sessies voor sociale vaardigheden of een specifieke coach die leerlingen helpt, begeleidt en ondersteunt bij zelfreflectie.

16. HEEFT U SUGGESTIES VOOR ANDERE LEERKRACHTEN OF SCHOLEN OM LEERLINGEN TE HELPEN HUN ZELFVERTROUWEN TE VERGROTEN, VOORAL MET HET OOG OP DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR ONDERWIJS?

Workshops organiseren over zelfvertrouwen zou wel nuttig zijn. Ook zeker af en toe een bezoek brengen aan de middelbare school, hen geruststellen en al hun vragen zo goed mogelijk proberen beantwoorden.

17. ZIJN ER SPECIFIEKE THEMA'S DIE U DENKT DAT MEER AANDACHT VERDIENEN IN DIT ONDERZOEK?

Hoe groot de invloed op het zelfvertrouwen is van sociale media en het online vergelijken.

18. WILT U HIER ZELF GRAAG NOG IETS AAN TOEVOEGEN?

Dat het heel belangrijk is om als leerkracht aandacht te hebben voor het zelfbeeld van alle leerlingen. Niet alleen bij de minder sterke leerlingen, maar ook bij de sterke en zelfzekere leerlingen. Als leerkracht is het nodig dat we onze leerlingen leren omgaan met feedback en hen leren hoe ze op een zinvolle manier aan zelfreflectie doen. Heel belangrijk hierbij vind ik ook het werken aan een klasklimaat waarin iedereen zich geaccepteerd en gewaardeerd voelt.

ZORGLEERKRACHT

1. WAT ZIJN DE UITDAGINGEN WAARMEE LEERLINGEN IN DE KLAS TE MAKEN HEBBEN DIE HUN ZELFVERTROUWEN BEÏNVLOEDEN?

Veel kinderen worstelen met **faalangst**, **prestatiedruk** en **angst** om **fouten** te **maken**. Ook de **huidige maatschappij** waarin **sociale media** een grote invloed heeft, speelt een grote rol. Kinderen **vergelijken** zich daardoor constant met anderen. **Problemen thuis** of hun **inspanningen** die **niet erkend** worden, kunnen een invloed hebben.

2. HOE REAGEREN LEERLINGEN ALS ZE GECONFRONTEERD WORDEN MET MOEILIKERE OPDRACHTEN?

De meerderheid probeert wel, maar zijn **vlug ontmoedigd** als iets niet lukt. Sommigen **weigeren** en zeggen dat ze het toch **niet kunnen**. Vaak **durven** leerlingen ook **geen hulp vragen** omdat ze **onzeker** zijn over de **reactie** die ze gaan krijgen.

3. MERK JE DAT SOMMIGE LEERLINGEN TERUGHOUDEND ZIJN OM VRAGEN TE STELLEN OF OM HULP TE VRAGEN IN DE KLAS?

Absoluut. Vooral **onzekere** leerlingen met een **laag zelfvertrouwen** zijn **bang** om **dom over te komen** of **uitgelachen** en **beoordeeld** te worden **door klasgenoten**. Dit leidt vaak tot **frustratie** en een gevoel van **isolatie**.

4. WELKE ROL SPEELT GROEPSDYNAMIEK (BIJVOORBEELD SOCIALE VERGELIJKING, DRUK VAN KLASGENOTEN) IN HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN?

Groepsdynamiek heeft een enorme invloed. Als onzekere leerlingen zich **vergelijken met** sterke of zelfzekere leeftijdsgenoten, voelen ze zich **minderwaardig**.

5. HOE ERVAREN LEERLINGEN DE VOORBEREIDING OP DE OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

Dat is een mix van **nieuwsgierigheid**, **spanning** en heel veel **onzekerheid**. Ze **kijken** er wel naar **uit**, maar zitten met heel veel **vragen**. Dat maakt hen **onzeker**. Ze maken zich **zorgen** over de hoge **verwachtingen** en over alle **veranderingen** op **scholen** en **sociaal vlak**.

6. WELKE SPECIFIEKE ZORGEN OF ONZEKERHEDEN UITEN ZE OVER DEZE OVERSTAP??

Ik hoor vooral zorgen over 'wat als ik geen vrienden maak?' of 'wat als het te moeilijk is?' en **zorgen** over **nieuwe vakken** en grote **verantwoordelijkheden**.

7. ZIJN ER BEPAALDE MOMENTEN OF ACTIVITEITEN DIE HUN ZELFVERTROUWEN LIJKEN TE VERSTERKEN OF TE ONDERMIJNEN (BIJVOORBEELD INFORMATIEDAGEN, GESPREKKEN OVER NIEUWE VAKKEN)

We **organiseren** meerdere **bezoeken** aan de **middelbare school**. **Ontmoetingen** met de school en **toekomstige leerkrachten** lijkt wel te helpen om het **zelfvertrouwen** wat te **versterken**. Anderzijds kunnen gesprekken en informatie over **verwachtingen**, **nieuwe vakken**, **cijfers** en **overgangsvoorwaarden** hun **onzekerheden** versterken.

8. HOE WORDEN OUDERS BETROKKEN BIJ DEZE VOORBEREIDING, EN WELKE INVLOED HEEFT DIT OP HET ZELFVERTROUWEN VAN DE LEERLINGEN?

Ouders worden betrokken door **ouderavonden** en **gesprekken**. De mate van betrokkenheid verschilt hierin wel sterk. **Positieve ondersteuning** van **ouders** heeft een positieve invloed, terwijl **druk** van **thuis** het zelfvertrouwen kan ondermijnen.

9. WELKE ONDERSTEUNING BIEDT DE SCHOOL OP DIT MOMENT AAN LEERLINGEN MET EEN LAAG ZELFVERTROUWEN?

Wij bieden **individuele begeleidingssessies**, **extra ondersteuning** voor moeilijke opdrachten en **workshops** over **faalangst**. Ook werken we aan **sociale vaardigheden** in **kleine groepjes**.

10. WELKE STRATEGIEËN OF INTERVENTIES WORDEN INGEZET OM HEN TE HELPEN MET HUN OVERSTAP NAAR HET MIDDELBAAR?

We houden **informatiedagen**, gaan meerdere keren op **bezoek** naar een **middelbare school** en **ondersteunen** bij het **aanleren** van **studievaardigheden** en het **omgaan** met nieuwe **sociale situaties**. Verder proberen we de **vragen** van leerlingen zo goed mogelijk te **beantwoorden** en proberen we hen gerust te stellen.

11. WELKE ACTIES ONDERNEMEN LEERKRACHTEN IN DE KLAS OM HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN TE VERSTERKEN?

Onze leerkrachten geven opbouwende feedback, werken met beloningen voor inspanningen, en proberen een veilige leeromgeving te creëren waar fouten maken mag!

12. ZIJN ER SPECIFIEKE SITUATIES WAARIN EXTRA ONDERSTEUNING NODIG IS, EN HOE WORDT DEZE GEBODEN

Tijdens toetsperiodes is extra ondersteuning van groot belang. Door individuele gesprekken en aangepast werk.

13. HOE WERKT HET ZORGTEAM SAMEN MET LEERKRACHTEN EN OUDERS OM LEERLINGEN MET EEN LAAG ZELFVERTROUWEN TE ONDERSTEUNEN?

We overleggen regelmatig met leerkrachten en ouders om doelen te stellen en strategieën af te stemmen. We geven ook adviezen over hoe ouders hun kinderen thuis kunnen ondersteunen.

14. ZIJN ER VOLGENS JOU EXTRA MIDDELEN OF ACTIES DIE ZOUDEN HELPEN OM HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN TE VERBETEREN?

Meer tijd en middelen voor individuele begeleiding, workshops voor ouders over het versterken van het zelfvertrouwen van hun kinderen en een schoolbreed programma over het stimuleren van een positief zelfbeeld bij leerlingen, zouden nuttig zijn.

15. WAT ZIJN JOUW VERWACHTINGEN VAN HET ZORGTEAM IN HET ONDERSTEUNEN VAN LEERLINGEN BIJ DEZE PROBLEMATIEK?

Ik verwacht vooral dat het zorgteam blijft samenwerken met leerkrachten en ouders en daarnaast ook extra initiatieven ontwikkelt, zoals trainingen en meer betrokkenheid bij klasactiviteiten.

16. WILT U HIER ZELF GRAAG NOG IETS AAN TOEVOEGEN?

Dat het heel belangrijk is dat we met het hele schoolteam niet alleen kijken naar de problemen bij leerlingen, maar ook naar de talenten en de sterktes. Het versterken van de positieve eigenschappen van onze leerlingen, kan wonderen doen voor hun zelfvertrouwen en voor het ontwikkelen en behouden van een positief zelfbeeld.

NR.	FRAGMENT	LABEL/OPEN CODEREN	AXIAAL CODEREN	SELECTIEF CODEREN
1.	Dat is nogal wisselend. Ik heb de indruk dat dit over het algemeen wel goed zit, maar in het 6 ^{de} leerjaar komt is dit bij de meeste leerlingen een probleem. Vooral door de overgang naar het middelbaar in het vooruitzicht.	Wisselend niveau	ALGEMEEN NIVEAU ZELFVERTROUWEN LEERLINGEN 6 ^{DE} LEERJAAR	ALGEMEEN ZELFVERTROUWEN
2.	Dat is nogal wisselend. Ik heb de indruk dat dit over het algemeen wel goed zit, maar in het 6 ^{de} leerjaar komt is dit bij de meeste leerlingen een probleem. Vooral door de overgang naar het middelbaar in het vooruitzicht.	6 ^{de} leerjaar probleem	ALGEMEEN NIVEAU ZELFVERTROUWEN LEERLINGEN 6 ^{DE} LEERJAAR	ALGEMEEN ZELFVERTROUWEN
3.	Dat is nogal wisselend. Ik heb de indruk dat dit over het algemeen wel goed zit, maar in het 6 ^{de} leerjaar komt is dit bij de meeste leerlingen een probleem. Vooral door de overgang naar het middelbaar in het vooruitzicht.	Overgang middelbaar	ALGEMEEN NIVEAU ZELFVERTROUWEN LEERLINGEN 6 ^{DE} LEERJAAR	ALGEMEEN ZELFVERTROUWEN
4.	Er zijn wel enkele leerlingen die over het algemeen wel worstelen met onzekerheid.	Onzekerheid	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
5.	Er zijn wel een aantal uitstekers die heel zelfverzekerd zijn, vooral bij groepswerken of bij creatieve activiteiten	Zelfverzekerde uitstekers	HOOG ZELFVERTROUWEN	LEERLINGVARIATIE
6.	Er zijn wel een aantal uitstekers die heel zelfverzekerd zijn, vooral bij groepswerken of bij creatieve activiteiten	Uitstekers groepswork	HOOG ZELFVERTROUWEN	LEERLINGVARIATIE
7.	Er zijn wel een aantal uitstekers die heel zelfverzekerd zijn, vooral bij groepswerken of bij creatieve activiteiten	Uitstekers creatieve opdrachten	HOOG ZELFVERTROUWEN	LEERLINGVARIATIE
8.	. Maar evengoed vertonen die dan op sommige andere vlakken onzekerheid.	Onzekerheid	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
9.	Anderzijds zijn er ook een paar heel stille leerlingen, die ook zichzelf onderschatten. Vooral als ze moeten spreken voor de klas, zelfstandig een opdracht moeten uitvoeren of een toets maken.	Stille leerlingen	LAAG ZELFVERTROUWEN	LEERLINGVARIATIE
10.	Anderzijds zijn er ook een paar heel stille leerlingen, die ook zichzelf onderschatten. Vooral als ze moeten spreken voor de klas, zelfstandig een opdracht moeten uitvoeren of een toets maken	Zelfonderschatting	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES

11.	Anderzijds zijn er ook een paar heel stille leerlingen, die ook zichzelf onderschatten. Vooral als ze moeten spreken voor de klas, zelfstandig een opdracht moeten uitvoeren of een toets maken. Tijdens toetsen, presentaties of als ze voor de klas moeten spreken omdat ze dan schrik hebben om een fout antwoord te geven. Ook als het gaat over de stap naar het middelbaar, merk ik heel wat onzekerheid bij de meeste leerlingen.	Voor de klas spreken	LAAG ZELFVERTROUWEN	LEERLINGVARIATIE
12.	Anderzijds zijn er ook een paar heel stille leerlingen, die ook zichzelf onderschatten. Vooral als ze moeten spreken voor de klas, zelfstandig een opdracht moeten uitvoeren of een toets maken. Tijdens toetsen, presentaties of als ze voor de klas moeten spreken omdat ze dan schrik hebben om een fout antwoord te geven. Ook als het gaat over de stap naar het middelbaar, merk ik heel wat onzekerheid bij de meeste leerlingen.	Toetsen	LAAG ZELFVERTROUWEN	LEERLINGVARIATIE
13.	Tijdens toetsen, presentaties of als ze voor de klas moeten spreken omdat ze dan schrik hebben om een fout antwoord te geven. Ook als het gaat over de stap naar het middelbaar, merk ik heel wat onzekerheid bij de meeste leerlingen.	Presentaties	LAAG ZELFVERTROUWEN	LEERLINGVARIATIE
14.	Tijdens toetsen, presentaties of als ze voor de klas moeten spreken omdat ze dan schrik hebben om een fout antwoord te geven. Ook als het gaat over de stap naar het middelbaar, merk ik heel wat onzekerheid bij de meeste leerlingen.	Voor de klas spreken	LAAG ZELFVERTROUWEN	LEERLINGVARIATIE
15.	Tijdens toetsen, presentaties of als ze voor de klas moeten spreken omdat ze dan schrik hebben om een fout antwoord te geven. Ook als het gaat over de stap naar het middelbaar, merk ik heel wat onzekerheid bij de meeste leerlingen.	Stap naar middelbaar	LAAG ZELFVERTROUWEN	LEERLINGVARIATIE
16.	Tijdens toetsen, presentaties of als ze voor de klas moeten spreken omdat ze dan schrik hebben om een fout antwoord te geven. Ook als het gaat over de stap naar het middelbaar, merk ik heel wat onzekerheid.	Onzekerheid	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES

17.	Ze zijn dan vooral terughoudend of zeggen dat ze het toch niet kunnen. Er zijn ook leerlingen die soms zelfs niet aan de opdracht beginnen omdat ze ervan uitgaan dat het toch niet zal lukken. Het gebeurt ook soms dat onzekere leerlingen emotioneel worden.	Terughoudend	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
18.	Ze zijn dan vooral terughoudend of zeggen dat ze het toch niet kunnen. Er zijn ook leerlingen die soms zelfs niet aan de opdracht beginnen omdat ze ervan uitgaan dat het toch niet zal lukken. Het gebeurt ook soms dat onzekere leerlingen emotioneel worden.	Zeggen niet kunnen	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
19.	Ze zijn dan vooral terughoudend of zeggen dat ze het toch niet kunnen. Er zijn ook leerlingen die soms zelfs niet aan de opdracht beginnen omdat ze ervan uitgaan dat het toch niet zal lukken. Het gebeurt ook soms dat onzekere leerlingen emotioneel worden.	Niet beginnen aan opdracht	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
20.	Ze zijn dan vooral terughoudend of zeggen dat ze het toch niet kunnen. Er zijn ook leerlingen die soms zelfs niet aan de opdracht beginnen omdat ze ervan uitgaan dat het toch niet zal lukken. Het gebeurt ook soms dat onzekere leerlingen emotioneel worden.	Emotioneel	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
21.	Ja, bij taal zijn de meeste leerlingen wel redelijk ontspannen, behalve dan de leerlingen met leermoeilijkheden op gebied van taal. Wiskunde veroorzaakt over het algemeen bij alle leerlingen wel meer spanning omdat dit voor veel leerlingen moeilijk is. Vooral bij probleemoplossende vragen en verbanden leggen, merk ik vaak heel wat onzekerheid	Bij taal ontspannen behalve bij leermoeilijkheden	POSITIEVE GEVOELEN	REACTIES
22.	Ja, bij taal zijn de meeste leerlingen wel redelijk ontspannen, behalve dan de leerlingen met leermoeilijkheden op gebied van taal. Wiskunde veroorzaakt over het algemeen bij alle leerlingen wel meer spanning omdat dit voor veel leerlingen moeilijk is. Vooral bij probleemoplossende vragen en verbanden leggen, merk ik vaak heel wat onzekerheid.	Spanning bij wiskunde	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES

23.	Ja, bij taal zijn de meeste leerlingen wel redelijk ontspannen, behalve dan de leerlingen met leermoeilijkheden op gebied van taal. Wiskunde veroorzaakt over het algemeen bij alle leerlingen wel meer spanning omdat dit voor veel leerlingen moeilijk is. Vooral bij probleemoplossende vragen en verbanden leggen, merk ik vaak heel wat onzekerheid.	Spanning bij probleemoplossende vragen	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
24.	Ze zijn heel nieuwsgierig, maar ook erg zenuwachtig en onzeker. Ook de sterkere en zelfzekere leerlingen ervaren dit zo.	Nieuwsgierig naar middelbaar	POSITIEVE GEVOELEN	REACTIES
25.	Ze zijn heel nieuwsgierig, maar ook erg zenuwachtig en onzeker. Ook de sterkere en zelfzekere leerlingen ervaren dit zo.	Zenuwachtig over middelbaar	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
26.	Ze zijn heel nieuwsgierig, maar ook erg zenuwachtig en onzeker. Ook de sterkere en zelfzekere leerlingen ervaren dit zo.	Zorgen over middelbaar	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
27.	Ze weten niet goed wat te verwachten, maken zich zorgen over het niveau, de leerkrachten, vrienden en denken dat ze het niet gaan aankunnen.	Weten niet wat te verwachten van het middelbaar	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
28.	Ze weten niet goed wat te verwachten, maken zich zorgen over het niveau, de leerkrachten, vrienden en denken dat ze het niet gaan aankunnen.	Zorgen over niveau middelbaar	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
29.	Ze weten niet goed wat te verwachten, maken zich zorgen over het niveau, de leerkrachten, vrienden en denken dat ze het niet gaan aankunnen.	Zorgen over leerkrachten middelbaar	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
30.	Ze weten niet goed wat te verwachten, maken zich zorgen over het niveau, de leerkrachten, vrienden en denken dat ze het niet gaan aankunnen.	Zorgen over vrienden in het middelbaar	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
31.	Ze weten niet goed wat te verwachten, maken zich zorgen over het niveau, de leerkrachten, vrienden en denken dat ze het niet gaan aankunnen.	Denken dat ze middelbaar niet gaan aankunnen	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
32.	Ik benader dit steeds positief door te benoemen wat spannend en leuk is zoals nieuwe vakken, nieuwe activiteiten, nieuwe vrienden, ... Hierop reageren ze dan wel enthousiast, maar dat enthousiasme gaat meestal snel terug over naar vragen die ze zich stellen en de onzekerheden die ze voelen	Positief benoemen	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL

33.	Ik benader dit steeds positief door te benoemen wat spannend en leuk is zoals nieuwe vakken, nieuwe activiteiten, nieuwe vrienden, ... Hierop reageren ze dan wel enthousiast, maar dat enthousiasme gaat meestal snel terug over naar vragen die ze zich stellen en de onzekerheden die ze voelen	Enthousiast over middelbaar	POSITIEVE GEVOELEN	REACTIES
34.	Ik benader dit steeds positief door te benoemen wat spannend en leuk is zoals nieuwe vakken, nieuwe activiteiten, nieuwe vrienden, ... Hierop reageren ze dan wel enthousiast, maar dat enthousiasme gaat meestal snel terug over naar vragen die ze zich stellen en de onzekerheden die ze voelen	Onzeker over middelbaar	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
35.	Dat kan heel uiteenlopend zijn. Dit kan zijn door de thuissituatie, sociale druk, sociale media, vergelijken met leeftijdsgenoten en ook eerdere ervaringen van falen spelen een rol.	Thuisituatie	INVLOED	FACTOREN VAN LAAG ZELFVERTROUWEN
36.	Dat kan heel uiteenlopend zijn. Dit kan zijn door de thuissituatie, sociale druk, sociale media, vergelijken met leeftijdsgenoten en ook eerdere ervaringen van falen spelen een rol.	Vergelijken met leeftijdsgenoten	INVLOED	FACTOREN VAN LAAG ZELFVERTROUWEN
37.	Dat kan heel uiteenlopend zijn. Dit kan zijn door de thuissituatie, sociale druk, sociale media, vergelijken met leeftijdsgenoten en ook eerdere ervaringen van falen spelen een rol.	Invloed sociale media	INVLOED	FACTOREN VAN LAAG ZELFVERTROUWEN
38.	Dat kan heel uiteenlopend zijn. Dit kan zijn door de thuissituatie, sociale druk, sociale media, vergelijken met leeftijdsgenoten en ook eerdere ervaringen van falen spelen een rol.	Sociale druk	INVLOED	FACTOREN VAN LAAG ZELFVERTROUWEN
39.	Dat kan heel uiteenlopend zijn. Dit kan zijn door de thuissituatie, sociale druk, sociale media, vergelijken met leeftijdsgenoten en ook eerdere ervaringen van falen	Eerdere ervaringen van falen	INVLOED	FACTOREN VAN LAAG ZELFVERTROUWEN
40.	Ook wanneer cijfers en prestaties te vaak benadrukt worden kan dit een negatief effect hebben. Groepsdruk speelt een grote rol. Veel leerlingen vergelijken zich constant met leeftijdsgenoten en voelen zich daardoor minder waard. Sociale media heeft hier zeker ook een grote invloed op, waar alles mooi en perfect is. Prestatiedruk heeft een grote invloed	Als cijfers en prestaties te vaak benadrukt worden	INVLOED	FACTOREN VAN LAAG ZELFVERTROUWEN

41.	Dat kan heel uiteenlopend zijn. Dit kan zijn door de thuissituatie, sociale druk, sociale media, vergelijken met leeftijdsgenoten en ook eerdere ervaringen van falen spelen een rol.	Prestatiedruk	INVLOED	FACTOREN VAN LAAG ZELFVERTROUWEN
42.	Dat kan heel uiteenlopend zijn. Dit kan zijn door de thuissituatie, sociale druk, sociale media, vergelijken met leeftijdsgenoten en ook eerdere ervaringen van falen	Groepsdruk	INVLOED	FACTOREN VAN LAAG ZELFVERTROUWEN
43.	Dat kan heel uiteenlopend zijn. Dit kan zijn door de thuissituatie, sociale druk, sociale media, vergelijken met leeftijdsgenoten en ook eerdere ervaringen van falen	Vergelijken met leeftijdsgenoten	INVLOED	FACTOREN VAN LAAG ZELFVERTROUWEN
44.	Sterke leerlingen denken dat ze nooit mogen falen omdat iedereen gewend is dat ze slagen. Dit geeft een grote druk. Minder sterke leerlingen die wat minder scoren dan andere, hebben meteen het gevoel dat ze falen, ook al doen ze hun best en is de score die ze behalen vaak echt we goed voor	Sterke leerlingen niet falen	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
45.	Sterke leerlingen denken dat ze nooit mogen falen omdat iedereen gewend is dat ze slagen. Dit geeft een grote druk. Minder sterke leerlingen die wat minder scoren dan andere, hebben meteen het gevoel dat ze falen, ook al doen ze hun best en is de score die ze behalen vaak echt we goed voor hen.	Minder sterke leerlingen gevoel falen	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
46.	Ik geef zo veel mogelijk positieve feedback en benadruk het proces en de geleverde inspanningen in plaats van het resultaat. Ik organiseer reflectiemomenten en reflecteer samen met hen op de vooruitgang die ze maken.	Positieve feedback	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
47.	Ik geef zo veel mogelijk positieve feedback en benadruk het proces en de geleverde inspanningen in plaats van het resultaat. Ik organiseer reflectiemomenten en reflecteer samen met hen op de vooruitgang die ze maken.	Feedback over proces en inspanningen	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
48.	Ik geef zo veel mogelijk positieve feedback en benadruk het proces en de geleverde inspanningen in plaats van het resultaat. Ik organiseer reflectiemomenten en reflecteer samen met hen op de vooruitgang die ze maken.	Reflectiemomenten	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL

49.	Positief bekrachtigen, kleine succesjes benadrukken en persoonlijke, constructieve feedback geven. Wat naar mijn mening ook werkt, is vaak inzetten op groepswork. Daarbij kunnen leerlingen elkaar ondersteunen en van elkaar leren en dat werkt.	Positief bekrachtigen	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
50.	Positief bekrachtigen, kleine succesjes benadrukken en persoonlijke, constructieve feedback geven. Wat naar mijn mening ook werkt, is vaak inzetten op groepswork. Daarbij kunnen leerlingen elkaar ondersteunen en van elkaar leren en dat werkt.	Kleine succesjes	HOOG ZELFVERTROUWEN	LEERLINGVARIATIE
51.	Positief bekrachtigen, kleine succesjes benadrukken en persoonlijke, constructieve feedback geven. Wat naar mijn mening ook werkt, is vaak inzetten op groepswork. Daarbij kunnen leerlingen elkaar ondersteunen en van elkaar leren en dat werkt.	Constructieve feedback	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
52.	Positief bekrachtigen, kleine succesjes benadrukken en persoonlijke, constructieve feedback geven. Wat naar mijn mening ook werkt, is vaak inzetten op groepswork. Daarbij kunnen leerlingen elkaar ondersteunen en van elkaar leren en dat werkt.	Groepswork	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
53.	Sommige leerlingen willen niet geholpen worden en sluiten zich daarvoor af. Vaak weten leerlingen niet goed hoe ze moeten omgaan met feedback	Niet geholpen willen worden	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
54.	Sommige leerlingen willen niet geholpen worden en sluiten zich daarvoor af. Vaak weten leerlingen niet goed hoe ze moeten omgaan met feedback	Afsluiten	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
55.	Sommige leerlingen willen niet geholpen worden en sluiten zich daarvoor af. Vaak weten leerlingen niet goed hoe ze moeten omgaan met feedback	Niet met feedback omknnen	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
56.	. Ik vind het belangrijk dat we hen daar zoveel mogelijk in ondersteunen. Leerlingen zijn ook erg kritisch op zichzelf. Door in te zetten op zelfreflectie en leerlingen aan te leren hoe ze dit op een goed manier moeten doen, kunnen wij hen daarbij helpen.	Ondersteuning bij omgaan met feedback	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL

57.	. Ik vind het belangrijk dat we hen daar zoveel mogelijk in ondersteunen. Leerlingen zijn ook erg kritisch op zichzelf. Door in te zetten op zelfreflectie en leerlingen aan te leren hoe ze dit op een goed manier moeten doen, kunnen wij hen daarbij helpen	Kritisch over zichzelf	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
58.	Ik vind het belangrijk dat we hen daar zoveel mogelijk in ondersteunen. Leerlingen zijn ook erg kritisch op zichzelf. Door in te zetten op zelfreflectie en leerlingen aan te leren hoe ze dit op een goed manier moeten doen, kunnen wij hen daarbij helpen.	Zelfreflectie	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
59.	We werken op onze school al heel nauw samen met zorgleerkrachten, ouders en andere externe hulp. Dus dat zit hier wel goed.	Samenwerken met ouders	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
60.	We werken op onze school al heel nauw samen met zorgleerkrachten, ouders en andere externe hulp. Dus dat zit hier wel goed.	Samenwerken met externe hulp	DOEN ALS LEERKRACHT	
61.	We werken op onze school al heel nauw samen met zorgleerkrachten, ouders en andere externe hulp. Dus dat zit hier wel goed.	Samenwerken met zorgleerkrachten	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
62.	Misschien sessies voor sociale vaardigheden of een specifieke coach die leerlingen helpt, begeleidt en ondersteunt bij zelfreflectie	Sessies sociale vaardigheden	NODEN	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
63.	Misschien sessies voor sociale vaardigheden of een specifieke coach die leerlingen helpt, begeleidt en ondersteunt bij zelfreflectie	Specifieke coach	NODEN	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
64.	Misschien sessies voor sociale vaardigheden of een specifieke coach die leerlingen helpt, begeleidt en ondersteunt bij zelfreflectie	Workshops	NODEN	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
65.	Workshops organiseren over zelfvertrouwen zou wel nuttig zijn. Ook zeker af en toe een bezoek brengen aan de middelbare school, hen gerust stellen en al hun vragen zo goed mogelijk proberen beantwoorden	Leerlingen gerust stellen	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
66.	Workshops organiseren over zelfvertrouwen zou wel nuttig zijn. Ook zeker af en toe een bezoek brengen aan de middelbare school, hen gerust stellen en al hun vragen zo goed mogelijk proberen beantwoorden	Workshops zelfvertrouwen organiseren	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL

67.	Workshops organiseren over zelfvertrouwen zou wel nuttig zijn. Ook zeker af en toe ene bezoek brengen aan de middelbare school, hen gerust stellen en al hun vragen zo goed mogelijk proberen beantwoorden	Vragen beantwoorden	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
68.	Workshops organiseren over zelfvertrouwen zou wel nuttig zijn. Ook zeker af en toe ene bezoek brengen aan de middelbare school, hen gerust stellen en al hun vragen zo goed mogelijk proberen beantwoorden	Bezoek middelbare school	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
69.	Hoe groot de invloed op het zelfvertrouwen is van sociale media en het online vergelijken.	Invloed sociale media	INVLOED	FACTOREN LAAG ZELFVERTROUWEN
70.	Hoe groot de invloed op het zelfvertrouwen is van sociale media en het online vergelijken.	Online vergelijken	INVLOED	FACTOREN LAAG ZELFVERTROUWEN
71.	Dat het heel belangrijk is om als leerkracht aandacht te hebben voor het zelfbeeld van alle leerlingen. Niet alleen bij de minder sterke leerlingen, maar ook bij de sterke en zelfzekere leerlingen. Als leerkracht is het nodig dan we onze leerlingen leren omgaan met feedback en hen leren hoe ze op een zinvolle manier aan zelfreflectie doen. Heel belangrijk hierbij vind ik ook het werken aan een klasklimaat waarin iedereen zich geaccepteerd en gewaardeerd voelt	Aandacht voor zelfbeeld	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
72.	Dat het heel belangrijk is om als leerkracht aandacht te hebben voor het zelfbeeld van alle leerlingen. Niet alleen bij de minder sterke leerlingen, maar ook bij de sterke en zelfzekere leerlingen. Als leerkracht is het nodig dan we onze leerlingen leren omgaan met feedback en hen leren hoe ze op een zinvolle manier aan zelfreflectie doen. Heel belangrijk hierbij vind ik ook het werken aan een klasklimaat waarin iedereen zich geaccepteerd en gewaardeerd voelt	Leren omgaan met feedback	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL

73.	Dat het heel belangrijk is om als leerkracht aandacht te hebben voor het zelfbeeld van alle leerlingen. Niet alleen bij de minder sterke leerlingen, maar ook bij de sterke en zelfzekere leerlingen. Als leerkracht is het nodig dan we onze leerlingen leren omgaan met feedback en hen leren hoe ze op een zinvolle manier aan zelfreflectie doen. Heel belangrijk hierbij vind ik ook het werken aan een klasklimaat waarin iedereen zich geaccepteerd en gewaardeerd voelt	Veilig klasklimaat	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
74.	Als leerkracht is het nodig dan we onze leerlingen leren omgaan met feedback en hen leren hoe ze op een zinvolle manier aan zelfreflectie doen. Heel belangrijk hierbij vind ik ook het werken aan een klasklimaat waarin iedereen zich geaccepteerd en gewaardeerd voelt	Acceptatie en waardering	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL

1	Veel kinderen worstelen met faalangst, prestatiedruk en angst om fouten te maken. Ook de huidige maatschappij waarin sociale media een grote invloed heeft, speelt een grote rol. Kinderen vergelijken zich daardoor constant met anderen. Problemen thuis of hun inspanningen die niet erkend worden, kunnen een invloed hebben.	Faalangst	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
2	Veel kinderen worstelen met faalangst, prestatiedruk en angst om fouten te maken. Ook de huidige maatschappij waarin sociale media een grote invloed heeft, speelt een grote rol. Kinderen vergelijken zich daardoor constant met anderen. Problemen thuis of hun inspanningen die niet erkend worden, kunnen een invloed hebben.	Prestatiedruk	INVLOED	FACTOREN LAAG ZELFVERTROUWEN
3	Veel kinderen worstelen met faalangst, prestatiedruk en angst om fouten te maken. Ook de huidige maatschappij waarin sociale media een grote invloed heeft, speelt een grote rol. Kinderen vergelijken zich daardoor constant met anderen. Problemen thuis of hun inspanningen die niet erkend worden, kunnen een invloed hebben.	Angst om fouten te maken	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES

4	Veel kinderen worstelen met faalangst, prestatiedruk en angst om fouten te maken. Ook de huidige maatschappij waarin sociale media een grote invloed heeft, speelt een grote rol. Kinderen vergelijken zich daardoor constant met anderen. Problemen thuis of hun inspanningen die niet erkend worden, kunnen een invloed hebben.	Sociale media	INVLOED	FACTOREN LAAG ZELFVERTROUWEN
5	Veel kinderen worstelen met faalangst, prestatiedruk en angst om fouten te maken. Ook de huidige maatschappij waarin sociale media een grote invloed heeft, speelt een grote rol. Kinderen vergelijken zich daardoor constant met anderen. Problemen thuis of hun inspanningen die niet erkend worden, kunnen een invloed hebben.	Vergelijken met leeftijdsgenoten	INVLOED	FACTOREN LAAG ZELFVERTROUWEN
6	Veel kinderen worstelen met faalangst, prestatiedruk en angst om fouten te maken. Ook de huidige maatschappij waarin sociale media een grote invloed heeft, speelt een grote rol. Kinderen vergelijken zich daardoor constant met anderen. Problemen thuis of hun inspanningen die niet erkend worden, kunnen een invloed hebben.	Problemen thuis	INVLOED	FACTOREN LAAG ZELFVERTROUWEN
7	Veel kinderen worstelen met faalangst, prestatiedruk en angst om fouten te maken. Ook de huidige maatschappij waarin sociale media een grote invloed heeft, speelt een grote rol. Kinderen vergelijken zich daardoor constant met anderen. Problemen thuis of hun inspanningen die niet erkend worden, kunnen een invloed hebben.	Inspanningen worden niet erkend	INVLOED	FACTOREN LAAG ZELFVERTROUWEN
8	De meerderheid probeert wel, maar zijn vlug ontmoedigd als iets niet lukt. Sommigen weigeren en zeggen dat ze het toch niet kunnen. Vaak durven leerlingen ook geen hulp vragen omdat ze onzeker zijn over de reactie die ze gaan krijgen.	Vlug ontmoedigd	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
9	De meerderheid probeert wel, maar zijn vlug ontmoedigd als iets niet lukt. Sommigen weigeren en zeggen dat ze het toch niet kunnen. Vaak durven leerlingen ook geen hulp vragen omdat ze onzeker zijn over de reactie die ze gaan krijgen.	Weigeren	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES

10	De meerderheid probeert wel, maar zijn vlug ontmoedigd als iets niet lukt. Sommigen weigeren en zeggen dat ze het toch niet kunnen. Vaak durven leerlingen ook geen hulp vragen omdat ze onzeker zijn over de reactie die ze gaan krijgen.	Zeggen dat ze het toch niet kunnen	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
11	De meerderheid probeert wel, maar zijn vlug ontmoedigd als iets niet lukt. Sommigen weigeren en zeggen dat ze het toch niet kunnen. Vaak durven leerlingen ook geen hulp vragen omdat ze onzeker zijn over de reactie die ze gaan krijgen.	Geen hulp durven vragen	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
12	De meerderheid probeert wel, maar zijn vlug ontmoedigd als iets niet lukt. Sommigen weigeren en zeggen dat ze het toch niet kunnen. Vaak durven leerlingen ook geen hulp vragen omdat ze onzeker zijn over de reactie die ze	Onzeker over reacties	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
13	Absoluut. Vooral onzekere leerlingen met een laag zelfvertrouwen zijn bang om dom over te komen of uitgelachen en beoordeeld te worden door klasgenoten. Dit leidt vaak tot frustratie en een gevoel van isolatie	Onzeker bij moeilijke opdrachten	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
14	Absoluut. Vooral onzekere leerlingen met een laag zelfvertrouwen zijn bang om dom over te komen of uitgelachen en beoordeeld te worden door klasgenoten. Dit leidt vaak tot frustratie en een gevoel van isolatie	Laag zelfvertrouwen bij moeilijke opdrachten	LAAG ZELFVERTROUWEN	LEERLINGVARIATIE
15	Absoluut. Vooral onzekere leerlingen met een laag zelfvertrouwen zijn bang om dom over te komen of uitgelachen en beoordeeld te worden door klasgenoten. Dit leidt vaak tot frustratie en een gevoel van isolatie	Bang om dom over te komen	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
16	Absoluut. Vooral onzekere leerlingen met een laag zelfvertrouwen zijn bang om dom over te komen of uitgelachen en beoordeeld te worden door klasgenoten. Dit leidt vaak tot frustratie en een gevoel van isolatie	Bang om uitgelachen te worden	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
17	Absoluut. Vooral onzekere leerlingen met een laag zelfvertrouwen zijn bang om dom over te komen of uitgelachen en beoordeeld te worden door klasgenoten. Dit leidt vaak tot frustratie en een gevoel van isolatie	Frustratie	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
18	Absoluut. Vooral onzekere leerlingen met een laag zelfvertrouwen zijn bang om dom over te komen of uitgelachen en beoordeeld te worden door klasgenoten. Dit leidt vaak tot frustratie en een gevoel van isolatie	Isolatie	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
19	Groepsdynamiek heeft een enorme invloed. Als onzekere leerlingen zich vergelijken met sterke of zelfzekere leeftijdsgenoten, voelen ze zich minderwaardig.	Groepsdynamiek	INVLOED	FACTOREN LAAG ZELFVERTROUWEN

20	Groepsdynamiek heeft een enorme invloed. Als onzekere leerlingen zich vergelijken met sterke of zelfzekere leeftijdsgenoten, voelen ze zich minderwaardig.	Vergelijken met anderen	INVLOED	FACTOREN LAAG ZELFVERTROUWEN
21	Groepsdynamiek heeft een enorme invloed. Als onzekere leerlingen zich vergelijken met sterke of zelfzekere leeftijdsgenoten, voelen ze zich minderwaardig.	Minderwaardig	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
22	Dat is een mix van nieuwsgierigheid, spanning en heel veel onzekerheid. Ze kijken er wel naar uit, maar zitten met heel veel vragen. Dat maakt hen onzeker. Ze maken zich zorgen over de hoge verwachtingen en over alle veranderingen op schools en sociaal vlak.	Nieuwsgierig naar middelbare school	POSITIEVE GEVOELEN	REACTIES
23	Dat is een mix van nieuwsgierigheid, spanning en heel veel onzekerheid. Ze kijken er wel naar uit, maar zitten met heel veel vragen. Dat maakt hen onzeker. Ze maken zich zorgen over de hoge verwachtingen en over alle veranderingen op schools en sociaal vlak.	Spanning voor middelbare school	POSITIEVE GEVOELEN	REACTIES
24	Dat is een mix van nieuwsgierigheid, spanning en heel veel onzekerheid. Ze kijken er wel naar uit, maar zitten met heel veel vragen. Dat maakt hen onzeker. Ze maken zich zorgen over de hoge verwachtingen en over alle veranderingen op schools en sociaal vlak.	Onzekerheid voor middelbare school	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
25	Dat is een mix van nieuwsgierigheid, spanning en heel veel onzekerheid. Ze kijken er wel naar uit, maar zitten met heel veel vragen. Dat maakt hen onzeker. Ze maken zich zorgen over de hoge verwachtingen en over alle veranderingen op schools en sociaal vlak.	Uitkijken naar middelbare school	POSITIEVE GEVOELEN	REACTIES
26	Dat is een mix van nieuwsgierigheid, spanning en heel veel onzekerheid. Ze kijken er wel naar uit, maar zitten met heel veel vragen. Dat maakt hen onzeker. Ze maken zich zorgen over de hoge verwachtingen en over alle veranderingen op schools en sociaal vlak.	Veel vragen over middelbare school	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
27	Dat is een mix van nieuwsgierigheid, spanning en heel veel onzekerheid. Ze kijken er wel naar uit, maar zitten met heel veel vragen. Dat maakt hen onzeker. Ze maken zich zorgen over de hoge verwachtingen en over alle veranderingen op schools en sociaal vlak.	Zorgen over hoge verwachtingen middelbare school	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES

28	Dat is een mix van nieuwsgierigheid, spanning en heel veel onzekerheid. Ze kijken er wel naar uit, maar zitten met heel veel vragen. Dat maakt hen onzeker. Ze maken zich zorgen over de hoge verwachtingen en over alle veranderingen op schools en sociaal vlak.	Zorgen over veranderingen schools en sociaal vlak	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
29	Ik hoor vooral zorgen over 'wat als ik geen vrienden maak?' of 'wat als het te moeilijk is?' en zorgen over nieuwe vakken en grote verantwoordelijkheden	Zorgen over nieuwe vakken middelbare school	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
30	Ik hoor vooral zorgen over 'wat als ik geen vrienden maak?' of 'wat als het te moeilijk is?' en zorgen over nieuwe vakken en grote verantwoordelijkheden	Zorgen over grote verantwoordelijkheden middelbare school	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES
31	We organiseren meerdere bezoeken aan de middelbare school. Ontmoetingen met de school en toekomstige leerkrachten lijkt wel te helpen om het zelfvertrouwen wat te versterken. Anderzijds kunnen gesprekken en informatie over verwachtingen, nieuwe vakken, cijfers en overgangsvoorwaarden hun onzekerheden versterken.	Bezoeken aan middelbare school	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
32	We organiseren meerdere bezoeken aan de middelbare school. Ontmoetingen met de school en toekomstige leerkrachten lijkt wel te helpen om het zelfvertrouwen wat te versterken. Anderzijds kunnen gesprekken en informatie over verwachtingen, nieuwe vakken, cijfers en overgangsvoorwaarden hun onzekerheden versterken.	Ontmoetingen met leerkrachten middelbare school	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
33	We organiseren meerdere bezoeken aan de middelbare school. Ontmoetingen met de school en toekomstige leerkrachten lijkt wel te helpen om het zelfvertrouwen wat te versterken. Anderzijds kunnen gesprekken en informatie over verwachtingen, nieuwe vakken, cijfers en overgangsvoorwaarden hun onzekerheden versterken.	Zelfvertrouwen versterken	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
34	We organiseren meerdere bezoeken aan de middelbare school. Ontmoetingen met de school en toekomstige leerkrachten lijkt wel te helpen om het zelfvertrouwen wat te versterken. Anderzijds kunnen gesprekken en informatie over verwachtingen, nieuwe vakken, cijfers en overgangsvoorwaarden hun onzekerheden versterken.	Onzekerheden middelbare school	NEGATIEVE GEVOELEN	REACTIES

35	Ouders worden betrokken door ouderavonden en gesprekken. De mate van betrokkenheid verschilt hierin wel sterk. Positieve ondersteuning van ouders heeft een positieve invloed, terwijl druk van thuis het zelfvertrouwen kan ondermijnen	Ouderavonden	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
36	Ouders worden betrokken door ouderavonden en gesprekken. De mate van betrokkenheid verschilt hierin wel sterk. Positieve ondersteuning van ouders heeft een positieve invloed, terwijl druk van thuis het zelfvertrouwen kan ondermijnen. Ouders worden betrokken door ouderavonden en gesprekken. De mate van betrokkenheid verschilt hierin wel sterk. Positieve ondersteuning van ouders heeft een positieve invloed, terwijl druk van thuis het zelfvertrouwen kan ondermijnen	Gesprekken met ouders	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
37	Ouders worden betrokken door ouderavonden en gesprekken. De mate van betrokkenheid verschilt hierin wel sterk. Positieve ondersteuning van ouders heeft een positieve invloed, terwijl druk van thuis het zelfvertrouwen kan ondermijnen	Positieve ondersteuning ouders	DOEN ALS LEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
38	Ouders worden betrokken door ouderavonden en gesprekken. De mate van betrokkenheid verschilt hierin wel sterk. Positieve ondersteuning van ouders heeft een positieve invloed, terwijl druk van thuis het zelfvertrouwen kan ondermijnen	Druk van thuis	INVLOED	FACTOREN LAAG ZELFVERTROUWEN
39	Wij bieden individuele begeleidingssessies, extra ondersteuning voor moeilijke opdrachten en workshops over faalangst. Ook werken we aan sociale vaardigheden in kleine groepjes	Individuele begeleidingssessies	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
40	Wij bieden individuele begeleidingssessies, extra ondersteuning voor moeilijke opdrachten en workshops over faalangst. Ook werken we aan sociale vaardigheden in kleine groepjes	Extra ondersteuning	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
41	Wij bieden individuele begeleidingssessies, extra ondersteuning voor moeilijke opdrachten en workshops over faalangst. Ook werken we aan sociale vaardigheden in kleine groepjes	Workshops faalangst	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
42	Wij bieden individuele begeleidingssessies, extra ondersteuning voor moeilijke opdrachten en workshops over faalangst. Ook werken we aan sociale vaardigheden in kleine groepjes	Werken aan sociale vaardigheden op school	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL

43	We houden informatiedagen, gaan meerdere keren op bezoek naar een middelbare school en ondersteunen bij het aanleren van studievaardigheden en het omgaan met nieuwe sociale situaties. Verder proberen we de vragen van leerlingen zo goed mogelijk te beantwoorden en proberen we hen gerust te stellen.	Informatiedagen middelbare school	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
44	We houden informatiedagen, gaan meerdere keren op bezoek naar een middelbare school en ondersteunen bij het aanleren van studievaardigheden en het omgaan met nieuwe sociale situaties. Verder proberen we de vragen van leerlingen zo goed mogelijk te beantwoorden en proberen we hen gerust te stellen.	Bezoek middelbare school	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
45	We houden informatiedagen, gaan meerdere keren op bezoek naar een middelbare school en ondersteunen bij het aanleren van studievaardigheden en het omgaan met nieuwe sociale situaties. Verder proberen we de vragen van leerlingen zo goed mogelijk te beantwoorden en proberen we hen gerust te stellen.	Aanleren studievaardigheden	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
46	We houden informatiedagen, gaan meerdere keren op bezoek naar een middelbare school en ondersteunen bij het aanleren van studievaardigheden en het omgaan met nieuwe sociale situaties. Verder proberen we de vragen van leerlingen zo goed mogelijk te beantwoorden en proberen we hen gerust te stellen.	Aanleren van omgaan met nieuwe sociale situaties	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
47	We houden informatiedagen, gaan meerdere keren op bezoek naar een middelbare school en ondersteunen bij het aanleren van studievaardigheden en het omgaan met nieuwe sociale situaties. Verder proberen we de vragen van leerlingen zo goed mogelijk te beantwoorden en proberen we hen gerust te stellen.	Vragen beantwoorden over middelbare school	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
48	Onze leerkrachten geven opbouwende feedback, werken met beloningen voor inspanningen, en proberen een veilige leeromgeving te creëren waar fouten maken mag!	Opbouwende feedback	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
49	Onze leerkrachten geven opbouwende feedback, werken met beloningen voor inspanningen, en proberen een veilige leeromgeving te creëren waar fouten maken mag!	Beloningen voor inspanningen	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL

50	Onze leerkrachten geven opbouwende feedback, werken met beloningen voor inspanningen, en proberen een veilige leeromgeving te creëren waar fouten maken mag!	Veilige leeromgeving	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
51	Onze leerkrachten geven opbouwende feedback, werken met beloningen voor inspanningen, en proberen een veilige leeromgeving te creëren waar fouten maken mag!	Fouten maken mag	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
52	Tijdens toetsperiodes en presentaties is extra ondersteuning van groot belang. Dit doen we door individuele gesprekken en aangepast werk.	Ondersteuning in toetsperiodes	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
53	Tijdens toetsperiodes en presentaties is extra ondersteuning van groot belang. Dit doen we door individuele gesprekken en aangepast werk.	Ondersteuning bij presentaties	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
54	Tijdens toetsperiodes en presentaties is extra ondersteuning van groot belang. Dit doen we door individuele gesprekken en aangepast werk.	Individuele gesprekken	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
55	Tijdens toetsperiodes en presentaties is extra ondersteuning van groot belang. Dit doen we door individuele gesprekken en aangepast werk.	Extra ondersteuning	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
56	Tijdens toetsperiodes en presentaties is extra ondersteuning van groot belang. Dit doen we door individuele gesprekken en aangepast werk.	Aangepast werk	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
57	We overleggen regelmatig met leerkrachten en ouders om doelen te stellen en strategieën af te stemmen. We geven ook adviezen over hoed ouders hun kinderen thuis kunnen ondersteunen	Overleg met leerkrachten	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
58	We overleggen regelmatig met leerkrachten en ouders om doelen te stellen en strategieën af te stemmen. We geven ook adviezen over hoed ouders hun kinderen thuis kunnen ondersteunen	Overleg met ouders	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
59	We overleggen regelmatig met leerkrachten en ouders om doelen te stellen en strategieën af te stemmen. We geven ook adviezen over hoed ouders hun kinderen thuis kunnen ondersteunen	Adviezen voor ouders	DOEN ALS ZORGLEERKRACHT	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
60	Meer tijd en middelen voor individuele begeleiding, workshops voor ouders over het versterken van het zelfvertrouwen van hun kinderen en een schoolbreed programma over het stimuleren van een positief zelfbeeld bij leerlingen, zouden nuttig zijn.	Meer tijd voor individuele begeleiding	NODEN	ONDERSTEUNING OP SCHOOL

61	Meer tijd en middelen voor individuele begeleiding, workshops voor ouders over het versterken van het zelfvertrouwen van hun kinderen en een schoolbreed programma over het stimuleren van een positief zelfbeeld bij leerlingen, zouden nuttig zijn.	Meer middelen voor individuele begeleiding	NODEN	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
62	Meer tijd en middelen voor individuele begeleiding, workshops voor ouders over het versterken van het zelfvertrouwen van hun kinderen en een schoolbreed programma over het stimuleren van een positief zelfbeeld bij leerlingen, zouden nuttig zijn.	Workshops voor ouders	NODEN	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
63	Meer tijd en middelen voor individuele begeleiding, workshops voor ouders over het versterken van het zelfvertrouwen van hun kinderen en een schoolbreed programma over het stimuleren van een positief zelfbeeld bij leerlingen, zouden nuttig zijn.	Schoolbreed programma	NODEN	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
64	Ik verwacht vooral dat het zorgteam blijft samenwerken met leerkrachten en ouders en daarnaast ook extra initiatieven ontwikkelt, zoals trainingen en meer betrokkenheid bij klasactiviteiten.	Samenwerken met zorgteam	NODEN	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
65	Ik verwacht vooral dat het zorgteam blijft samenwerken met leerkrachten en ouders en daarnaast ook extra initiatieven ontwikkelt, zoals trainingen en meer betrokkenheid bij klasactiviteiten.	Samenwerken met leerkrachten	NODEN	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
66	Ik verwacht vooral dat het zorgteam blijft samenwerken met leerkrachten en ouders en daarnaast ook extra initiatieven ontwikkelt, zoals trainingen en meer betrokkenheid bij klasactiviteiten.	Samenwerken met ouders	NODEN	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
67	Ik verwacht vooral dat het zorgteam blijft samenwerken met leerkrachten en ouders en daarnaast ook extra initiatieven ontwikkelt, zoals trainingen en meer betrokkenheid bij klasactiviteiten.	Initiatieven ontwikkelen	NODEN	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
68	Ik verwacht vooral dat het zorgteam blijft samenwerken met leerkrachten en ouders en daarnaast ook extra initiatieven ontwikkelt, zoals trainingen en meer betrokkenheid bij klasactiviteiten.	Trainingen	NODEN	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
69	Ik verwacht vooral dat het zorgteam blijft samenwerken met leerkrachten en ouders en daarnaast ook extra initiatieven ontwikkelt, zoals trainingen en meer betrokkenheid bij klasactiviteiten.	Meer betrokkenheid bij klasactiviteiten	NODEN	ONDERSTEUNING OP SCHOOL

70	Dat het heel belangrijk is dat we met het hele schoolteam niet alleen kijken naar de problemen bij leerlingen, maar ook naar de talenten en de sterktes. Het versterken van de positieve eigenschappen van onze leerlingen, kan wonderen doen voor hun zelfvertrouwen en voor het ontwikkelen en behouden van een positief zelfbeeld	Schoolteam niet alleen kijken naar problemen	NODEN	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
71	Dat het heel belangrijk is dat we met het hele schoolteam niet alleen kijken naar de problemen bij leerlingen, maar ook naar de talenten en de sterktes. Het versterken van de positieve eigenschappen van onze leerlingen, kan wonderen doen voor hun zelfvertrouwen en voor het ontwikkelen en behouden van een positief zelfbeeld	Schoolteam kijken naar talenten en sterktes	NODEN	ONDERSTEUNING OP SCHOOL
72	Dat het heel belangrijk is dat we met het hele schoolteam niet alleen kijken naar de problemen bij leerlingen, maar ook naar de talenten en de sterktes. Het versterken van de positieve eigenschappen van onze leerlingen, kan wonderen doen voor hun zelfvertrouwen en voor het ontwikkelen en behouden van een positief zelfbeeld	Positieve eigenschappen versterken	NODEN	ONDERSTEUNING OP SCHOOL

ALGEMEEN ZELFVERTROUWEN, NIVEAU LEERLINGEN 6de LEERJAAR

- Wisselend niveau
- Problemen in het 6de leerjaar
- Problemen met de overgang naar het middelbaar

REACTIES

NEGATIEVE GEVOELEN

- Onzekerheid
- Terughoudend
- Niet beginnen aan een opdracht
- Emotioneel
- Spanning bij wiskunde, bij probleemoplossende vragen
- Zenuwachtig over het middelbaar
- Onzeker over het middelbaar
- Sterke leerlingen bang om te falen
- Minder sterke leerlingen steeds gevoel van falen
- Niet geholpen willen worden
- Zich afsluiten
- Niet met feedback om kunnen
- Kritisch over zichzelf
- Zelfonderschatting
- Faalangst
- Angst om fouten te maken
- Vlug ontmoedigd
- Opdrachten weigeren
- Zeggen dat ze het toch niet kunnen
- Geen hulp durven vragen
- Onzeker over reacties
- Onzeker bij moeilijke opdrachten

- Bang om dom over te komen
- Bang om uitgelachen te worden
- Isolatie
- Minderwaardigheidsgevoel
- Veel vragen over middelbare school
- Zorgen over hoge verwachtingen middelbare school
- Zorgen over veranderingen op schools en sociaal vlak
- Zorgen over nieuwe vakken middelbare school
- Zorgen over grote verantwoordelijkheden op de middelbare school
- Spanningen over middelbare school

POSITIEVE GEVOELENS

- Ontspannen bij taal
- Nieuwsgierig naar het middelbaar
- Enthousiast naar het middelbaar
- Uitkijken naar de middelbare school

LEERLINGVARIATIE

HOOG ZELVERTROUWEN

- Uitstekers
- Bij kleine succesjes

LAAG ZELVERTROUWEN

- Bij groepswork
- Bij creatieve opdrachten
- Stille leerlingen
- Om voor de klas te spreken
- Bij toetsen
- Bij presentaties
- Voor de stap naar het middelbaar
- Bij moeilijke opdrachten

ONDERSTEUNING OP SCHOOL

DOEN ALS LEERKRACHT

- Positief benoemen
- Positieve feedback
- Feedback over proces en inspanningen
- Reflectiemomenten
- Positief bekrachtigen
- Constructieve feedback
- Groepswork
- Ondersteunen bij omgaan met feedback
- Zelfreflectie begeleiden
- Vragen beantwoorden
- Bezoek aan middelbare school
- Aandacht voor zelfbeeld
- Veilig klasklimaat bieden
- Acceptatie en waardering
- Ontmoetingen met toekomstige leerkrachten van de middelbare school
- Zelfvertrouwen versterken
- Ouderavonden
- Positieve ondersteuning ouders

DOEN ALS ZORGLEERKRACHT

- Individuele begeleidingssessies
- Extra ondersteuning
- Workshops faalangst
- Werken aan sociale vaardigheden op school
- Informatiedagen middelbare school
- Bezoek middelbare school
- Aanleren studievaardigheden
- Aanleren van omgaan met nieuwe sociale situaties
- Vragen beantwoorden over middelbare school
- Opbouwende feedback
- Beloningen voor inspanningen
- Veilige leeromgeving
- Fouten maken mag
- Ondersteuning in toet periodes
- Ondersteuning bij presentaties

NODEN

- Zorgleerkrachten
- Sessies sociale vaardigheden
- Specifieke coach
- Workshops
- Meer tijd en middelen voor individuele begeleiding
- Workshops voor ouders
- Schoolbreed programma
- Blijven samenwerken met schoolteam, andere leerkrachten en ouders
- Initiatieven ontwikkelen
- Trainingen
- Nog meer betrokkenheid bij klasactiviteiten
- Schoolteam mag niet alleen kijken naar de problemen bij leerlingen, ook naar talenten en sterktes
- Positieve eigenschappen leerlingen versterken

FACTOREN VAN LAAG ZELFVERTROUWEN / INVLOED

- Thuissituatie
- Vergelijken met leeftijdsgenoten
- Invloed sociale media
- Online vergelijken
- Prestatiedruk en groepsdynamiek
- media
- Inspanningen die niet erkend worden

BIJLAGE 12 VRAGENLIJST VOOR LEERKRACHTEN OVER HOE ZIJ STAAN TEGENOVER FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE OM EEN POSITIEF ZELFBEELD TE STIMULEREN

LEERKRACHT 6DE LEERJAAR

1. HOE BELANGRIJK VINDT U FEEDBACK IN HET LEERPROCES VAN LEERLINGEN?

- ☒ Zeer belangrijk
- ☐ Belangrijk
- ☐ Neutraal
- ☐ Niet zo belangrijk
- ☐ Helemaal niet belangrijk

2. WELKE VORMEN VAN FEEDBACK GEBRUIKT U IN DE KLAS? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Mondelinge feedback (directe gesprekken)
- ☒ Schriftelijke feedback (op werkstukken, toetsen, opdrachten)
- ☒ Peer-feedback (feedback van medeleerlingen)
- ☒ Groepsfeedback (feedback aan de hele klas)
- ☐ Andere (specificeer):

3. HOE DENKT U DAT FEEDBACK HET ZELFBEELD VAN LEERLINGEN BEÏNVLOEDT?

- ☒ Het versterkt hun zelfbeeld en zelfvertrouwen
- ☐ Het heeft weinig invloed op hun zelfbeeld
- ☒ Het kan soms negatieve invloed hebben op hun zelfbeeld
- ☐ Het heeft geen invloed op hun zelfbeeld
- ☐ Ik weet het niet

4. WELKE SOORT FEEDBACK VINDT U HET MEEST EFFECTIEF VOOR HET BEVORDEREN VAN EEN POSITIEF ZELFBEELD BIJ LEERLINGEN?

- ☐ Positieve, motiverende feedback
- ☒ Constructieve feedback gericht op verbetering
- ☐ Feedback die zowel positieve als verbeterpunten benoemt
- ☐ Feedback gericht op de inzet van de leerling in plaats van op het resultaat
- ☐ Andere (specificeer):

5. HOE BELANGRIJK VINDT U ZELFREFLECTIE VOOR DE ONTWIKKELING VAN HET ZELFBEELD?

- ☒ Zeer belangrijk
- ☐ Belangrijk
- ☐ Neutraal
- ☐ Niet zo belangrijk
- ☐ Helemaal niet belangrijk

6. HOE STIMULEERT U ZELFREFLECTIE BIJ UW LEERLINGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Door reflectieformulieren of vragen in te vullen
- ☐ Door gesprekken met leerlingen over hun werk en prestaties
- ☒ Door leerlingen aan te moedigen om persoonlijke doelen te stellen
- ☐ Door zelfreflectie te integreren in de les (bijv. aan het begin of einde)
- ☐ Andere (specificeer):

7. HOE EFFECTIEF DENKT U DAT ZELFREFLECTIE IS IN HET BEVORDEREN VAN EEN POSITIEF ZELFBEELD BIJ LEERLINGEN?

- ☒ Zeer effectief
- ☐ Effectief
- ☐ Neutraal
- ☐ Niet effectief
- ☐ Helemaal niet effectief

8. WAT IS VOLGENS U DE GROOTSTE UITDAGING BIJ HET STIMULEREN VAN ZELFREFLECTIE?

- ☒ Leerlingen hebben moeite om eerlijk naar zichzelf te kijken
- ☐ Er is niet genoeg tijd voor zelfreflectie
- ☐ Leerlingen zijn niet gewend om te reflecteren
- ☐ Leerlingen vinden het moeilijk om doelen te stellen
- ☐ Andere (specificeer):

9. **DENKT U DAT ER EEN VERBAND IS TUSSEN HET ONTVANGEN VAN FEEDBACK EN DE ONTWIKKELING VAN EEN POSITIEF ZELFBEELD BIJ LEERLINGEN?**
 - ☒ Ja, absoluut
 - ☐ Ja, enigszins
 - ☐ Nee, nauwelijks
 - ☐ Nee, helemaal niet
 - ☐ Ik weet het niet
10. **HOE DENKT U DAT ZELFREFLECTIE DE MANIER WAAROP LEERLINGEN NAAR ZICHZELF KIJKEN BEÏNVLOEDT?**
 - ☐ Het helpt hen om hun sterke punten te erkennen en trots te zijn op hun prestaties
 - ☒ Het helpt hen om verbeterpunten te zien en daardoor te groeien
 - ☐ Het heeft weinig invloed op hoe ze naar zichzelf kijken
 - ☐ Het heeft een negatieve invloed, omdat het hen meer bewust maakt van hun zwaktes
 - ☐ Andere (specificeer):
11. **HOE BELANGRIJK VINDT U HET DAT LEERLINGEN ZOWEL POSITIEVE ALS CONSTRUCTIEVE FEEDBACK ONTVANGEN OM EEN GEZOND ZELFBEELD TE ONTWIKKELEN?**
 - ☒ Zeer belangrijk
 - ☐ Belangrijk
 - ☐ Neutraal
 - ☐ Niet zo belangrijk
 - ☐ Helemaal niet belangrijk
12. **WAT HEEFT U NODIG OM FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE EFFECTIEVER IN TE ZETTEN OM HET ZELFBEELD VAN LEERLINGEN TE ONDERSTEUNEN?**
 - ☒ Meer tijd voor het geven van persoonlijke feedback
 - ☐ Meer training of begeleiding over hoe feedback te geven
 - ☐ Meer hulpmiddelen of strategieën voor zelfreflectie
 - ☐ Ondersteuning van collega's of zorgleerkrachten in het proces
 - ☐ Andere (specificeer):
13. **WAT DENKT U DAT SCHOOLBREED VERBETERD ZOU KUNNEN WORDEN OM HET GEBRUIK VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE TE VERSTERKEN VOOR HET BEVORDEREN VAN EEN POSITIEF ZELFBEELD?**
 - ☐ Meer focus op het belang van feedback en zelfreflectie in het schoolbeleid
 - ☐ Betere samenwerking tussen leerkrachten, zorgleerkrachten en leerlingen
 - ☒ Betere integratie van zelfreflectie in het lesprogramma
 - ☐ Meer bewustzijn en training over het belang van een positief zelfbeeld
 - ☐ Andere (specificeer):
14. **HOE BELANGRIJK VINDT U HET DAT FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE EEN INTEGRAAL ONDERDEEL ZIJN VAN DE KLASPRAKTIJK OM EEN POSITIEF ZELFBEELD BIJ LEERLINGEN TE BEVORDEREN?**
 - ☒ Zeer belangrijk
 - ☐ Belangrijk
 - ☐ Neutraal
 - ☐ Niet zo belangrijk
 - ☐ Helemaal niet belangrijk
15. **WAT ZOU VOLGENS U HET MEESTE EFFECT HEBBEN OP HET VERSTERKEN VAN HET ZELFBEELD VAN LEERLINGEN IN UW KLAS?**
 - ☐ Meer positieve en motiverende feedback
 - ☒ Regelmatig reflectiemomenten in de klas
 - ☐ Meer begeleiding en ondersteuning bij het stellen van doelen en reflecteren
 - ☐ Andere (specificeer):

ZORGLEERKRACHT 6DE LEERJAAR

1. HOE BELANGRIJK VINDT U FEEDBACK IN HET LEERPROCES VAN LEERLINGEN?

☒ Zeer belangrijk

- ☐ Belangrijk
- ☐ Neutraal
- ☐ Niet zo belangrijk
- ☐ Helemaal niet belangrijk

2. WELKE VORMEN VAN FEEDBACK GEBRUIKT U IN DE KLAS? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

☒ Mondelinge feedback (directe gesprekken)

- ☐ Schriftelijke feedback (op werkstukken, toetsen, opdrachten)
- ☐ Peer-feedback (feedback van medeleerlingen)
- ☐ Groepsfeedback (feedback aan de hele klas)

Andere (specificeer):

3. HOE DENKT U DAT FEEDBACK HET ZELFBEELD VAN LEERLINGEN BEÏNVLOEDT?

☒ Het versterkt hun zelfbeeld en zelfvertrouwen

- ☐ Het heeft weinig invloed op hun zelfbeeld
- ☐ Het kan soms negatieve invloed hebben op hun zelfbeeld
- ☐ Het heeft geen invloed op hun zelfbeeld
- ☐ Ik weet het niet

4. WELKE SOORT FEEDBACK VINDT U HET MEEST EFFECTIEF VOOR HET BEVORDEREN VAN EEN POSITIEF ZELFBEELD BIJ LEERLINGEN?

☒ Positieve, motiverende feedback

- ☐ Constructieve feedback gericht op verbetering
- ☒ Feedback die zowel positieve als verbeterpunten benoemt
- ☐ Feedback gericht op de inzet van de leerling in plaats van op het resultaat
- ☐ Andere (specificeer):

5. HOE BELANGRIJK VINDT U ZELFREFLECTIE VOOR DE ONTWIKKELING VAN HET ZELFBEELD?

☒ Zeer belangrijk

- ☐ Belangrijk
- ☐ Neutraal
- ☐ Niet zo belangrijk
- ☐ Helemaal niet belangrijk

6. HOE STIMULEERT U ZELFREFLECTIE BIJ UW LEERLINGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

☐ Door reflectieformulieren of vragen in te vullen

☒ Door gesprekken met leerlingen over hun werk en prestaties

- ☐ Door leerlingen aan te moedigen om persoonlijke doelen te stellen
- ☐ Door zelfreflectie te integreren in de les (bijv. aan het begin of einde)
- ☐ Andere (specificeer):

7. HOE EFFECTIEF DENKT U DAT ZELFREFLECTIE IS IN HET BEVORDEREN VAN EEN POSITIEF ZELFBEELD BIJ LEERLINGEN?

☒ Zeer effectief

- ☐ Effectief
- ☐ Neutraal
- ☐ Niet effectief
- ☐ Helemaal niet effectief

8. WAT IS VOLGENS U DE GROOTSTE UITDAGING BIJ HET STIMULEREN VAN ZELFREFLECTIE?

☒ Leerlingen hebben moeite om eerlijk naar zichzelf te kijken

- ☐ Er is niet genoeg tijd voor zelfreflectie
- ☐ Leerlingen zijn niet gewend om te reflecteren
- ☐ Leerlingen vinden het moeilijk om doelen te stellen
- ☐ Andere (specificeer):

9. DENKT U DAT ER EEN VERBAND IS TUSSEN HET ONTVANGEN VAN FEEDBACK EN DE ONTWIKKELING VAN EEN POSITIEF ZELFBEELD BIJ LEERLINGEN?
- ☒ Ja, absoluut
 - ☐ Ja, enigszins
 - ☐ Nee, nauwelijks
 - ☐ Nee, helemaal niet
 - ☐ Ik weet het niet
10. HOE DENKT U DAT ZELFREFLECTIE DE MANIER WAAROP LEERLINGEN NAAR ZICHZELF KIJKEN BEÏNVLOEDT?
- ☒ Het helpt hen om hun sterke punten te erkennen en trots te zijn op hun prestaties
 - ☒ Het helpt hen om verbeterpunten te zien en daardoor te groeien
 - ☐ Het heeft weinig invloed op hoe ze naar zichzelf kijken
 - ☐ Het heeft een negatieve invloed, omdat het hen meer bewust maakt van hun zwaktes
 - ☐ Andere (specificeer):
11. HOE BELANGRIJK VINDT U HET DAT LEERLINGEN ZOWEL POSITIEVE ALS CONSTRUCTIEVE FEEDBACK ONTVANGEN OM EEN GEZOND ZELFBEELD TE ONTWIKKELEN?
- ☒ Zeer belangrijk
 - ☐ Belangrijk
 - ☐ Neutraal
 - ☐ Niet zo belangrijk
 - ☐ Helemaal niet belangrijk
12. WAT HEEFT U NODIG OM FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE EFFECTIEVER IN TE ZETTEN OM HET ZELFBEELD VAN LEERLINGEN TE ONDERSTEUNEN?
- ☐ Meer tijd voor het geven van persoonlijke feedback
 - ☐ Meer training of begeleiding over hoe feedback te geven
 - ☒ Meer hulpmiddelen of strategieën voor zelfreflectie
 - ☐ Ondersteuning van collega's of zorgleerkrachten in het proces
 - ☐ Andere (specificeer):
13. WAT DENKT U DAT SCHOOLBREED VERBETERD ZOU KUNNEN WORDEN OM HET GEBRUIK VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE TE VERSTERKEN VOOR HET BEVORDEREN VAN EEN POSITIEF ZELFBEELD?
- ☐ Meer focus op het belang van feedback en zelfreflectie in het schoolbeleid
 - ☐ Betere samenwerking tussen leerkrachten, zorgleerkrachten en leerlingen
 - ☒ Betere integratie van zelfreflectie in het lesprogramma
 - ☒ Meer bewustzijn en training over het belang van een positief zelfbeeld
 - ☐ Andere (specificeer):
14. HOE BELANGRIJK VINDT U HET DAT FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE EEN INTEGRAAL ONDERDEEL ZIJN VAN DE KLASPRAKTIJK OM EEN POSITIEF ZELFBEELD BIJ LEERLINGEN TE BEVORDEREN?
- ☒ Zeer belangrijk
 - ☐ Belangrijk
 - ☐ Neutraal
 - ☐ Niet zo belangrijk
 - ☐ Helemaal niet belangrijk
15. WAT ZOU VOLGENS U HET MEESTE EFFECT HEBBEN OP HET VERSTERKEN VAN HET ZELFBEELD VAN LEERLINGEN IN UW KLAS?
- ☐ Meer positieve en motiverende feedback
 - ☒ Regelmatig reflectiemomenten in de klas
 - ☒ Meer begeleiding en ondersteuning bij het stellen van doelen en reflecteren
 - ☐ Andere (specificeer):

**BIJLAGE 13 ANALYSE VAN DE VRAGENLIJST VOOR LEERKRACHTEN OVER HOE ZIJ STAAN TEGENOVER
FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE OM EEN POSITIEF ZELFBEELD TE STIMULEREN**

Leerkrachten die de vragenlijst invulden, vinden feedback zeer belangrijk in het leerproces van leerlingen en gebruiken verschillende vormen van feedback in de klas. Ze zijn het erover eens dat vooral feedback die gericht is op de inzet van de leerlingen, hun zelfbeeld en zelfvertrouwen versterkt.

Uit de vragenlijst blijkt dat alle leerkrachten die deze invulden, zelfreflectie door de leerlingen zeer belangrijk vinden voor de ontwikkeling van een positief zelfbeeld. Ze stimuleren dit op verschillende manieren en ervaren het feit dat leerlingen moeite hebben om eerlijk naar zichzelf te kijken als de grootste uitdaging hierbij.

De leerkrachten geven de nood aan meer tijd en hulpmiddelen of strategieën aan voor het geven van persoonlijke feedback en het inzetten van zelfreflectie

Ook ervaren ze de nood aan een betere integratie van zelfreflectie in het lesprogramma en meer bewustzijn en training over het belang van een positief zelfbeeld

Regelmatig reflectiemomenten in de klas en meer begeleiding en ondersteuning bij het stellen van doelen en reflecteren heeft volgens de leerkrachten meeste effect hebben op het versterken van het zelfbeeld van leerlingen in uw klas

**BIJLAGE 14 VOORGESTRUCTUREERD OBSERVATIESCHEMA FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE IN HET 6^{de}
LEERJAAR**

DATUM: 10 maart voormiddag

KLAS/GROEP: 6de leerjaar

VAK/ACTIVITEIT Frans, wiskunde en spelling

AANTAL LEERLINGEN IN DE KLAS: 16

1. FEEDBACKMOMENTEN

- o Type? Hoe? Door? Duur?
 - Evaluerend voor wiskunde met een toets die een lesuur duurt
 - Procesgericht voor spelling mondeling in groep 10 minuutjes
 - Inhoudelijk voor Frans schriftelijk individueel aan de meester zijn bureau tijdens de les

TYPE FEEDBACK:

- o Inhoudelijk (correcties, suggesties, uitleg)
- o Procesgericht (gericht op aanpak, strategieën)
- o Motiverend (bemoedigend, stimulerend)
- o Evaluatief (cijfermatig, beoordelend)

2. ZELFREFLECTIEMOMENTEN

- o Type? Hoe? Door? Duur?
 - Reflectie over de inhoud aan de hand van een zelfreflectie kader in het spelling boek

TYPE ZELFREFLECTIE:

- o Reflectie over inhoud (begrip, foutenanalyse)
- o Reflectie over aanpak (strategie, planning)
- o Reflectie over motivatie (inzet, betrokkenheid)
- o Reflectie over samenwerking (groepswork, interactie)

3. KWALITATIEVE OBSERVATIES EN OPMERKINGEN

- o Hoe reageren leerlingen op feedback?
 - Positief, ze luisteren naar elkaar en naar de leerkracht
- o Wordt feedback opgevolgd? Hoe?
 - Leerlingen verbeteren hun fouten
- o Hoe bewust en actief nemen leerlingen deel aan zelfreflectie?
 - Enkel met zelfreflectiekader
- o Zijn er terugkerende patronen of opvallende gedragingen?
 - Het valt op dat alle leerlingen het kader snel invullen, zonder echt over na te denken

4. CONCLUSIES

- Hoe effectief lijkt de feedback?
 - De feedback in de les spelling is niet op alle leerlingen toe te passen, waardoor deze wat verloren lijkt te gaan.
 - De feedback in de les Frans is effectief. Leerlingen weten door de feedback waar ze nog aan moeten werken en verbeteren
- Hoe betrokken zijn leerlingen bij zelfreflectie?
 - Ik merk weinig echte betrokkenheid bij het invullen van het kader.

BIJLAGE 15 ANALYSE VAN DE OBSERVATIES FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE IN HET 6de LEERJAAR

Uit deze observaties concludeer ik dat er zowel evaluerende, procesgerichte en inhoudelijke feedback wordt ingezet. Leerlingen worden hierbij betrokken en weten hoe ze met de feedback aan de slag kunnen. Ze doen dit dan ook bewust. Op gebied van zelfreflectie heb ik enkel het zelfevaluatie kader opgemerkt dat de leerlingen invulden in het werkboek van spelling. Ik merkte dat niet alle leerlingen dit erg bewust deden en zich er snel van afmaakten. Dit concludeer ik doordat ik aan enkele leerlingen achteraf vroeg hoe ze het evaluatiekader hadden ingevuld en ik het antwoord kreeg dat ze gewoon maar iets hadden aangeduid.

BIJLAGE 16 INTERVIEWLEIDRAAD LEERKRACHT 6de LEERJAAR OVER HOE FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE WORDEN INGEZET EN DE NODEN AAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE OM HET ZELFVERTROUWEN VAN DE LEERLINGEN VAN HET 6de LEERJAAR TE VERSTERKEN IN FUNCTIE VAN DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS

INLEIDING

Bedankt voor uw tijd. Dit gesprek richt zich op hoe feedback en zelfreflectie wordt ingezet in het 6de leerjaar. Het gaat hierbij ook over de specifieke noden als het gaat om feedback en zelfreflectie, en hoe deze factoren kunnen bijdragen aan het versterken van het zelfvertrouwen van de leerlingen, met het oog op de overgang naar het secundair onderwijs.

OPENINGSVRAGEN

1. Kan u zichzelf nog even kort voorstellen?

INLEIDENDE VRAGEN

2. Hoe zou u de dynamiek van uw huidige klasgroep omschrijven?

KERNVRAGEN

3. wat vindt u dat goede feedback in u klas inhoudt?
4. hoe zet u in op feedback in u klas?
5. hoe zorg je ervoor dat feedback constructief is?
6. hoe zorg je dat leerlingen aan de slag gaan met feedback?
7. hebben ze ondersteuning nodig om feedback te verwerken en ermee aan de slag te gaan?
8. hoe reageren leerlingen doorgaans op feedback?
9. kunt u enkele typische reacties beschrijven?
10. merk je verschillen in hoe leerlingen feedback verwerken en toepassen?
11. in hoeverre past u feedback aan op de individuele behoeften van leerlingen?
12. wordt peerfeedback ingezet in de klas?
13. hoe begeleidt u dit proces,
14. hoe belangrijk vindt u zelfreflectie in het leerproces van leerlingen?
15. hoe wordt in uw klas zelfreflectie ingezet?
16. in hoeverre zijn leerlingen in staat om hun eigen leerproces kritisch te bekijken?
17. wat zijn de grootste uitdagingen bij het aanleren van zelfreflectievaardigheden?
18. hoe effectief vindt u uw huidige aanpak van feedback en zelfreflectie?
19. zijn er uitdagingen of obstakels die u ervaart bij het geven van feedback of stimuleren van zelfreflectie?
20. welke verbeteringen zou u graag zien op het gebied van feedback en zelfreflectie binnen uw klas?
21. wat zijn de grootste zorgen of onzekerheden die leerlingen ervaren in hun laatste jaar van de basisschool?
22. hebben deze onzekerheden volgens u te maken met de overgang naar het secundair?
23. welke vaardigheden missen leerlingen vaak nog bij deze overgang?
24. op welke manier zou feedback en zelfreflectie beter kunnen aansluiten bij de verwachtingen in het secundair onderwijs?
25. welke middelen of ondersteuning zou je nodig hebben om feedback en zelfreflectie effectiever in te zetten?

26. heb je behoefte aan samenwerking met andere LK/specialisten om feedback en zelfreflectie beter in te zetten?
27. wat zou volgens jou op schoolniveau verbeterd kunnen worden om het gebruik van feedback en zelfreflectie te optimaliseren?

SLOTVRAGEN

28. Zijn er nog andere inzichten of suggesties die u met ons wilt delen?

AFSLUITING:

Dank u wel voor uw waardevolle bijdrage

BIJLAGE 17 INGEVULDE INTERVIEWLEIDRAAD LEERKRACHT 6de LEERJAAR OVER HOE FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE WORDEN INGEZET EN DE NODEN AAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE OM HET ZELFVERTROUWEN VAN DE LEERLINGEN VAN HET 6de LEERJAAR TE VERSTERKEN IN FUNCTIE VAN DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS

1. KAN U ZICHZELF NOG EVEN KORT VOORSTELLEN?

Ik ben meester Ben. Ik ben 36 jaar en heb 2 dochtertjes.

2. HOE ZOU U DE DYNAMIEK VAN UW HUIDIGE KLASGROEP OMSCHRIJVEN?

De dynamiek is vrij goed. Ik merk wel bij veel leerlingen dat het puber zijn een rol begint te spelen. Vooral op de speelplaats merk ik daar veel problemen bij op bij het voetballen. In de klas zelf valt dit nog mee.

3. WAT VINDT U DAT GOEDE FEEDBACK IN U KLAS INHOUDT?

Voor mijn leerlingen is het belangrijk dat ze weten waarom er feedback gegeven wordt. Ze moeten hierdoor weten wat ze goed doen en wat nog verbeterd kan worden. Ik vind ook dat het een positieve sfeer moet hebben zodat het hen motiveert.

4. HOE ZET U IN OP FEEDBACK IN U KLAS?

Ik doe dat op verschillende manieren, maar ik denk dat ik hierin nog heel erg kan groeien. Ik schrijf op elke toets feedback over wat goed was en wat beter moet. Na opdrachten in de klas geef ik mondelinge feedback. Ik let er wel op dat ik dit discreet doe. Ik weet dat leerlingen vaak meeluisteren en niet iedereen vindt dit fijn en klapd daardoor toe. Ik verkies om dit te doen op rustige momenten.

5. HOE ZORG JE ERVOOR DAT FEEDBACK CONSTRUCTIEF IS?

Door eerst het positieve te benoemen en te focussen op hoe het beter kan en wat daarvoor nodig is.

6. HOE ZORG JE DAT LEERLINGEN AAN DE SLAG GAAN MET FEEDBACK?

Ze moeten altijd toetsen en opdrachten zelf aanpassen of verbeteren aan de hand van de feedback die ik geef.

7. HEBBEN ZE ONDERSTEUNING NODIG OM FEEDBACK TE VERWERKEN EN ERMEE AAN DE SLAG TE GAAN?

Sommige leerlingen wel, al weten de meesten doorgaans echt wel hoe ze de feedback die ik geef, moeten toepassen. Er zijn heel wat remediëringsoefeningen op bijvoorbeeld Bingel.

8. HOE REAGEREN LEERLINGEN DOORGAANS OP FEEDBACK?

Als het discreet gebeurt, dan reageren ze wel ok. De meeste leerlingen hebben niet graag dat iedereen de feedback hoort. Als het individueel gebeurt, dan nemen ze dit aan en gaan ze ermee aan de slag.

9. KUNT U ENKELE TYPISCHE REACTIES BESCHRIJVEN?

Een typische reactie is dat ze meteen hun werk willen verbeteren en een tegenstrijdige reactie is dat ze meteen zichzelf verdedigen.

10. MERK JE VERSCHILLEN IN HOE LEERLINGEN FEEDBACK VERWERKEN EN TOEPASSEN?

Ja, absoluut. Sommigen willen er direct mee aan de slag, terwijl anderen eerst emotioneel worden en de feedback eerst wat laten bezinken.

11. IN HOEVERRE PAST U FEEDBACK AAN OP DE INDIVIDUELE BEHOEFTE VAN LEERLINGEN?

Zoals ik daarnet al zei, let ik er op dat voor sommige leerlingen de feedback heel discreet gebeurt.

12. WORDT PEERFEEDBACK INGEZET IN DE KLAS?

Vooral bij groepswork en de vakken muzo en wero. Bij de andere vakken wordt dit eigenlijk niet gedaan.

13. HOE BEGELEIDT U DIT PROCES?

Ik begeleid daar eigenlijk weinig in. Meestal wordt dit gedaan aan het einde van de les aan de hand van reflectievragen

14. HOE BELANGRIJK VINDT U ZELFREFLECTIE IN HET LEERPROCES VAN LEERLINGEN?

Heel belangrijk. Zeker in het 6de leerjaar. Maar ik vind het belangrijk dat hier in de hele lagere schoolloopbaan aan gewerkt wordt. In het 6de leerjaar vind ik dit vooral belangrijk omdat ze moeten leren leren en dit kan niet zonder op zichzelf te reflecteren.

15. HOE WORDT IN UW KLAS ZELFREFLECTIE INGEZET?

Ik zet vooral in op het eerlijk leren zijn over zichzelf door regelmatig te vragen om over zichzelf na te denken.

16. IN HOEVERRE ZIJN LEERLINGEN IN STAAT OM HUN EIGEN LEERPROCES KRITISCH TE BEKIJKEN?

Ik zie daar heel veel verschil in elk jaar. het is vooral belangrijk dat hier vanaf het 1ste leerjaar al wordt op ingezet. Dit jaar heb ik een klas die wel redelijk goed kan reflecteren over zichzelf, al is het toch altijd moeilijk om kritisch te zijn.

17. WAT ZIJN DE GROOTSTE UITDAGINGEN BIJ HET AANLEREN VAN ZELFREFLECTIEVAARDIGHEDEN?

Het kritisch zijn. Vaak vinden ze het allemaal wel goed genoeg.

18. HOE EFFECTIEF VINDT U UW HUIDIGE AANPAK VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE?

Ik denk dat wat ik doe wel goed is, maar ik ben zelf nog heel erg zoekend. Vooral feedback geven op spreken en luisteren vind ik nog heel moeilijk.

19. ZIJN ER UITDAGINGEN OF OBSTAKELS DIE U ERVAART BIJ HET GEVEN VAN FEEDBACK OF STIMULEREN VAN ZELFREFLECTIE?

Ja, drukte en weinig tijd.

20. WELKE VERBETERINGEN ZOU U GRAAG ZIEN OP HET GEBIED VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE BINNEN UW KLAS?

Meer bij spreken, schrijven en luisteren en hoe hierover feedback geven op het rapport

21. WAT ZIJN DE GROOTSTE ZORGEN OF ONZEKERHEDEN DIE LEERLINGEN ERVAREN IN HUN LAATSTE JAAR VAN DE BASISCHOOL MET ZICHT OP DE OVERGANG NAAR HET SECUNDAIR?

De schrik omdat ze terug de jongste zijn.

De veel verschillende leerkrachten

Schoolkeuze

22. WELKE VAARDIGHEDEN MISSEN LEERLINGEN VAAK NOG BIJ DEZE OVERGANG?

Het leren leren en echt bezig zijn met hun studie.

23. OP WELKE MANIER ZOU FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE BETER KUNNEN AANSLUITEN BIJ DE VERWACHTINGEN IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

Reflecteren over hoe ze studeren en feedback over leren leren.

24. WELKE MIDDELEN OF ONDERSTEUNING ZOU JE NODIG HEBBEN OM FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE EFFECTIEVER IN TE ZETTEN?

Effectieve tools en echt vastgelegde momenten

25. HEB JE BEHOEFTE AAN SAMENWERKING MET ANDERE LEERKRACHTEN OF SPECIALISTEN OM FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE BETER IN TE ZETTEN?

Jazeker. Niet lang geleden was er een schooloverstijgende personeelsvergadering en daar leerde ik veel van andere leerkrachten. Ook van de overlegmomenten met het 1ste middelbaar leer ik veel.

26. WAT ZOU VOLGENS JOU OP SCHOOLNIVEAU VERBETERD KUNNEN WORDEN OM HET GEBRUIK VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE TE OPTIMALISEREN?

Concretere manieren om hierop in te zetten.

27. ZIJN ER NOG ANDERE INZICHTEN OF SUGGESTIES DIE U MET ONS WILT DELEN?

Nee, eigenlijk niet. Ik heb het belangrijkste gezegd.

BIJLAGE 18 BLANCO INTERVIEWLEIDRAAD ZORGLEERKRACHT 6de LEERJAAR OVER HOE FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE WORDEN INGEZET EN DE NODEN AAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE OM HET ZELFVERTROUWEN VAN DE LEERLINGEN VAN HET 6de LEERJAAR TE VERSTERKEN IN FUNCTIE VAN DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS

INLEIDING

Bedankt voor uw tijd. Dit gesprek richt zich op hoe feedback en zelfreflectie wordt ingezet in het 6de leerjaar. Het gaat hierbij ook over de specifieke noden als het gaat om feedback en zelfreflectie, en hoe deze factoren kunnen bijdragen aan het versterken van het zelfvertrouwen van de leerlingen, met het oog op de overgang naar het secundair onderwijs.

OPENINGSVRAGEN

1. Kan u zichzelf nog even kort voorstellen?

INLEIDENDE VRAGEN

2. Hoe ziet uw takenpakket als zorgleerkracht eruit binnen het 6de leerjaar?
3. Met hoeveel leerlingen werkt u gemiddeld per week?
4. Zijn dit individuele begeleidingen of groepsbegeleidingen?

KERNVRAGEN

5. wat vindt u binnen u taak als zorgleerkracht goede feedback?
6. hoe zet u in op feedback in het 6de leerjaar?
7. hoe zorg je dat feedback constructief is?
8. hoe zorg je dat leerlingen aan de slag gaan met feedback?
9. hebben ze ondersteuning nodig om feedback te verwerken en ermee aan de slag te gaan?
10. hoe reageren leerlingen doorgaans op feedback?
11. kunt u enkele typische reacties beschrijven?
12. merk je verschillen in hoe leerlingen feedback verwerken en toepassen?
13. in hoeverre past u feedback aan op de individuele behoeften van leerlingen?
14. hoe belangrijk vindt u zelfreflectie in het leerproces van leerlingen?
15. hoe wordt in uw taak als zorgleerkracht zelfreflectie ingezet?
16. wat zijn de grootste uitdagingen bij het ontwikkelen van zelfreflectievaardigheden bij leerlingen?
17. in hoeverre zijn leerlingen in staat om hun eigen leerproces kritisch te bekijken?
18. wat zijn de grootste uitdagingen bij het aanleren van zelfreflectievaardigheden?
19. hoe effectief vindt u uw huidige aanpak van feedback en zelfreflectie?
20. welke aspecten van uw feedbackstrategie werken volgens u het beste?
21. zijn er uitdagingen of obstakels die u ervaart bij het geven van feedback of stimuleren van zelfreflectie?
22. welke verbeteringen zou u graag zien op het gebied van feedback en zelfreflectie?
23. wat zijn de grootste zorgen of onzekerheden die leerlingen ervaren in hun laatste jaar van de basisschool met zicht op de overgang naar het secundair?
24. welke vaardigheden missen leerlingen vaak nog bij deze overgang?
25. op welke manier zou feedback en zelfreflectie beter kunnen aansluiten bij de verwachtingen in het secundair onderwijs?
26. heb je behoefte aan samenwerking met andere leerkrachten of specialisten om feedback en zelfreflectie beter in te zetten?
27. wat zou volgens jou op schoolniveau verbeterd kunnen worden om het gebruik van feedback en zelfreflectie te optimaliseren?
28. welke middelen of ondersteuning zou je nodig hebben om feedback en zelfreflectie effectiever in te zetten?
29. hoe zie je de rol van zorgleerkrachten in het toekomstig gebruik van feedback en zelfreflectie?
30. wat zou je als zorgleerkracht anders willen doen om dit proces te verbeteren?

SLOTVRAGEN

31. Zijn er nog andere inzichten of suggesties die u met ons wilt delen?

AFSLUITING

Bedankt voor u tijd en voor de waardevolle inzichten.

BIJLAGE 19 INGEVULDE INTERVIEWLEIDRAAD ZORGLEERKRACHT OVER HOE FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE WORDEN INGEZET EN DE NODEN AAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE OM HET ZELFVERTROUWEN VAN DE LEERLINGEN VAN HET 6de LEERJAAR TE VERSTERKEN IN FUNCTIE VAN DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS

1. KAN U ZICHZELF NOG EVEN KORT VOORSTELLEN?

Ik ben Piet. Ik ben 59 jaar en al 37 jaar werkzaam in het onderwijs.

2. HOE ZIET UW TAKENPAKKET ALS ZORGLEERKRACHT ERUIT BINNEN HET 6DE LEERJAAR?

Ik bied extra ondersteuning aan leerlingen die moeilijkheden ondervinden.

3. MET HOEVEEL LEERLINGEN WERKT U GEMIDDELD PER WEEK?

Ongeveer 10 tot 15 leerlingen per week. Dat is wel afhankelijk van de situatie en de noden. Ik ondersteun meestal een groepje van ongeveer 5 leerlingen.

4. ZIJN DIT INDIVIDUELE BEGELEIDINGEN OF GROEPSBEGELEIDINGEN?

Dit komt beiden voor. Meestal zijn het groepjes van een 5 tal leerlingen. Individuele begeleiding komt vooral voor bij leerlingen die afwezig waren en leerstof of een opdracht of toets moeten inhalen.

5. WAT VINDT U BINNEN U TAAK ALS ZORGLEERKRACHT GOEDE FEEDBACK?

Feedback die duidelijk, concreet en positief is. Het moet gericht zijn op de ontwikkeling van leerlingen en hen aanmoedigen om te groeien en ervan te leren.

6. HOE ZET U IN OP FEEDBACK IN HET 6DE LEERJAAR?

Ik probeer zoveel mogelijk in te zetten op positieve en constructieve feedback. Ik probeer te focussen op wat goed gaat, maar ook op waar ruimte is voor verbetering. Ik doe dit heel vaak mondeling, maar af en toe ook schriftelijk.

7. HOE ZORG JE DAT FEEDBACK CONSTRUCTIEF IS?

Ik probeer te zorgen dat de feedback specifiek en actiegericht is. In plaats van altijd te zeggen wat er fout is, geef ik aan wat beter kan, hoe ze dit beter kunnen doen en wat de volgende stappen kunnen zijn.

8. HOE ZORG JE DAT LEERLINGEN AAN DE SLAG GAAN MET FEEDBACK?

Ik betrek de leerlingen actief door hen vragen te stellen over hun werk en ook hun eigen mening te laten geven. Op die manier wil ik ervoor zorgen dat feedback meer een dialoog wordt dan een éézijdige boodschap. Ik geef leerlingen ook tijd en ruimte om de feedback te verwerken en toe te passen.

9. HEBBEN ZE ONDERSTEUNING NODIG OM FEEDBACK TE VERWERKEN EN ERMEE AAN DE SLAG TE GAAN?

De meeste leerlingen hebben inderdaad wat extra begeleiding nodig om feedback goed te verwerken. Soms is het echt nodig om de feedback samen door te nemen of concrete oefeningen mee te geven, zodat ze begrijpen wat ze kunnen verbeteren.

10. HOE REAGEREN LEERLINGEN DOORGAANS OP FEEDBACK?

Dat is heel verschillend. Sommige leerlingen nemen feedback goed op en gaan ermee aan de slag. Anderen vinden het moeilijker om daarmee om te gaan. Dit hangt erg af van het zelfvertrouwen en de leerinhouden van de leerlingen.

11. KUNT U ENKELE TYPISCHE REACTIES BESCHRIJVEN?

Vaak hoor ik dat het niet eerlijk is of dat ze niet weten hoe ze iets moeten verbeteren. Bij sommige leerlingen zie ik een defensieve houding, terwijl anderen juist heel dankbaar zijn voor feedback en ermee aan de slag willen gaan.

12. MERK JE VERSCHILLEN IN HOE LEERLINGEN FEEDBACK VERWERKEN EN TOEPASSEN?

Ja, zeker! Sommigen kunnen snel handelen op feedback en anderen vinden het moeilijk om de juiste stappen te zetten. Volgens mij heeft dit te maken met hun leerstijl en hun zelfvertrouwen.

13. IN HOEVERRE PAST U FEEDBACK AAN OP DE INDIVIDUELE BEHOEFTE VAN LEERLINGEN?

Ik probeer zoveel mogelijk feedback op maat te geven. Ik probeer rekening te houden met de sterktes van de leerling, met de leerbehoefte en ook met de gevoeligheid voor kritiek. Zo geef ik bijvoorbeeld meer gedetailleerde uitleg aan leerlingen die hier behoefte aan hebben.

14. HOE BELANGRIJK VINDT U ZELFREFLECTIE IN HET LEERPROCES VAN LEERLINGEN?

Enorm belangrijk. enerzijds om hen te helpen begrijpen wat ze geleerd hebben, en anderzijds maakt het hen verantwoordelijk voor hun eigen leerproces. Het versterkt hun zelfstandigheid en vergroot hun zelfinzicht.

15. HOE WORDT IN UW TAAK ALS ZORGFLEERKRACHT ZELFREFLECTIE INGEZET?

Ik laat leerlingen regelmatig nadenken over hun eigen werk en leerproces. Ik doe dit aan de hand van reflectiegesprekken waarin ik hen vraag wat ze goed vinden aan hun werk en waar ze verbetering zien.

16. WAT ZIJN DE GROOTSTE UITDAGINGEN BIJ HET ONTWIKKELEN VAN ZELFREFLECTIEVAARDIGHEDEN BIJ LEERLINGEN?

Zelfreflectie vraagt vaak om een bepaalde mate van volwassenheid. Dit is niet bij alle leerlingen aanwezig. Veel leerlingen vinden het moeilijk om kritisch naar zichzelf te kijken, vooral als ze onzeker zijn over zichzelf.

17. IN HOEVERRE ZIJN LEERLINGEN IN STAAT OM HUN EIGEN LEERPROCES KRITISCH TE BEKIJKEN?

Dat verschilt echt sterk per leerling. Sommigen zijn al behoorlijk zelfkritisch, terwijl velen nog niet goed in staat zijn om hun eigen werk op een objectieve manier te beoordelen.

18. WAT ZIJN DE GROOTSTE UITDAGINGEN BIJ HET AANLEREN VAN ZELFREFLECTIEVAARDIGHEDEN?

Volgens mij zit de grootste uitdaging in het overwinnen van angst om fouten te maken. Veel leerlingen zijn bang om iets verkeerd te doen. Zij willen dan niet reflecteren op hun werk, omdat ze bang zijn om kritiek te krijgen.

19. HOE EFFECTIEF VINDT U UW HUIDIGE AANPAK VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE?

Ik denk dat mijn aanpak redelijk effectief is, maar er is altijd ruimte voor verbetering natuurlijk. Maar het vraagt veel geduld om leerlingen zich comfortabel te laten voelen bij het geven en ontvangen van feedback.

20. WELKE ASPECTEN VAN UW FEEDBACKSTRATEGIE WERKEN VOLGENS U HET BESTE?

Ik ondervind dat het beste werkt als ik zowel positieve als constructieve feedback geef en dit vooral in een 1 op 1 gesprek doe. Dit helpt om de leerling actief bij het proces te betrekken.

21. ZIJN ER UITDAGINGEN OF OBSTAKELS DIE U ERVAART BIJ HET GEVEN VAN FEEDBACK OF STIMULEREN VAN ZELFREFLECTIE?

Volgens mij is het gebrek aan tijd 1 van de grootste obstakels. Het vergt veel tijd en aandacht om elke leerling de juiste begeleiding te geven die ze nodig hebben om feedback te verwerken en zelfreflectie te ontwikkelen.

22. WELKE VERBETERINGEN ZOU U GRAAG ZIEN OP HET GEBIED VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE?

Ik zou graag meer mogelijkheden hebben om samen te werken met andere zorg en klasleerkrachten om een meer geïntegreerde aanpak te ontwikkelen voor feedback en zelfreflectie.

23. WAT ZIJN DE GROOTSTE ZORGEN OF ONZEKERHEDEN DIE LEERLINGEN ERVAREN IN HUN LAATSTE JAAR VAN DE BASISCHOOL MET ZICHT OP DE OVERGANG NAAR HET SECUNDAIR?

Ik hoor veel bezorgdheden over het vele schoolwerk, de grote zelfstandigheid, veel verschillende leerkrachten, de kleinsten van de school, sociale relaties en hun eigen vaardigheden.

24. WELKE VAARDIGHEDEN MISSEN LEERLINGEN VAAK NOG BIJ DEZE OVERGANG?

Ik denk vooral in zelforganisatie, studieplanning en zelfsturing. Volgens mij zijn ze onvoldoende voorbereid op de grote verantwoordelijkheid die ze zullen krijgen in het secundair.

25. OP WELKE MANIER ZOU FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE BETER KUNNEN AANSLUITEN BIJ DE VERWACHTINGEN IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

Het zou goed zijn om meer te focussen op zelfstandige reflectie en het ontwikkelen van eigen leerstrategieën.

26. HEB JE BEHOEFTE AAN SAMENWERKING MET ANDERE LEERKRACHTEN OF SPECIALISTEN OM FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE BETER IN TE ZETTEN?

Absoluut, deze samenwerking is essentieel voor de ontwikkeling van een samenhangende en effectieve aanpak voor feedback en zelfreflectie.

27. WAT ZOU VOLGENS JOU OP SCHOOLNIVEAU VERBETERD KUNNEN WORDEN OM HET GEBRUIK VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE TE OPTIMALISEREN?

Meer middelen die leerkrachten kunnen inzetten om feedback te geven en die ze kunnen gebruiken om zelfreflectie bij leerlingen te bevorderen.

28. WELKE MIDDELEN OF ONDERSTEUNING ZOU JE NODIG HEBBEN OM FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE EFFECTIEVER IN TE ZETTEN?

Meer tijd en concrete middelen om gerichte feedbacksessies te houden en zelfreflectie te begeleiden.

29. HOE ZIE JE DE ROL VAN ZORGLEERKRACHTEN IN HET TOEKOMSTIG GEBRUIK VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE?

Ik denk dat wij in overleg met de klasleerkrachten, een steeds centralere rol zullen spelen.

30. WAT ZOU JE ALS ZORGLEERKRACHT ANDERS WILLEN DOEN OM DIT PROCES TE VERBETEREN?

Ik zou meer tijd willen investeren in het individualiseren van feedback, zodat elke leerling op eigen tempo e niveau kan groeien.

31. ZIJN ER NOG ANDERE INZICHTEN OF SUGGESTIES DIE U MET ONS WILT DELEN?

Naar mijn mening is het belangrijk om feedback te ontwikkelen waarbij leerlingen zich veilig voelen om fouten te maken en ervan te leren. Feedback moet steeds een onderdeel zijn van een breder leerproces en niet iets wat enkel gebeurt tijdens toetsen of evaluaties.

BIJLAGE 20 INTERVIEWLEIDDRAAD DIRECTIE OVER DE NODEN AAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE OM HET ZELFVERTROUWEN VAN DE LEERLINGEN VAN HET 6de LEERJAAR TE VERSTERKEN IN FUNCTIE VAN DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS

INLEIDING

"We willen graag jouw visie en inzicht horen over hoe feedback en zelfreflectie kunnen bijdragen aan het versterken van het zelfvertrouwen van leerlingen in het 6de leerjaar, met het oog op de overgang naar het secundair onderwijs." Dit gesprek zal ons helpen begrijpen welke noden er binnen de school zijn en hoe we deze kunnen inzetten om de leerlingen beter voor te bereiden op deze belangrijke stap in hun onderwijsloopbaan."

OPENINGSVRAGEN

1. Kan u zichzelf even kort voorstellen?
2. Hoe lang bent u al werkzaam in het onderwijs?
3. Hoe lang bent u al directeur van deze school?

INLEIDENDE VRAGEN

4. Wat is volgens jou de grootste uitdaging voor LLN 6de leerjaar bij de overstap naar het secundair onderwijs?
5. En op het gebied van zelfvertrouwen?
6. Wat is de visie van de school over het belang van zelfvertrouwen bij leerlingen in deze overgangperiode?
7. Welke rol speelt zelfvertrouwen in het leerproces op jouw school?

KERNVRAGEN

8. hoe wordt feedback geïntegreerd in de klaspraktijken voor het 6de leerjaar?
9. wat is de rol van feedback in het versterken van het zelfvertrouwen van leerlingen, volgens jouw visie?
10. welke uitdagingen ondervinden leerkrachten momenteel bij het geven van effectieve feedback aan leerlingen in het 6de leerjaar?
11. zijn er specifieke behoeften in dit proces die niet volledig worden vervuld?
12. welke rol speelt zelfreflectie in het onderwijs voor het 6de leerjaar?
13. wordt het actief aangemoedigd bij leerlingen?
14. wat zijn volgens jou de noden van leerkrachten om zelfreflectie effectiever in de klas in te zetten om het zelfvertrouwen van leerlingen te versterken?
15. wat zijn de voordelen van zelfreflectie voor leerlingen in de context van hun voorbereidingen op het secundair onderwijs?
16. wat zijn de behoeften van leerkrachten en zorgleerkrachten in jouw school als het gaat om de vaardigheden die nodig zijn om feedback en zelfreflectie effectief in te zetten voor het versterken van zelfvertrouwen bij leerlingen?
17. is er binnen de school voldoende ondersteuning voor leerkrachten om zichzelf te ontwikkelen in het geven van effectieve feedback en het begeleiden van zelfreflectieprocessen bij leerlingen?
18. zo ja, wat voor vormen van ondersteuning (bijv. workshops, coaching) zouden waardevol zijn?
19. wat zou de school nodig hebben op organisatorisch niveau om feedback en zelfreflectie beter te kunnen integreren in de schoolcultuur, met het doel het zelfvertrouwen van leerlingen te versterken?

20. welke middelen zouden beschikbaar moeten zijn voor Ik en zorgleerkrachten om processen beter uit te voeren (tijd, tools, methodieken)?
21. zie je mogelijkheden voor de school om meer gestructureerde programma's of initiatieven te ontwikkelen die specifiek gericht zijn op het versterken van zelfvertrouwen door middel van feedback en zelfreflectie?
22. hoe kan er binnen de school een betere samenwerking ontstaan tussen leerkrachten, zorgleerkrachten en directie om gezamenlijk te werken aan het versterken van het zelfvertrouwen van leerlingen?
23. wat is volgens jou de rol van ouderbetrokkenheid bij het versterken van zelfvertrouwen in deze periode?
24. welke communicatiemiddelen om ouders actief te betrekken?
25. hoe wordt de effectiviteit van feedback en zelfreflectie momenteel geëvalueerd binnen de school?
26. wat zou de school kunnen doen om deze processen verder te verbeteren?
27. zijn er wijzigingen die nodig zijn om de aanpak effectiever te maken?

SLOTVRAGEN

28. Wenst u zelf nog iets toe te voegen?

AFSLUITING

Bedankt voor u tijd en waardevolle inzichten

BIJLAGE 21 INGEVULDE INTERVIEWLEIDRAAD DIRECTIE OVER DE NODEN AAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE OM HET ZELFVERTROUWEN VAN DE LEERLINGEN VAN HET 6de LEERJAAR TE VERSTERKEN IN FUNCTIE VAN DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS

1. KAN U ZICHZELF EVEN KORT VOORSTELLEN?

Ik ben Pieter-Jan. Papa van 2 kindjes en directeur op deze school.

2. HOE LANG BENT U AL WERKZAAM IN HET ONDERWIJS?

Al 12 jaar

3. HOE LANG BENT U AL DIRECTEUR VAN DEZE SCHOOL?

Dit is mijn 2de schooljaar.

4. WAT IS VOLGENS JOU DE GROOTSTE UITDAGING VOOR LEERLINGEN IN HET 6DE LEERJAAR BIJ DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

De grootste uitdaging ligt vaak in het omgaan met de grotere zelfstandigheid die van hen verwacht wordt. Ook de grotere schoolomgeving en het contact met meerdere leerkrachten kan overweldigend zijn.

5. EN OP HET GEBIED VAN ZELFVERTROUWEN?

Op dat vlak merken we dat sommige kinderen twijfelen aan hun capaciteiten, vooral wanneer ze zichzelf vergelijken met anderen of faalangst ervaren. De druk om te "bewijzen" dat ze klaar zijn voor de volgende stap kan zwaar wegen.

6. WAT IS DE VISIE VAN DE SCHOOL OVER HET BELANG VAN ZELFVERTROUWEN BIJ LEERLINGEN IN DEZE OVERGANGSPERIODE?

We geloven dat zelfvertrouwen het fundament is voor elke verdere ontwikkeling. Een kind dat in zichzelf gelooft, durft uitdagingen aan te gaan, fouten te maken en eruit te leren. Dat proberen we systematisch te versterken in het zesde leerjaar.

7. WELKE ROL SPEELT ZELFVERTROUWEN IN HET LEERPROCES OP JOUW SCHOOL?

Een cruciale rol. Leerlingen die zich goed voelen in hun vel, durven zich actiever in te zetten, zijn veerkrachtiger bij tegenslagen en leren met meer plezier en motivatie.

8. HEBT U EEN ZICHT OP HOE FEEDBACK WORDT GEÏNTEGREERD IN HET 6DE LEERJAAR?

Zeker. Onze leerkrachten gebruiken verschillende vormen van feedback: schriftelijk, mondeling, peerfeedback en zelfevaluaties. We zetten hard in op groeigerichte feedback: "wat kan je al?" En "waar kan je nog in groeien?"

9. WAT IS DE ROL VAN FEEDBACK IN HET VERSTERKEN VAN HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN, VOLGENS JOUW VISIE?

Feedback is een spiegel én een springplank. Ze helpt kinderen om hun sterktes te herkennen en zwakkere punten als leerpunten te zien, niet als mislukkingen. Die benadering versterkt het geloof in eigen kunnen.

10. WELKE UITDAGINGEN ONDERVINDEN LEERKRACHTEN MOMENTEEL VOLGENS U BIJ HET GEVEN VAN EFFECTIEVE FEEDBACK AAN LEERLINGEN IN HET 6DE LEERJAAR?

Tijd is een grote factor. Effectieve feedback vraagt ruimte, zowel tijdens als na het lesgeven. Daarnaast is er ook nood aan ondersteuning rond het formuleren van feedback op een motiverende manier.

11. DENKT U DAT ER SPECIFIEKE BEHOEFTE ZIJN IN DIT PROCES DIE NIET VOLLEDIG WORDEN VERVULD?

Ja, ik denk dat er meer ondersteuning kan zijn in het delen van goede praktijken en coaching op maat. Ook ouders betrekken in dit proces wordt vaak vergeten, terwijl zij een grote invloed hebben op het zelfbeeld van hun kind.

12. WELKE ROL SPEELT ZELFREFLECTIE VOLGENS U IN HET 6DE LEERJAAR?

Een heel belangrijke. Zelfreflectie leert kinderen stil te staan bij hun leerproces. Het maakt hen bewuster van hun vooruitgang en helpt hen verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leerpad.

13. WORDT HET VOLGENS U ACTIEF AANGEMOEDIGD BIJ LEERLINGEN?

Ja. Onze leerkrachten gebruiken reflectiekaarten, dagboekmomenten en gesprekstechnieken om dit actief aan te moedigen.

14. WAT ZIJN VOLGENS JOU DE NODEN VAN LEERKRACHTEN OM ZELFREFLECTIE EFFECTIEVER IN DE KLAS IN TE ZETTEN OM HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN TE VERSTERKEN?

Ze hebben vooral nood aan concrete tools, inspiratie uit andere klassen, en ruimte om samen te overleggen en te evalueren. Professionalisering rond coachende vaardigheden is ook helpend.

15. WAT ZIJN VOLGENS U DE VOORDELEN VAN ZELFREFLECTIE VOOR LEERLINGEN IN DE CONTEXT VAN HUN VOORBEREIDINGEN OP HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

Ze leren zichzelf beter kennen: wat ze nodig hebben, wat hen motiveert en hoe ze met uitdagingen omgaan. Dat maakt hen weerbaarder en zelfstandiger in het secundair onderwijs.

16. WAT ZIJN DENKT U DE BEHOEFTE VAN LEERKRACHTEN EN ZORGLEERKRACHTEN IN JOUW SCHOOL ALS HET GAAT OM DE VAARDIGHEDEN DIE NODIG ZIJN OM FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE EFFECTIEF IN TE ZETTEN VOOR HET VERSTERKEN VAN ZELFVERTROUWEN BIJ LEERLINGEN?

Vaardigheden zoals oplossingsgericht coachen, communicatietechnieken en het omgaan met kwetsbaarheid bij kinderen zijn cruciaal. Daarnaast is er ook nood aan tijd om samen beleidsmatig te bouwen aan een gedeelde visie.

17. IS ER BINNEN DE SCHOOL VOLDOENDE ONDERSTEUNING VOOR LEERKRACHTEN OM ZICHZELF TE ONTWIKKELEN IN HET GEVEN VAN EFFECTIEVE FEEDBACK EN HET BEGELEIDEN VAN ZELFREFLECTIEPROCESSEN BIJ LEERLINGEN?

We doen ons best, maar het kan altijd beter. We voorzien teamvergaderingen en pedagogische studiedagen die hierop inzetten, maar leerkrachten hebben nood aan diepgaandere en meer doorgedreven begeleiding.

18. WAT VOOR VORMEN VAN ONDERSTEUNING (BIJV. WORKSHOPS, COACHING) ZOUDE WAARDEVOL ZIJN?

Workshops met praktijkgerichte oefeningen, intervisiemomenten en klasdoorbrekende coachingstrajecten zouden zeer waardevol zijn. Vooral coaching op maat kan écht het verschil maken.

19. WAT ZOU DE SCHOOL NODIG HEBBEN OP ORGANISATORISCH NIVEAU OM FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE BETER TE KUNNEN INTEGREREN IN DE SCHOOLCULTUUR, MET HET DOEL HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN TE VERSTERKEN?

Een gedeelde visie, tijd in het uurrooster voor reflectiemomenten, en ruimte om als team te leren en te evalueren. Het moet ingebed raken in alles wat we doen.

20. WELKE MIDDELEN ZOUDE BESCHIKBAAR MOETEN ZIJN VOOR LK EN ZORGLEERKRACHTEN OM PROCESSEN BETER UIT TE VOEREN (TIJD, TOOLS, METHODIEKEN)?

Een bibliotheek met methodieken, digitale tools om feedback te registreren, en vooral tijd in de klas én daarbuiten om te begeleiden en na te bespreken.

21. ZIE JE MOGELIJKHEDEN VOOR DE SCHOOL OM MEER GESTRUCTUREERDE PROGRAMMA'S OF INITIATIEVEN TE ONTWIKKELEN DIE SPECIFIEK GERICHT ZIJN OP HET VERSTERKEN VAN ZELFVERTROUWEN DOOR MIDDEL VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE?

Zeker. Ik denk aan een leerlijn zelfvertrouwen doorheen de lagere school, met focusmomenten in het zesde leerjaar. Ook een jaarlijkse "groeidag" of portfolio-presentatie zou een mooie afsluiter zijn.

22. HOE KAN ER BINNEN DE SCHOOL EEN BETERE SAMENWERKING ONTSTAAN TUSSEN LEERKRACHTEN, ZORGLEERKRACHTEN EN DIRECTIE OM GEZAMENLIJK TE WERKEN AAN HET VERSTERKEN VAN HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN?

Door gezamenlijke doelen op te stellen, overlegmomenten in te plannen en successen te delen. Vertrouwen en open communicatie zijn daarin cruciaal.

23. HOE WORDT DE EFFECTIVITEIT VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE MOMENTEEL GEËVALUEERD BINNEN DE SCHOOL?

Via leerlingenbevragingen, observaties, teambesprekingen en gesprekken met ouders. We gebruiken ook het leerlingvolgstelsel om evoluties in motivatie en welbevinden op te volgen.

24. WAT ZOU DE SCHOOL KUNNEN DOEN OM DEZE PROCESSEN VERDER TE VERBETEREN?

Meer structurele evaluatiemomenten inbouwen en een feedbackcultuur creëren waarin ook leerlingen en ouders feedback mogen geven aan het team.

25. ZIJN ER WIJZIGINGEN DIE NODIG ZIJN OM DE AANPAK EFFECTIEVER TE MAKEN?

Ja, onder andere een duidelijke tijdsstructuur, professionalisering op maat en de integratie van reflectie in het curriculum zelf.

BIJLAGE 22 CODERING VAN DE INTERVIEWS MET LEERKRACHTEN EN DIRECTIE OVER HOE FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE WORDEN INGEZET EN DE NODEN AAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE OM HET ZELFVERTROUWEN VAN DE LEERLINGEN VAN HET 6de LEERJAAR TE VERSTERKEN IN FUNCTIE VAN DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS
LEERKRACHT 6DE LEERJAAR

1. WAT VINDT U DAT GOEDE FEEDBACK IN U KLAS INHOUDT?

Voor mijn leerlingen is het belangrijk dat ze weten waarom er feedback gegeven wordt. Ze moeten hierdoor weten wat ze goed doen en wat nog verbeterd kan worden. Ik vind ook dat het een positieve sfeer moet hebben zodat het hen motiveert.

2. HOE ZET U IN OP FEEDBACK IN U KLAS?

Ik doe dat op verschillende manieren, maar ik denk dat ik hierin nog heel erg kan groeien. Ik schrijf op elke toets feedback over wat goed was en wat beter moet. Na opdrachten in de klas geef ik mondelinge feedback. Ik let er wel op dat ik dit discreet doe. Ik weet dat leerlingen vaak meeluisteren en niet iedereen vindt dit fijn en klapt daardoor toe. Ik verkies om dit te doen op rustige momenten.

3. HOE ZORG JE ERVOOR DAT FEEDBACK CONSTRUCTIEF IS?

Door eerst het positieve te benoemen en te focussen op hoe het beter kan en wat daarvoor nodig is.

4. HOE ZORG JE DAT LEERLINGEN AAN DE SLAG GAAN MET FEEDBACK?

Ze moeten altijd toetsen en opdrachten zelf aanpassen of verbeteren aan de hand van de feedback die ik geef.

5. HEBBEN ZE ONDERSTEUNING NODIG OM FEEDBACK TE VERWERKEN EN ERMEE AAN DE SLAG TE GAAN?

Sommige leerlingen wel, al weten de meesten doorgaans echt wel hoe ze de feedback die ik geef, moeten toepassen. Er zijn heel wat remediëringsoefeningen op bijvoorbeeld Bingel.

6. HOE REAGEREN LEERLINGEN DOORGAANS OP FEEDBACK?

Als het discreet gebeurt, dan reageren ze wel ok. De meeste leerlingen hebben niet graag dat iedereen de feedback hoort. Als het individueel gebeurt, dan nemen ze dit aan en gaan ze ermee aan de slag.

7. KUNT U ENKELE TYPISCHE REACTIES BESCHRIJVEN?

Een typische reactie is dat ze meteen hun werk willen verbeteren en een tegenstrijdige reactie is dat ze meteen zichzelf verdedigen.

8. MERK JE VERSCHILLEN IN HOE LEERLINGEN FEEDBACK VERWERKEN EN TOEPASSEN?

Ja, absoluut. Sommigen willen er direct mee aan de slag, terwijl anderen eerst emotioneel worden en de feedback eerst wat laten bezinken.

9. IN HOEVERRE PAST U FEEDBACK AAN OP DE INDIVIDUELE BEHOEFTE VAN LEERLINGEN?

Zoals ik daarnet al zei, let ik er op dat voor sommige leerlingen de feedback heel discreet gebeurt.

10. WORDT PEERFEEDBACK INGEZET IN DE KLAS?

Vooraf bij groepswork en de vakken muzo en wero. Bij de andere vakken wordt dit eigenlijk niet gedaan.

11. HOE BEGELEIDT U DIT PROCES?

Ik begeleid daar eigenlijk weinig in. Meestal wordt dit gedaan aan het einde van de les aan de hand van reflectievragen

12. HOE BELANGRIJK VINDT U ZELFREFLECTIE IN HET LEERPROCES VAN LEERLINGEN?

Heel belangrijk. Zeker in het 6de leerjaar. Maar ik vind het belangrijk dat hier in de hele lagere schoolloopbaan aan gewerkt wordt. In het 6de leerjaar vind ik dit vooral belangrijk omdat ze moeten leren leren en dit kan niet zonder op zichzelf te reflecteren.

13. HOE WORDT IN UW KLAS ZELFREFLECTIE INGEZET?

Ik zet vooral in op het eerlijk leren zijn over zichzelf door regelmatig te vragen om over zichzelf na te denken.

14. IN HOEVERRE ZIJN LEERLINGEN IN STAAT OM HUN EIGEN LEERPROCES KRITISCH TE BEKIJKEN?

Ik zie daar heel veel verschil in elk jaar. Het is vooral belangrijk dat hier vanaf het 1ste leerjaar al wordt op ingezet. Dit jaar heb ik een klas die wel redelijk goed kan reflecteren over zichzelf, al is het toch altijd moeilijk om kritisch te zijn.

15. WAT ZIJN DE GROOTSTE UITDAGINGEN BIJ HET AANLEREN VAN ZELFREFLECTIEVAARDIGHEDEN?

Het kritisch zijn. Vaak vinden ze het allemaal wel goed genoeg.

16. HOE EFFECTIEF VINDT U UW HUIDIGE AANPAK VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE?

Ik denk dat wat ik doe wel goed is, maar ik ben zelf nog heel erg zoekend. Vooral feedback geven op spreken en luisteren vind ik nog heel moeilijk.

17. ZIJN ER UITDAGINGEN OF OBSTAKELS DIE U ERVAART BIJ HET GEVEN VAN FEEDBACK OF STIMULEREN VAN ZELFREFLECTIE?

Ja, drukte en weinig tijd.

18. WELKE VERBETERINGEN ZOU U GRAAG ZIEN OP HET GEBIED VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE BINNEN UW KLAS?

Meer bij spreken, schrijven en luisteren en hoe hierover feedback geven op het rapport

19. WAT ZIJN DE GROOTSTE ZORGEN OF ONZEKERHEDEN DIE LEERLINGEN ERVAREN IN HUN LAATSTE JAAR VAN DE BASISCHOOL MET ZICHT OP DE OVERGANG NAAR HET SECUNDAIR?

De schrik omdat ze terug de jongste zijn., De veel verschillende leerkrachten en de schoolkeuze

20. WELKE VAARDIGHEDEN MISSEN LEERLINGEN VAAK NOG BIJ DEZE OVERGANG?

Het leren leren en echt bezig zijn met hun studie.

21. OP WELKE MANIER ZOU FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE BETER KUNNEN AANSLUITEN BIJ DE VERWACHTINGEN IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

Reflecteren over hoe ze studeren en feedback over leren leren.

22. WELKE MIDDELEN OF ONDERSTEUNING ZOU JE NODIG HEBBEN OM FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE EFFECTIEVER IN TE ZETTEN?

Effectieve tools en echt vastgelegde momenten

23. HEB JE BEHOEFTE AAN SAMENWERKING MET ANDERE LEERKRACHTEN OF SPECIALISTEN OM FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE BETER IN TE ZETTEN?

Jazeker. Niet lang geleden was er een schooloverstijgende personeelsvergadering en daar leerde ik veel van andere leerkrachten. Ook van de overlegmomenten met het 1ste middelbaar leer ik veel.

24. WAT ZOU VOLGENS JOU OP SCHOOLNIVEAU VERBETERD KUNNEN WORDEN OM HET GEBRUIK VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE TE OPTIMALISEREN?

Concretere manieren om hierop in te zetten.

25. ZIJN ER NOG ANDERE INZICHTEN OF SUGGESTIES DIE U MET ONS WILT DELEN?

Neen, eigenlijk niet. Ik heb het belangrijkste gezegd.

ZORGLEERKRACHT

1. WAT VINDT U BINNEN U TAAK ALS ZORGLEERKRACHT GOEDE FEEDBACK?

Feedback die duidelijk, concreet en positief is. Het moet gericht zijn op de ontwikkeling van leerlingen en hen aanmoedigen om te groeien en ervan te leren.

2. HOE ZET U IN OP FEEDBACK IN HET 6DE LEERJAAR?

Ik probeer zoveel mogelijk in te zetten op positieve en constructieve feedback. Ik probeer te focussen op wat goed gaat, maar ook op waar ruimte is voor verbetering. Ik doe dit heel vaak mondeling, maar af en toe ook schriftelijk.

3. HOE ZORG JE DAT FEEDBACK CONSTRUCTIEF IS?

Ik probeer te zorgen dat de feedback specifiek en actiegericht is. In plaats van altijd te zeggen wat er fout is, geef ik aan wat beter kan, hoe ze dit beter kunnen doen en wat de volgende stappen kunnen zijn.

4. HOE ZORG JE DAT LEERLINGEN AAN DE SLAG GAAN MET FEEDBACK?

Ik betrek de leerlingen actief door hen vragen te stellen over hun werk en ook hun eigen mening te laten geven. Op die manier wil ik ervoor zorgen dat feedback meer een dialoog wordt dan een éézijdige boodschap. Ik geef leerlingen ook tijd en ruimte om de feedback te verwerken en toe te passen.

5. HEBBEN ZE ONDERSTEUNING NODIG OM FEEDBACK TE VERWERKEN EN ERMEE AAN DE SLAG TE GAAN?

De meeste leerlingen hebben inderdaad wat extra begeleiding nodig om feedback goed te verwerken. Soms is het echt nodig om de feedback samen door te nemen of concrete oefeningen mee te geven, zodat ze begrijpen wat ze kunnen verbeteren.

6. HOE REAGEREN LEERLINGEN DOORGAANS OP FEEDBACK?

Dat is heel verschillend. Sommige leerlingen nemen feedback goed op en gaan ermee aan de slag. Anderen vinden het moeilijker om daarmee om te gaan. Dit hangt erg af van het zelfvertrouwen en de leereinhoud van de leerlingen.

7. KUNT U ENKELE TYPISCHE REACTIES BESCHRIJVEN?

Vaak hoor ik dat het niet eerlijk is of dat ze niet weten hoe ze iets moeten verbeteren. Bij sommige leerlingen zie ik een defensieve houding, terwijl anderen juist heel dankbaar zijn voor feedback en ermee aan de slag willen gaan.

8. MERK JE VERSCHILLEN IN HOE LEERLINGEN FEEDBACK VERWERKEN EN TOEPASSEN?

Ja, zeker! Sommigen kunnen snel handelen op feedback en anderen vinden het moeilijk om de juiste stappen te zetten. Volgens mij heeft dit te maken met hun leerstijl en hun zelfvertrouwen.

9. IN HOEVERRE PAST U FEEDBACK AAN OP DE INDIVIDUELE BEHOEFTE VAN LEERLINGEN?

Ik probeer zoveel mogelijk feedback op maat te geven. Ik probeer rekening te houden met de sterktes van de leerling, met de leerbehoefte en ook met de gevoeligheid voor kritiek. Zo geef ik bijvoorbeeld meer gedetailleerde uitleg aan leerlingen die hier behoefte aan hebben.

10. HOE BELANGRIJK VINDT U ZELFREFLECTIE IN HET LEERPROCES VAN LEERLINGEN?

Enorm belangrijk. enerzijds om hen te helpen begrijpen wat ze geleerd hebben, en anderzijds maakt het hen verantwoordelijk voor hun eigen leerproces. Het versterkt hun zelfstandigheid en vergroot hun zelfinzicht.

11. HOE WORDT IN UW TAAK ALS ZORGLEERKRACHT ZELFREFLECTIE INGEZET?

Ik laat leerlingen regelmatig nadenken over hun eigen werk en leerproces. Ik doe dit aan de hand van reflectiegesprekken waarin ik hen vraag wat ze goed vinden aan hun werk en waar ze verbetering zien.

12. WAT ZIJN DE GROOTSTE UITDAGINGEN BIJ HET ONTWIKKELEN VAN ZELFREFLECTIEVAARDIGHEDEN BIJ LEERLINGEN?

Zelfreflectie vraagt vaak om een bepaalde mate van **volwassenheid**. Dit is niet bij alle leerlingen aanwezig. Veel leerlingen vinden het **moeilijk** om **kritisch** naar **zichzelf** te kijken, vooral als ze **onzeker** zijn over zichzelf.

13. IN HOEVERRE ZIJN LEERLINGEN IN STAAT OM HUN EIGEN LEERPROCES KRITISCH TE BEKIJKEN?

Dat verschilt echt sterk per leerling. Sommigen zijn al behoorlijk **zelfkritisch**, terwijl velen nog **niet goed in staat** zijn om hun eigen werk op een objectieve manier te beoordelen.

14. WAT ZIJN DE GROOTSTE UITDAGINGEN BIJ HET AANLEREN VAN ZELFREFLECTIEVAARDIGHEDEN?

Volgens mij zit de grootste uitdaging in het **overwinnen** van **angst** om **fouten** te **maken**. Veel leerlingen zijn bang om iets verkeerd te doen. Zij willen dan niet reflecteren op hun werk, omdat ze **bang** zijn om **kritiek** te krijgen.

15. HOE EFFECTIEF VINDT U UW HUIDIGE AANPAK VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE?

Ik denk dat mijn aanpak redelijk **effectief** is, maar er is altijd ruimte voor **verbetering** natuurlijk. Maar het vraagt veel **geduld** om leerlingen zich comfortabel te laten voelen bij het geven en ontvangen van feedback.

16. WELKE ASPECTEN VAN UW FEEDBACKSTRATEGIE WERKEN VOLGENS U HET BESTE?

Ik ondervind dat het beste werkt als ik zowel **positieve** als **constructieve** feedback geef en dit vooral in een **1 op 1** gesprek doe. Dit helpt om de leerling **actief** bij het proces te **betrekken**.

17. ZIJN ER UITDAGINGEN OF OBSTAKELS DIE U ERVAART BIJ HET GEVEN VAN FEEDBACK OF STIMULEREN VAN ZELFREFLECTIE?

Volgens mij is het **gebrek aan tijd** 1 van de grootste obstakels. Het vergt veel tijd en **aandacht** om elke leerling de juiste begeleiding te geven die ze nodig hebben om feedback te verwerken en zelfreflectie te ontwikkelen.

18. WELKE VERBETERINGEN ZOU U GRAAG ZIEN OP HET GEBIED VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE?

Ik zou graag meer **mogelijkheden** hebben om **samen** te **werken** met andere **zorg** en **klasleerkrachten** om een meer **geïntegreerde aanpak** te ontwikkelen voor feedback en zelfreflectie.

19. WAT ZIJN DE GROOTSTE ZORGEN OF ONZEKERHEDEN DIE LEERLINGEN ERVAREN IN HUN LAATSTE JAAR VAN DE BASISCHOOL MET ZICHT OP DE OVERGANG NAAR HET SECUNDAIR?

Ik hoor veel bezorgdheden over het vele **schoolwerk**, de grote **zelfstandigheid**, veel **verschillende leerkrachten**, de **kleinsten** van de school, **sociale relaties** en hun eigen **vaardigheden**.

20. WELKE VAARDIGHEDEN MISSEN LEERLINGEN VAAK NOG BIJ DEZE OVERGANG?

Ik denk vooral in **zelforganisatie**, **studieplanning** en **zelfsturing**. Volgens mij zijn ze onvoldoende voorbereid op de grote verantwoordelijkheid die ze zullen krijgen in het secundair.

21. OP WELKE MANIER ZOU FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE BETER KUNNEN AANSLUITEN BIJ DE VERWACHTINGEN IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

Het zou goed zijn om meer te focussen op **zelfstandige reflectie** en het **ontwikkelen** van eigen **leerstrategieën**.

22. HEB JE BEHOEFTE AAN SAMENWERKING MET ANDERE LEERKRACHTEN OF SPECIALISTEN OM FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE BETER IN TE ZETTEN?

Absoluut, deze **samenwerking** is **essentieel** voor de ontwikkeling van een samenhangende en effectieve aanpak voor feedback en zelfreflectie.

23. WAT ZOU VOLGENS JOU OP SCHOOLNIVEAU VERBETERD KUNNEN WORDEN OM HET GEBRUIK VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE TE OPTIMALISEREN?

Meer middelen die leerkrachten kunnen inzetten om feedback te geven en die ze kunnen gebruiken om zelfreflectie bij leerlingen te bevorderen.

24. WELKE MIDDELEN OF ONDERSTEUNING ZOU JE NODIG HEBBEN OM FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE EFFECTIEVER IN TE ZETTEN?

Meer tijd en **concrete middelen** om gerichte feedbacksessies te houden en zelfreflectie te begeleiden.

25. HOE ZIE JE DE ROL VAN ZORGLEERKRACHTEN IN HET TOEKOMSTIG GEBRUIK VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE?

Ik denk dat wij in **overleg** met de **klasleerkrachten**, een steeds centralere rol zullen spelen.

26. WAT ZOU JE ALS ZORGLEERKRACHT ANDERS WILLEN DOEN OM DIT PROCES TE VERBETEREN?

Ik zou **meer tijd** willen investeren in het individualiseren van feedback, zodat elke leerling op eigen tempo e niveau kan groeien.

27. ZIJN ER NOG ANDERE INZICHTEN OF SUGGESTIES DIE U MET ONS WILT DELEN?

Naar mijn mening is het belangrijk om feedback te ontwikkelen waarbij leerlingen zich **veilig voelen** om **fouten te maken** en ervan te **leren**. Feedback moet steeds een **onderdeel** zijn van een **breder leerproces** en niet iets wat enkel gebeurt tijdens toetsen of evaluaties.

DIRECTIE

1. WAT IS VOLGENS JOU DE GROOTSTE UITDAGING VOOR LEERLINGEN IN HET 6DE LEERJAAR BIJ DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

De grootste **uitdaging** ligt vaak in het omgaan met de **grotere zelfstandigheid** die van hen verwacht wordt. Ook de **grotere schoolomgeving** en het contact met **meerdere leerkrachten** kan overweldigend zijn.

2. EN OP HET GEBIED VAN ZELFVERTROUWEN?

Op dat vlak merken we dat sommige kinderen **twijfelen** aan hun **capaciteiten**, vooral wanneer ze **zichzelf vergelijken** met **anderen** of **faalangst** ervaren. De **druk** om te "**bewijzen**" dat ze klaar zijn voor de volgende stap kan zwaar wegen.

3. WAT IS DE VISIE VAN DE SCHOOL OVER HET BELANG VAN ZELFVERTROUWEN BIJ LEERLINGEN IN DEZE OVERGANGSPERIODE?

We geloven dat **zelfvertrouwen** het **fundament** is voor elke **verdere ontwikkeling**. Een kind dat in zichzelf gelooft, durft **uitdagingen** aan te gaan, **fouten te maken** en **eruit te leren**. Dat proberen we systematisch te versterken in het zesde leerjaar.

4. WELKE ROL SPEELT ZELFVERTROUWEN IN HET LEERPROCES OP JOUW SCHOOL?

Een cruciale rol. Leerlingen die zich **goed voelen** in hun vel, **durven zich actiever in te zetten**, zijn **veerkrachtiger** bij tegenslagen en **leren** met meer **plezier** en **motivatie**.

5. HEBT U EEN ZICHT OP HOE FEEDBACK WORDT GEÏNTEGREERD IN HET 6DE LEERJAAR?

Zeker. Onze leerkrachten gebruiken **verschillende vormen** van **feedback**: **schriftelijk**, **mondeling**, **peerfeedback** en **zelfevaluaties**. We zetten hard in op **groeigerichte feedback**: "wat kan je al?" En "waar kan je nog in groeien?"

6. WAT IS DE ROL VAN FEEDBACK IN HET VERSTERKEN VAN HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN, VOLGENS JOUW VISIE?

Feedback is een **spiegel** én een **springplank**. Ze helpt kinderen om hun **sterktes te herkennen** en **zwakkere punten** als **leerpunten** te zien, **niet als mislukkingen**. Die benadering versterkt het **geloof in eigen kunnen**.

7. WELKE UITDAGINGEN ONDERVINDEN LEERKRACHTEN MOMENTEEL VOLGENS U BIJ HET GEVEN VAN EFFECTIEVE FEEDBACK AAN LEERLINGEN IN HET 6DE LEERJAAR?

Tijd is een grote factor. Effectieve feedback vraagt **ruimte**, zowel tijdens als na het lesgeven. Daarnaast is er ook **nod** aan **ondersteuning** rond het formuleren van feedback op een motiverende manier.

8. DENKT U DAT ER SPECIFIEKE BEHOEFTE ZIJN IN DIT PROCES DIE NIET VOLLEDIG WORDEN VERVULD?

Ja, ik denk dat er **meer ondersteuning** kan zijn in het delen van goede praktijken en **coaching** op maat. Ook **ouders betrekken** in dit proces wordt vaak vergeten, terwijl zij een grote invloed hebben op het zelfbeeld van hun kind.

9. WELKE ROL SPEELT ZELFREFLECTIE VOLGENS U IN HET 6DE LEERJAAR?

Een heel belangrijke. **Zelfreflectie leert kinderen stil te staan** bij hun **leerproces**. Het maakt hen **bewuster** van hun **vooruitgang** en helpt hen **verantwoordelijkheid te nemen** voor hun eigen leerpada.

10. WORDT HET VOLGENS U ACTIEF AANGEMOEDIGD BIJ LEERLINGEN?

Ja. Onze leerkrachten gebruiken **reflectiekaarten**, **dagboekmomenten** en **gesprekstechnieken** om dit actief aan te moedigen.

11. WAT ZIJN VOLGENS JOU DE NODEN VAN LEERKRACHTEN OM ZELFREFLECTIE EFFECTIEVER IN DE KLAS IN TE ZETTEN OM HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN TE VERSTERKEN?

Ze hebben vooral **nod** aan **concrete tools**, **inspiratie** uit andere klassen, en **ruimte** om **samen** te **overleggen** en te **evalueren**. Professionalisering rond **coachende vaardigheden** is ook helpend.

12. WAT ZIJN VOLGENS U DE VOORDELEN VAN ZELFREFLECTIE VOOR LEERLINGEN IN DE CONTEXT VAN HUN VOORBEREIDINGEN OP HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

Ze leren **zichzelf** beter **kennen**: wat ze **nodig** hebben, wat hen **motiveert** en hoe ze met **uitdagingen** omgaan. Dat maakt hen **weerbaarder** en **zelfstandiger** in het secundair onderwijs.

13. WAT ZIJN DENKT U DE BEHOEFTE VAN LEERKRACHTEN EN ZORGLEERKRACHTEN IN JOUW SCHOOL ALS HET GAAT OM DE VAARDIGHEDEN DIE NODIG ZIJN OM FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE EFFECTIEF IN TE ZETTEN VOOR HET VERSTERKEN VAN ZELFVERTROUWEN BIJ LEERLINGEN?

Vaardigheden zoals **oplossingsgericht coachen**, **communicatietechnieken** en het **omgaan** met **kwetsbaarheid** bij kinderen zijn cruciaal. Daarnaast is er ook **nod** aan **tijd** om **samen** beleidsmatig te bouwen aan een gedeelde visie.

14. IS ER BINNEN DE SCHOOL VOLDOENDE ONDERSTEUNING VOOR LEERKRACHTEN OM ZICHZELF TE ONTWIKKELEN IN HET GEVEN VAN EFFECTIEVE FEEDBACK EN HET BEGELEIDEN VAN ZELFREFLECTIEPROCESSEN BIJ LEERLINGEN?

We doen ons best, maar het kan altijd beter. We voorzien **teamvergaderingen** en **pedagogische studiedagen** die hierop inzetten, maar leerkrachten hebben **nod** aan **diepgaandere** en meer **doorgedreven begeleiding**.

15. WAT VOOR VORMEN VAN ONDERSTEUNING (BIJV. WORKSHOPS, COACHING) Zouden WAARDEVOL ZIJN?

Workshops met **praktijkgerichte oefeningen**, **intervisiemomenten** en **klasdoorbrekende coachingstrajecten** zouden zeer waardevol zijn. Vooral **coaching op maat** kan écht het verschil maken.

16. WAT ZOU DE SCHOOL NODIG HEBBEN OP ORGANISATORISCH NIVEAU OM FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE BETER TE KUNNEN INTEGREREN IN DE SCHOOLCULTUUR, MET HET DOEL HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN TE VERSTERKEN?

Een **gedeelde visie**, **tijd** in het uurrooster voor **reflectiemomenten**, en **ruimte** om als team te **leren** en te **evalueren**. Het moet **ingebed** raken **in alles** wat we doen.

17. WELKE MIDDELEN Zouden BESCHIKBAAR MOETEN ZIJN VOOR LK EN ZORGLEERKRACHTEN OM PROCESSEN BETER UIT TE VOEREN (TIJD, TOOLS, METHODIEKEN)?

Een bibliotheek met **methodieken**, **digitale tools** om feedback te registreren, en vooral **tijd** in de klas én daarbuiten om te begeleiden en na te bespreken.

18. ZIE JE MOGELIJKHEDEN VOOR DE SCHOOL OM MEER GESTRUCTUREERDE PROGRAMMA'S OF INITIATIEVEN TE ONTWIKKELEN DIE SPECIFIEK GERICHT ZIJN OP HET VERSTERKEN VAN ZELFVERTROUWEN DOOR MIDDEL VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE?

Zeker. Ik denk aan een **leerlijn zelfvertrouwen** doorheen de lagere school, met **focusmomenten** in het **zesde leerjaar**. Ook een jaarlijkse "**groeidag**" of **portfolio-presentatie** zou een mooie afsluiter zijn.

19. HOE KAN ER BINNEN DE SCHOOL EEN BETERE SAMENWERKING ONTSTAAN TUSSEN LEERKRACHTEN, ZORGLEERKRACHTEN EN DIRECTIE OM GEZAMENLIJK TE WERKEN AAN HET VERSTERKEN VAN HET ZELFVERTROUWEN VAN LEERLINGEN?

Door **gezamenlijke doelen** op te stellen, **overlegmomenten** in te plannen en **successen** te **delen**. **Vertrouwen** en **open communicatie** zijn daarin cruciaal.

20. HOE WORDT DE EFFECTIVITEIT VAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE MOMENTEEL GEËVALUEERD BINNEN DE SCHOOL?

Via **leerlingenbevestigingen**, **observaties**, **teambesprekingen** en **gesprekken** met **ouders**. We gebruiken ook het **leerlingvolgsysteem** om evoluties in motivatie en welbevinden op te volgen.

21. WAT ZOU DE SCHOOL KUNNEN DOEN OM DEZE PROCESSEN VERDER TE VERBETEREN?

Meer **structurele evaluatiemomenten** inbouwen en een feedbackcultuur creëren waarin ook leerlingen en ouders feedback mogen geven aan het team.

22. ZIJN ER WIJZIGINGEN DIE NODIG ZIJN OM DE AANPAK EFFECTIEVER TE MAKEN?

Ja, onder andere een duidelijke **tijdsstructuur**, **professionalisering op maat** en de **integratie** van **reflectie** in het **curriculum** zelf.

NR.	FRAGMENT	LABEL/OPEN CODEREN	AXIAAL CODEREN	SELETIEF CODEREN
1	Voor mijn leerlingen is het belangrijk dat ze weten waarom er feedback gegeven wordt. Ze moeten hierdoor weten wat ze goed doen en wat nog verbeterd kan worden. Ik vind ook dat het een positieve sfeer moet hebben zodat het hen motiveert .	Goede feedback	FEEDBACKSTRATEGIE	FEEDBACK
2	Ik doe dat op verschillende manieren , maar ik denk dat ik hierin nog heel erg kan groeien. Ik schrijf op elke toets over wat goed was en wat beter moet. Na opdrachten in de klas geef ik mondelinge feedback . Ik doe dit discreet . Ik weet dat leerlingen vaak meeluisteren en niet iedereen vindt dit fijn en klapt daardoor toe. Ik verkies om dit te doen op rustige momenten.	Feedback geven op verschillende manieren	FEEDBACKVORMEN	FEEDBACK
3	Door eerst het positieve te benoemen en te focussen op hoe het beter kan en wat daarvoor nodig is.	Hoe feedback geven	FEEDBACKSTRATEGIE	FEEDBACK
4	Ze moeten altijd toetsen en opdrachten zelf aanpassen of verbeteren aan de hand van de feedback die ik geef.	Feedback toepassen	FEEDBACKSTRATEGIE	FEEDBACK
5	Sommige leerlingen wel, al weten de meesten doorgaans echt wel hoe ze de feedback die ik geef, moeten toepassen . Er zijn remediëringsoefeningen op bijvoorbeeld Bingel	Feedback toepassen	FEEDBACKSTRATEGIE	FEEDBACK

6	Als het discreet gebeurt, dan reageren ze wel ok. De meeste leerlingen hebben niet graag dat iedereen de feedback hoort. Als het individueel gebeurt, dan nemen ze dit aan en gaan ze ermee aan de slag.	Reacties op feedback	LEERLINGENRESPONS	FEEDBACK
7	Een typische reactie is dat ze meteen hun werk willen verbeteren en een tegenstrijdige reactie is dat ze meteen zichzelf verdedigen.	Reacties op feedback	LEERLINGENRESPONS	FEEDBACK
8	Ja, absoluut. Sommigen willen er direct mee aan de slag, terwijl anderen eerst emotioneel worden en de feedback eerst wat laten bezinken.	Reacties op feedback	LEERLINGENRESPONS	FEEDBACK
9	Zoals ik daarnet al zei, let ik er op dat voor sommige leerlingen de feedback heel discreet gebeurt.	Hoe feedback geven	FEEDBACKSTRATEGIE	FEEDBACK
10	Vooraf bij groepswerk en de vakken muzo en wero. Bij de andere vakken wordt dit eigenlijk niet gedaan.	Peerfeedback	FEEDBACKVORMEN	FEEDBACK
11	Ik begeleid daar eigenlijk weinig in. Meestal wordt dit gedaan aan het einde van de les aan de hand van reflectievragen	Begeleiding bij feedback	ONDERSTEUNING	FEEDBACK
12	Heel belangrijk. Zeker in het 6 ^{de} leerjaar. Maar ik vind het belangrijk dat hier in de hele lagere schoolloopbaan aan gewerkt wordt. In het 6 ^{de} leerjaar vind ik dit vooral belangrijk omdat ze moeten leren leren en dit kan niet zonder op zichzelf te reflecteren.	Belang zelfreflectie	WAARDE	ZELFREFLECTIE
13	Ik zet vooral in op het eerlijk leren zijn over zichzelf door regelmatig te vragen om over zichzelf na te denken.	Inzetten op zelfreflectie	STIMULEREN	ZELFREFLECTIE

14	Ik zie daar heel veel verschil in elk jaar. het is vooral belangrijk dat hier vanaf het 1 ^{ste} leerjaar al wordt op ingezet. Dit jaar heb ik een klas die wel redelijk goed kan reflecteren over zichzelf, al is het toch altijd moeilijk om kritisch te zijn.	Hoe leerlingen in staat zijn om aan zelfreflectie te doen	VAARDIGHEDEN	ZELFREFLECTIE
15	Het kritisch zijn. Vaak vinden ze het allemaal wel goed genoeg.	Uitdagingen bij zelfreflectie	BELEMMERINGEN	ZELFREFLECTIE
16	Ik denk dat wat ik doe wel goed is, maar ik ben zelf nog heel erg zoekend. Vooral feedback geven op spreken en luisteren vind ik nog heel moeilijk.	Aanpak zelfreflectie en feedback	PROFESSIONELE AANPAK	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
17	Ja, drukte en weinig tijd.	Uitdagingen zelfreflectie en feedback	BELEMMERINGEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
18	Meer bij spreken, schrijven en luisteren en hoe hierover feedback geven op het rapport	Mogelijke verbeteringen zelfreflectie en feedback	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
19	De schrik omdat ze terug de jongste zijn., De veel verschillende leerkrachten en de schoolkeuze	Onzekerheden overgang	LEERLINGBELEVING	OVERGANG NAAR SECUNDAIR
20	Het leren leren en echt bezig zijn met hun studie.	Vaardigheden die LLN missen	NODEN	OVERGANG NAAR SECUNDAIR
21	Reflecteren over hoe ze studeren en feedback over leren leren.	Zelfreflectie en feedback aansluiten bij overgang	ONDERSTEUNING	OVERGANG NAAR SECUNDAIR
22	Effectieve tools en echt vastgelegde momenten	Noden op gebied van zelfreflectie en feedback	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
23	Jazeker. Niet lang geleden was er een schooloverstijgende personeelsvergadering en daar leerde ik veel van andere leerkrachten. Ook van de overlegmomenten met het 1 ^{ste} middelbaar leer ik veel.	Behoeftte aan samenwerking	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE

24	Concretere manieren om hierop in te zetten.	Mogelijke verbeteringen zelfreflectie en feedback	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
25	Feedback die duidelijk, concreet en positief is. het moet gericht zijn op de ontwikkeling van leerlingen en hen aanmoedigen om te groeien en ervan te leren.	Goede feedback	FEEDBACKSTRATEGIE	FEEDBACK
26	Ik probeer zoveel mogelijk in te zetten op positieve en constructieve feedback. Ik probeer te focussen op wat goed gaat, maar ook op waar ruimte is voor verbetering. Ik doe dit heel vaak mondeling, maar af en toe ook schriftelijk.	Inzetten op feedback	FEEDBACKSTRATEGIE	FEEDBACK
27	Ik probeer te zorgen dat de feedback specifiek en actiegericht is. In plaats van altijd te zeggen wat er fout is, geef ik aan wat beter kan, hoe ze dit beter kunnen doen en wat de volgende stappen kunnen zijn.	Hoe feedback geven	FEEDBACKSTRATEGIE	FEEDBACK
28	Ik betrek de leerlingen actief door hen vragen te stellen over hun werk en ook hun eigen mening te laten geven. Op die manier wil ik ervoor zorgen dat feedback meer een dialoog wordt dan een éézijdige boodschap. Ik geef leerlingen ook tijd en ruimte om de feedback te verwerken en toe te passen.	Leerlingen betrekken bij feedback	FEEDBACKSTRATEGIE	FEEDBACK
29	De meeste LLN hebben inderdaad wat extra begeleiding nodig om feedback goed te verwerken. Soms is het echt nodig om feedback samen door te nemen of concrete oefeningen te geven, zodat ze begrijpen wat ze kunnen verbeteren.	Begeleiding bij feedback	ONDERSTEUNING	FEEDBACK

30	Dat is heel verschillend. Sommige leerlingen nemen feedback goed op en gaan ermee aan de slag. Anderen vinden het moeilijker om daarmee om te gaan. Dit hangt erg af van het zelfvertrouwen en de leereinhouden van de leerlingen.	Reacties op feedback	LEERLINGRESPONS	FEEDBACK
31	Vaak hoor ik dat het niet eerlijk is of dat ze niet weten hoe ze iets moeten verbeteren. Bij sommige leerlingen zie ik een defensieve houding, terwijl anderen juist heel dankbaar zijn voor feedback en ermee aan de slag willen gaan.	Reacties op feedback	LEERLINGRESPONS	FEEDBACK
32	Ja, zeker! Sommigen kunnen snel handelen op feedback en anderen vinden het moeilijk om de juiste stappen te zetten. Volgens mij heeft dit te maken met hun leerstijl en hun zelfvertrouwen.	Verwerken van feedback	LEERLINGRESPONS	FEEDBACK
33	Ik probeer zoveel mogelijk feedback op maat te geven. Ik probeer rekening te houden met de sterktes van de leerling, met de leerbehoefte en ook met de gevoeligheid voor kritiek. Zo geef ik bijvoorbeeld meer gedetailleerde uitleg aan leerlingen die hier behoefte aan hebben.	Feedback geven	FEEDBACKSTRATEGIE	FEEDBACK
34	Enorm belangrijk. enerzijds om hen te helpen begrijpen wat ze geleerd hebben, en anderzijds maakt het hen verantwoordelijk voor hun eigen leerproces. Het versterkt hun zelfstandigheid en vergroot hun zelfinzicht.	Belang zelfreflectie	WAARDE	ZELFREFLECTIE

35	Ik laat leerlingen regelmatig nadenken over hun eigen werk en leerproces. Ik doe dit aan de hand van reflectiegesprekken waarin ik hen vraag wat ze goed vinden aan hun werk en waar ze verbetering zien.	Inzetten op zelfreflectie	STIMULEREN	ZELFREFLECTIE
36	Zelfreflectie vraagt vaak om een bepaalde mate van volwassenheid. Dit is niet bij alle leerlingen aanwezig. Veel leerlingen vinden het moeilijk om kritisch naar zichzelf te kijken, vooral als ze onzeker zijn over zichzelf.	Uitdagingen zelfreflectie	BELEMMERINGEN	ZELFREFLECTIE
37	Dat verschilt echt sterk per leerling. Sommigen zijn al behoorlijk zelfkritisch, terwijl velen nog niet goed in staat zijn om hun eigen werk op een objectieve manier te beoordelen.	Vaardigheden leerlingen bij zelfreflectie	VAARDIGHEDEN	ZELFREFLECTIE
38	Volgens mij zit de grootste uitdaging in het overwinnen van angst om fouten te maken. Veel leerlingen zijn bang om iets verkeerd te doen. Zij willen dan niet reflecteren op hun werk, omdat ze bang zijn om kritiek te krijgen.	Uitdagingen zelfreflectie	BELEMMERINGEN	ZELFREFLECTIE
39	Ik denk dat mijn aanpak redelijk effectief is, maar er is altijd ruimte voor verbetering natuurlijk. Maar het vraagt veel geduld om leerlingen zich comfortabel te laten voelen bij het geven en ontvangen van feedback.	Aanpak feedback en zelfreflectie	PROFESSIONELE AANPAK	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
40	Ik ondervind dat het beste werkt als ik zowel positieve als constructieve feedback geef en dit vooral in een 1 op 1 gesprek. Dit helpt om LL actief bij het proces te betrekken.	Feedbackstrategieën	FEEDBACKSTRATEGIE	FEEDBACK

41	Volgens mij is het gebrek aan tijd 1 van de grootste obstakels. Het vergt veel tijd en aandacht om elke leerling de juiste begeleiding te geven die ze nodig hebben om feedback te verwerken en zelfreflectie te ontwikkelen.	Uitdagingen feedback en zelfreflectie	BELEMMERINGEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
42	Ik zou graag meer mogelijkheden hebben om samen te werken met andere zorg en klasleerkrachten om een meer geïntegreerde aanpak te ontwikkelen voor feedback en zelfreflectie.	Mogelijke verbeteringen feedback en zelfreflectie	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
43	Ik hoor veel bezorgdheden over het vele schoolwerk, de grote zelfstandigheid, veel verschillende leerkrachten, de kleinsten van de school, sociale relaties en hun eigen vaardigheden.	Onzekerheden overgang	LEERLINGBELEVING	OVERGANG NAAR SECUNDAIR
44	Ik denk vooral in zelforganisatie, studieplanning en zelfsturing. Volgens mij zijn ze onvoldoende voorbereid op de grote verantwoordelijkheid die ze zullen krijgen in het secundair.	Vaardigheden die LLN missen bij de overgang	NODEN	OVERGANG NAAR SECUNDAIR
45	Het zou goed zijn om meer te focussen op zelfstandige reflectie en het ontwikkelen van eigen leerstrategieën.	Zelfreflectie en feedback aansluiten bij overgang	NODEN	OVERGANG NAAR SECUNDAIR
46	Absoluut, deze samenwerking is essentieel voor de ontwikkeling van een samenhangende en effectieve aanpak voor feedback en zelfreflectie.	Behoeftte aan samenwerking	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
47	Meer middelen die leerkrachten kunnen inzetten om feedback te geven en die ze kunnen gebruiken om zelfreflectie bij leerlingen te bevorderen.	Mogelijke verbeteringen feedback en zelfreflectie	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE

48	Meer tijd en concrete middelen om gerichte feedbacksessies te houden en zelfreflectie te begeleiden.	Noden op gebied van feedback en zelfreflectie	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
49	Ik denk dat wij in overleg met de klasleerkrachten, een steeds centralere rol zullen spelen.	Rol zorgleerkracht in toekomstig gebruik van feedback en zelfreflectie	ONDERSTEUNING	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
50	Ik zou meer tijd willen investeren in het individualiseren van feedback, zodat elke leerling op eigen tempo en niveau kan groeien.	Mogelijke verbeteringen feedback en zelfreflectie	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
51	Naar mijn mening is het belangrijk om feedback te ontwikkelen waarbij leerlingen zich veilig voelen om fouten te maken en ervan te leren. Feedback moet steeds een onderdeel zijn van een breder leerproces en niet iets wat enkel gebeurt tijdens toetsen of evaluaties.	Goede feedback geven	FEEDBACKSTRATEGIE	FEEDBACK
52	De grootste uitdaging ligt vaak in het omgaan met de grotere zelfstandigheid die van hen verwacht wordt. Ook de grotere schoolomgeving en het contact met meerdere leerkrachten kan overweldigend zijn.	Uitdagingen LLN overgang	LEERLINGBELEVING	OVERGANG NAAR SECUNDAIR
53	Op dat vlak merken we dat sommige kinderen twijfelen aan hun capaciteiten, vooral wanneer ze zichzelf vergelijken met anderen of faalangst ervaren. De druk om te "bewijzen" dat ze klaar zijn voor de volgende stap kan zwaar wegen.	Onzekerheden LLN overgang	LEERLINGBELEVING	OVERGANG NAAR SECUNDAIR

54	We geloven dat zelfvertrouwen het fundament is voor elke verdere ontwikkeling. Een kind dat in zichzelf gelooft, durft uitdagingen aan te gaan, fouten te maken en eruit te leren. Dat proberen we systematisch te versterken in het zesde leerjaar.	Visie van de school zelfvertrouwen overgang	SCHOOLVISIE	OVERGANG NAAR SECUNDAIR
55	Een cruciale rol. Leerlingen die zich goed voelen in hun vel, durven zich actiever in te zetten, zijn veerkrachtiger bij tegenslagen en leren met meer plezier en motivatie.	Zelfvertrouwen in het leerproces	ROL	ZELFVERTROUWEN
56	Zeker. Onze leerkrachten gebruiken verschillende vormen van feedback: schriftelijk, mondeling, peerfeedback en zelfevaluaties. We zetten hard in op groeigerichte feedback: "wat kan je al?" En "waar kan je nog in groeien?"	Feedback geven	FEEDBACKVORMEN	FEEDBACK
57	Feedback is een spiegel én een springplank. Ze helpt kinderen om hun sterktes te herkennen en zwakkere punten als leerpunten te zien, niet als mislukkingen. Die benadering versterkt het geloof in eigen kunnen.	Goede feedback	FEEDBACKSTRATEGIE	FEEDBACK
58	Tijd is een grote factor. Effectieve feedback vraagt ruimte, zowel tijdens als na het lesgeven. Daarnaast is er ook nood aan ondersteuning rond het formuleren van feedback op een motiverende manier.	Uitdagingen leerkrachten feedback	NODEN	FEEDBACK

59	Ja, ik denk dat er meer ondersteuning kan zijn in het delen van goede praktijken en coaching op maat. Ook ouders betrekken in dit proces wordt vaak vergeten, terwijl zij een grote invloed hebben op het zelfbeeld van hun kind.	Behoeften leerkrachten feedback	NODEN	FEEDBACK
60	Een heel belangrijke. Zelfreflectie leert kinderen stil te staan bij hun leerproces . Het maakt hen bewuster van hun voortgang en helpt hen verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leerpad.	Belang van zelfreflectie	WAARDE	ZELFREFLECTIE
61	Ja. Onze leerkrachten gebruiken reflectiekaarten , dagboekmomenten en gesprekstechnieken om dit actief aan te moedigen.	Inzetten van zelfreflectie	STIMULEREN	ZELFREFLECTIE
62	Ze hebben vooral nood aan concrete tools , inspiratie uit andere klassen, en ruimte om samen te overleggen en te evalueren . Professionalisering rond coachende vaardigheden is ook helpend.	Noden leerkrachten	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
63	Ze leren zichzelf beter kennen : wat ze nodig hebben, wat hen motiveert en hoe ze met uitdagingen omgaan. Dat maakt hen weerbaarder en zelfstandiger in het secundair onderwijs.	Voordelen zelfreflectie overgang	WAARDE	ZELFREFLECTIE
64	Vaardigheden zoals oplossingsgericht coachen , communicatietechnieken en het omgaan met kwetsbaarheid bij kinderen zijn cruciaal. Daarnaast is er ook nood aan tijd om samen beleidsmatig te bouwen aan een gedeelde visie.	Behoeften leerkrachten zelfreflectie en feedback	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE

65	We doen ons best, maar het kan altijd beter. We voorzien teamvergaderingen en pedagogische studiedagen die hierop inzetten, maar leerkrachten hebben nood aan diepgaandere en meer doorgedreven begeleiding.	Ondersteuning leerkrachten feedback en zelfreflectie	ONDERSTEUNING	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
66	Workshops met praktijkgerichte oefeningen, intervisiemomenten en klasdoorbrekende coachingstrajecten zouden zeer waardevol zijn. Vooral coaching op maat kan écht het verschil maken.	Ondersteuning leerkrachten feedback en zelfreflectie	ONDERSTEUNING	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
67	Een gedeelde visie, tijd in het uurrooster voor reflectiemomenten, en ruimte om als team te leren en te evalueren. Het moet ingebed raken in alles wat we doen.	Noden school feedback en zelfreflectie	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
68	Een bibliotheek met methodieken, digitale tools om feedback te registreren, en vooral tijd in de klas én daarbuiten om te begeleiden en na te bespreken.	Noden school feedback en zelfreflectie	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
69	Zeker. Ik denk aan een leerlijn zelfvertrouwen doorheen de lagere school, met focusmomenten in het zesde leerjaar. Ook een jaarlijkse "groeidag" of portfolio-presentatie zou een mooie afsluiter zijn.	Mogelijke verbeteringen binnen de school	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
70	Door gezamenlijke doelen op te stellen, overlegmomenten in te plannen en successen te delen. Vertrouwen en open communicatie zijn daarin cruciaal.	Samenwerking	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE

71	Via leerlingenbevragingen, observaties, teambesprekingen en gesprekken met ouders. We gebruiken ook het leerlingvolgsysteem om evoluties in motivatie en welbevinden op te volgen.	Evaluatie effectiviteit feedback en zelfreflectie	EVALUATIE	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
72	Meer structurele evaluatiemomenten inbouwen en een feedbackcultuur creëren waarin ook leerlingen en ouders feedback mogen geven aan het team.	Mogelijke verbeteringen	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE
73	Ja, onder andere een duidelijke tijdsstructuur, professionalisering op maat en de integratie van reflectie in het curriculum zelf.	Mogelijke verbeteringen	NODEN	FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE

FEEDBACK

FEEDBACKSTRATEGIE

- Goede feedback
- LLN weten waarom
- LLN weten wat ze goed doen
- LLN weten verbeterpunten
- Positieve sfeer
- Motiverend
- Positieve benoemen
- Focus op wat beter kan en wat ervoor nodig is
- LLN toetsen en opdrachten zelf aanpassen
- LLN feedback toepassen
- Remediëringsoefeningen
- Discreet
- Duidelijk
- Concreet
- Positief
- Gericht op ontwikkeling
- Aanmoedigen om te groeien
- Ervan leren
- Constructief
- Specifiek
- actiegericht
- Volgende stappen
- Vragen stellen
- LLN mening laten geven
- Dialoog
- Verwerken
- Toepassen
- Op maat

- Rekening houden met sterktes, leerbehoefte en gevoeligheid voor kritiek
- Gedetailleerd
- LLN veilig voelen
- Fouten maken mag
- Feedback als spiegel
- Feedback als springplank
- Sterktes herkennen
- Leerpunten zien
- Geloof in eigen kunnen versterken

FEEDBACKVORMEN

- Op een toets
- Mondeling
- Opdrachten
- Schriftelijk
- Peerfeedback
- Groeigericht

LEERLINGENRESPONS

- Ok
- Willen discretie
- Aan de slag
- Werk verbeteren
- Zichzelf verdedigen
- Emotioneel
- Laten bezinken
- Goed opnemen
- Moeilijk mee omgaan
- Afhankelijk van zelfvertrouwen
- Niet eerlijk
- Niet weten hoe iets verbeteren
- Defensief
- Dankbaar
- Snel handelen
- Moeilijk om de juiste stappen te zetten
- Afhankelijk van leerstijl

ONDERSTEUNING

- Weinig
- Einde van een les
- Reflectievragen
- Extra begeleiding
- Samen doornemen
- Concrete oefeningen om te begrijpen wat verbeteren

NODEN

- Tijd
- Ruimte
- Ondersteuning
- Goede praktijken
- Coaching op maat
- Ouders betrekken

ZELFREFLECTIE

WAARDE

- Belangrijk in 6de leerjaar
- In heel de lagere schoolloopbaan
- Leren leren
- Helpen begrijpen
- Verantwoordelijk voor eigen leerproces
- Zelfstandigheid versterken
- Zelfinzicht vergroten
- Stilstaan bij eigen leerproces
- Bewust maken van vooruitgang
- Zichzelf beter leren kennen
- Leren wat ze nodig hebben
- Leren wat hen motiveert
- Leren omgaan met uitdagingen
- Weerbaarder maken

STIMULEREN

- Leren eerlijk zijn over zichzelf
- Vragen om over zichzelf na te denken
- Laten nadenken over eigen werk en leerproces
- Reflectiegesprekken
- Reflectiekaarten
- Dagboekmomenten
- Gesprekstechnieken
- Actief aanmoedigen

VAARDIGHEDEN

- Redelijk goed
- Moeilijk om kritisch te zijn

BELEMMERINGEN

- Kritisch zijn
- Vinden het vaak goed genoeg
- Volwassenheid
- Onzekerheid
- Angst om fouten te maken
- Bang voor kritiek

FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE

PROFESSIONELE AANPAK

- Zoekend
- Moeilijk met feedback over luisteren en spreken
- Effectief
- Ruimte voor verbetering
- Geduld
- LLN comfortabel laten voelen

BELEMMERINGEN

- Druk
- Weinig tijd

NODEN

- o Meer bij spreken, schrijven en luisteren
- o Feedback op rapport
- o Concrete manieren
- o Samenwerken
- o Geïntegreerde aanpak
- o Meer middelen en tijd
- o Leerlijn zelfvertrouwen
- o Focusmomenten in 6de leerjaar
- o Jaarlijkse groeidag
- o Portfolio
- o Structurele evaluatiemomenten
- o Professionalisering op maat
- o Integratie in curriculum
- o Effectieve tools
- o Vastgelegde momenten
- o School overstijgend
- o Inspiratie
- o Overleggen
- o Evalueren
- o Professionalisering coachende vaardigheden
- o Oplossingsgericht coachen
- o Communicatietechnieken
- o Omgaan met kwetsbaarheid
- o Samen bouwen aan een gedeelde visie
- o Inbedden in alles
- o Methodieken
- o Digitale tools
- o Gezamenlijke doelen
- o Overlegmomenten

ONDERSTEUNING

- o overlegmomenten
- o teamvergaderingen
- o pedagogische studiedagen
- o diepgaand
- o workshops met praktijkgerichte oefeningen
- o intervisiemomenten
- o klas doorbrekende coachingstrajecten op maat

EVALUATIE

- o Leerlingen bevraging
- o Observaties
- o Teambespreking
- o Gesprekken met ouders
- o Leerlingen volg systeem

OVERGANG NAAR SECUNDAIR

LEERLINGENBELEVING

- Schrik terug de jongste
- Schrik voor veel verschillende leerkrachten
- Schoolkeuze moeilijk
- Bezorgd over veel schoolwerk
- Bezorgd over grote zelfstandigheid
- Bang voor sociale relaties
- Bezorgd over eigen vaardigheden
- Bezorgd over grotere schoolomgeving
- Twijfelen aan capaciteiten
- Vergelijken met anderen
- Faalangst
- Druk om zich te bewijzen

NODEN

- leren leren
- Echt bezig zijn met hun studie
- Zelforganisatie en zelfsturing
- Studieplanning
- Focus op zelfstandige reflectie
- Leren ontwikkelen van eigen leerstrategieën

ONDERSTEUNING

- Reflecteren op studeren
- Feedback over leren leren

SCHOOLVISIE

- Zelfvertrouwen als fundament voor verdere ontwikkeling
- Uitdagingen durven aangaan
- Fouten durven maken
- Leren uit fouten

ZELFVERTROUWEN

ROL

- Cruciaal
- Actiever durven inzetten
- Veerkrachtiger
- Leren met plezier
- Gemotiveerd

BIJLAGE 23 ENQUÊTE VOOR LEERLINGEN OVER HOE AAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE WORDT GEDAAN EN HOE DIT HUN ZELFVERTROUWEN BEÏNVLOEDT

LEERLING 1

1. HOE VAAK KRIJG JIJ FEEDBACK VAN DE LEERKRACHT?

- ☐ Bijna elke dag
- ☐ Een paar keer per week
- ☐ Een paar keer per maand
- ☒ Zelden

1. HOE KRIJG JE MEESTAL FEEDBACK? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☒ Geschreven op mijn taken en toetsen
- ☐ Van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Van mezelf door na te denken over mijn werk (zelfreflectie)

2. HOE NUTTIG VIND JE DE FEEDBACK DIE JE KRIJGT?

- ☐ Heel nuttig, ik leer er veel uit
- ☐ Soms nuttig, het helpt me een beetje
- ☐ Niet echt nuttig, ik weet niet goed wat ik ermee moet doen
- ☒ Helemaal niet nuttig

3. WORDT IN DE KLAS UITGELEGD HOE JE FEEDBACK KUNT GEBRUIKEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☒ Nee

4. MOET JE SOMS ZELF NADENKEN OVER HOE GOED JE IETS HEBT GEDAAN EN WAT BETER KAN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nooit

5. VIND JE HET GEMAKKELIJK OM JE EIGEN WERK TE BEOORDELEN?

- ☒ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Neen

6. KRIJG JE HULP VAN DE LEERKRACHT BIJ ZELFREFLECTIE?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nee

7. WAT DOET FEEDBACK MET JE ZELFVERTROUWEN?

- ☐ Ik voel me zelfverzekerder en gemotiveerd
- ☐ Soms helpt het, soms niet
- ☐ Ik voel me onzeker door feedback
- ☒ Het maakt voor mij niet uit, het doet mij niets

8. HOE VOEL JE JE NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Ik zie het als een kans om te groeien
- ☒ Ik probeer ervan te leren, maar het is soms moeilijk
- ☐ Ik voel me onzeker en twijfel aan mezelf
- ☐ Ik vind het niet fijn en probeer het te negeren

9. VIND JE DAT FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE JOU HELPEN OM BETER TE WORDEN?

- ☒ Ja, ik leer er veel uit
- ☐ Soms wel, soms niet
- ☐ Niet echt

LEERLING 2

1. HOE VAAK KRIJG JIJ FEEDBACK VAN DE LEERKRACHT?

- ☐ Bijna elke dag
- ☐ Een paar keer per week
- ☐ Een paar keer per maand
- ☐ Zelden
- ☐ Weet ik niet

2. HOE KRIJG JE MEESTAL FEEDBACK? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven op mijn taken en toetsen
- ☐ Van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Van mezelf door na te denken over mijn werk (zelfreflectie)

3. HOE NUTTIG VIND JE DE FEEDBACK DIE JE KRIJGT?

- ☐ Heel nuttig, ik leer er veel uit
- ☐ Soms nuttig, het helpt me een beetje
- ☐ Niet echt nuttig, ik weet niet goed wat ik ermee moet doen
- ☐ Helemaal niet nuttig

4. WORDT IN DE KLAS UITGELEGD HOE JE FEEDBACK KUNT GEBRUIKEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Nee

5. MOET JE SOMS ZELF NADENKEN OVER HOE GOED JE IETS HEBT GEDAAN EN WAT BETER KAN?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Nee

6. VIND JE HET GEMAKKELIJK OM JE EIGEN WERK TE BEOORDELEN?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Neen

7. KRIJG JE HULP VAN DE LEERKRACHT BIJ ZELFREFLECTIE?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Nee

8. WAT DOET FEEDBACK MET JE ZELFVERTROUWEN?

- ☐ Ik voel me zelfverzekerder en gemotiveerd
- ☐ Soms helpt het, soms niet
- ☐ Ik voel me onzeker door feedback
- ☐ Het maakt voor mij niet uit

9. HOE VOEL JE JE NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Ik zie het als een kans om te groeien
- ☐ Ik probeer ervan te leren, maar het is soms moeilijk
- ☐ Ik voel me onzeker en twijfel aan mezelf
- ☐ Ik vind het niet fijn en probeer het te negeren

10. VIND JE DAT FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE JOU HELPEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja, ik leer er veel uit
- ☐ Soms wel, soms niet
- ☐ Niet echt

LEERLING 3

1. HOE VAAK KRIJG JIJ FEEDBACK VAN DE LEERKRACHT?

- ☐ Bijna elke dag
- ☒ Een paar keer per week
- ☐ Een paar keer per maand
- ☐ Zelden

2. HOE KRIJG JE MEESTAL FEEDBACK? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☒ Geschreven op mijn taken en toetsen
- ☐ Van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Van mezelf door na te denken over mijn werk (zelfreflectie)

3. HOE NUTTIG VIND JE DE FEEDBACK DIE JE KRIJGT?

- ☐ Heel nuttig, ik leer er veel uit
- ☐ Soms nuttig, het helpt me een beetje
- ☒ Niet echt nuttig, ik weet niet goed wat ik ermee moet doen
- ☐ Helemaal niet nuttig

4. WORDT IN DE KLAS UITGELEGD HOE JE FEEDBACK KUNT GEBRUIKEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☒ Nee

5. MOET JE SOMS ZELF NADENKEN OVER HOE GOED JE IETS HEBT GEDAAN EN WAT BETER KAN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nooit

6. VIND JE HET GEMAKKELIJK OM JE EIGEN WERK TE BEOORDELEN?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☒ Nee

7. KRIJG JE HULP VAN DE LEERKRACHT BIJ ZELFREFLECTIE?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nee

8. WAT DOET FEEDBACK MET JE ZELFVERTROUWEN?

- ☐ Ik voel me zelfverzekerder en gemotiveerd
- ☐ Soms helpt het, soms niet
- ☐ Ik voel me onzeker door feedback
- ☒ Het maakt voor mij niet uit

9. HOE VOEL JE JE NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Ik zie het als een kans om te groeien
- ☐ Ik probeer ervan te leren, maar het is soms moeilijk
- ☐ Ik voel me onzeker en twijfel aan mezelf
- ☒ Ik vind het niet fijn en probeer het te negeren

10. VIND JE DAT FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE JOU HELPEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja, ik leer er veel uit
- ☐ Soms wel, soms niet
- ☒ Niet echt

LEERLING 4

1. HOE VAAK KRIJG JIJ FEEDBACK VAN DE LEERKRACHT?

- ☐ Bijna elke dag
- ☒ Een paar keer per week
- ☐ Een paar keer per maand
- ☐ Zelden

2. HOE KRIJG JE MEESTAL FEEDBACK? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Mondeling van de leerkracht
- ☒ Geschreven op mijn taken en toetsen
- ☐ Van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Van mezelf door na te denken over mijn werk (zelfreflectie)

3. HOE NUTTIG VIND JE DE FEEDBACK DIE JE KRIJGT?

- ☐ Heel nuttig, ik leer er veel uit
- ☒ Soms nuttig, het helpt me een beetje
- ☐ Niet echt nuttig, ik weet niet goed wat ik ermee moet doen
- ☐ Helemaal niet nuttig

4. WORDT IN DE KLAS UITGELEGD HOE JE FEEDBACK KUNT GEBRUIKEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nee

5. MOET JE SOMS ZELF NADENKEN OVER HOE GOED JE IETS HEBT GEDAAN EN WAT BETER KAN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nooit

6. VIND JE HET GEMAKKELIJK OM JE EIGEN WERK TE BEOORDELEN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nee

7. KRIJG JE HULP VAN DE LEERKRACHT BIJ ZELFREFLECTIE?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nee

8. WAT DOET FEEDBACK MET JE ZELFVERTROUWEN?

- ☒ Ik voel me zelfverzekerder en gemotiveerd
- ☐ Soms helpt het, soms niet
- ☐ Ik voel me onzeker door feedback
- ☐ Het maakt voor mij niet uit

9. HOE VOEL JE JE NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Ik zie het als een kans om te groeien
- ☒ Eventjes slecht maar ik probeer ervan te leren, maar het is soms moeilijk
- ☐ Ik voel me onzeker en twijfel aan mezelf
- ☐ Ik vind het niet fijn en probeer het te negeren

10. VIND JE DAT FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE JOU HELPEN OM BETER TE WORDEN?

- ☒ Ja, ik leer er veel uit
- ☐ Soms wel, soms niet
- ☐ Niet echt

LEERLING 5

1. HOE VAAK KRIJG JIJ FEEDBACK VAN DE LEERKRACHT?

- ☐ Bijna elke dag
- ☐ Een paar keer per week
- ☒ Een paar keer per maand
- ☐ Zelden

2. HOE KRIJG JE MEESTAL FEEDBACK? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Mondeling van de leerkracht
- ☒ Geschreven op mijn taken en toetsen
- ☐ Van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Van mezelf door na te denken over mijn werk (zelfreflectie)

3. HOE NUTTIG VIND JE DE FEEDBACK DIE JE KRIJGT?

- ☒ Heel nuttig, ik leer er veel uit
- ☐ Soms nuttig, het helpt me een beetje
- ☐ Niet echt nuttig, ik weet niet goed wat ik ermee moet doen
- ☐ Helemaal niet nuttig

4. WORDT IN DE KLAS UITGELEGD HOE JE FEEDBACK KUNT GEBRUIKEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nee

5. MOET JE SOMS ZELF NADENKEN OVER HOE GOED JE IETS HEBT GEDAAN EN WAT BETER KAN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nooit

6. VIND JE HET GEMAKKELIJK OM JE EIGEN WERK TE BEOORDELEN?

- ☒ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Nee

7. KRIJG JE HULP VAN DE LEERKRACHT BIJ ZELFREFLECTIE?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☒ Nee

8. WAT DOET FEEDBACK MET JE ZELFVERTROUWEN?

- ☐ Ik voel me zelfverzekerder en gemotiveerd
- ☐ Soms helpt het, soms niet
- ☐ Ik voel me onzeker door feedback
- ☒ Het maakt voor mij niet uit

9. HOE VOEL JE JE NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Ik zie het als een kans om te groeien
- ☒ Ik probeer ervan te leren, maar het is soms moeilijk
- ☐ Ik voel me onzeker en twijfel aan mezelf
- ☐ Ik vind het niet fijn en probeer het te negeren

10. VIND JE DAT FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE JOU HELPEN OM BETER TE WORDEN?

- ☒ Ja, ik leer er veel uit
- ☐ Soms wel, soms niet
- ☐ Niet echt

LEERLING 6

1. HOE VAAK KRIJG JIJ FEEDBACK VAN DE LEERKRACHT?

- ☐ Bijna elke dag
- ☒ Een paar keer per week
- ☐ Een paar keer per maand
- ☐ Zelden

2. HOE KRIJG JE MEESTAL FEEDBACK? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven op mijn taken en toetsen
- ☐ Van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Van mezelf door na te denken over mijn werk (zelfreflectie)

3. HOE NUTTIG VIND JE DE FEEDBACK DIE JE KRIJGT?

- ☒ Heel nuttig, ik leer er veel uit
- ☐ Soms nuttig, het helpt me een beetje
- ☐ Niet echt nuttig, ik weet niet goed wat ik ermee moet doen
- ☐ Helemaal niet nuttig

4. WORDT IN DE KLAS UITGELEGD HOE JE FEEDBACK KUNT GEBRUIKEN OM BETER TE WORDEN?

☒ Ja

- ☐ Soms
- ☐ Nee

5. MOET JE SOMS ZELF NADENKEN OVER HOE GOED JE IETS HEBT GEDAAN EN WAT BETER KAN?

☐ Ja

☒ Soms, niet bij iedereen

☐ Nooit

6. VIND JE HET GEMAKKELIJK OM JE EIGEN WERK TE BEOORDELEN?

☐ Ja

☐ Soms

☒ Nee

7. KRIJG JE HULP VAN DE LEERKRACHT BIJ ZELFREFLECTIE?

☐ Ja

☒ Soms

☐ Nee

8. WAT DOET FEEDBACK MET JE ZELFVERTROUWEN?

- ☐ Ik voel me zelfverzekerder en gemotiveerd
- ☐ Soms helpt het, soms niet
- ☐ Ik voel me onzeker door feedback

☒ Het maakt voor mij niet uit

9. HOE VOEL JE JE NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Ik zie het als een kans om te groeien
- ☐ Ik probeer ervan te leren, maar het is soms moeilijk
- ☒ Ik voel me onzeker en twijfel aan mezelf
- ☐ Ik vind het niet fijn en probeer het te negeren

10. VIND JE DAT FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE JOU HELPEN OM BETER TE WORDEN?

☒ Ja, ik leer er veel uit

☐ Soms wel, soms niet

☐ Niet echt

LEERLING 7

1. HOE VAAK KRIJG JIJ FEEDBACK VAN DE LEERKRACHT?

- ☐ Bijna elke dag
- ☒ Een paar keer per week
- ☐ Een paar keer per maand
- ☐ Zelden

2. HOE KRIJG JE MEESTAL FEEDBACK? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☒ Geschreven op mijn taken en toetsen
- ☐ Van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Van mezelf door na te denken over mijn werk (zelfreflectie)

3. HOE NUTTIG VIND JE DE FEEDBACK DIE JE KRIJGT?

- ☐ Heel nuttig, ik leer er veel uit
- ☒ Soms nuttig, het helpt me een beetje
- ☐ Niet echt nuttig, ik weet niet goed wat ik ermee moet doen
- ☐ Helemaal niet nuttig

4. WORDT IN DE KLAS UITGELEGD HOE JE FEEDBACK KUNT GEBRUIKEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Nee
- ☒ Weet ik niet

5. MOET JE SOMS ZELF NADENKEN OVER HOE GOED JE IETS HEBT GEDAAN EN WAT BETER KAN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nooit

6. VIND JE HET GEMAKKELIJK OM JE EIGEN WERK TE BEOORDELEN?

- ☒ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Nee

7. KRIJG JE HULP VAN DE LEERKRACHT BIJ ZELFREFLECTIE?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☒ Nee

8. WAT DOET FEEDBACK MET JE ZELFVERTROUWEN?

- ☐ Ik voel me zelfverzekerder en gemotiveerd
- ☐ Soms helpt het, soms niet
- ☐ Ik voel me onzeker door feedback
- ☒ Het maakt voor mij niet uit

9. HOE VOEL JE JE NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Ik zie het als een kans om te groeien
- ☒ Ik probeer ervan te leren, maar het is soms moeilijk
- ☐ Ik voel me onzeker en twijfel aan mezelf
- ☐ Ik vind het niet fijn en probeer het te negeren

10. VIND JE DAT FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE JOU HELPEN OM BETER TE WORDEN?

- ☒ Ja, ik leer er veel uit
- ☐ Soms wel, soms niet
- ☐ Niet echt

LEERLING 8

1. HOE VAAK KRIJG JIJ FEEDBACK VAN DE LEERKRACHT?

- ☐ Bijna elke dag
- ☐ Een paar keer per week
- ☐ Een paar keer per maand
- ☐ Zelden
- ☒ Bij rapport

2. HOE KRIJG JE MEESTAL FEEDBACK? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Mondeling van de leerkracht
- ☒ Geschreven op mijn taken en toetsen
- ☐ Van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Van mezelf door na te denken over mijn werk (zelfreflectie)

3. HOE NUTTIG VIND JE DE FEEDBACK DIE JE KRIJGT?

- ☐ Heel nuttig, ik leer er veel uit
- ☒ Soms nuttig, het helpt me een beetje
- ☐ Niet echt nuttig, ik weet niet goed wat ik ermee moet doen
- ☐ Helemaal niet nuttig

4. WORDT IN DE KLAS UITGELEGD HOE JE FEEDBACK KUNT GEBRUIKEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nee

5. MOET JE SOMS ZELF NADENKEN OVER HOE GOED JE IETS HEBT GEDAAN EN WAT BETER KAN?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☒ Nooit

6. VIND JE HET GEMAKKELIJK OM JE EIGEN WERK TE BEOORDELEN?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☒ Nee

7. KRIJG JE HULP VAN DE LEERKRACHT BIJ ZELFREFLECTIE?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nee

8. WAT DOET FEEDBACK MET JE ZELFVERTROUWEN?

- ☐ Ik voel me zelfverzekerder en gemotiveerd
- ☐ Soms helpt het, soms niet
- ☐ Ik voel me onzeker door feedback
- ☒ Het maakt voor mij niet uit

9. HOE VOEL JE JE NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Ik zie het als een kans om te groeien
- ☐ Ik probeer ervan te leren, maar het is soms moeilijk
- ☒ Ik voel me onzeker en twijfel aan mezelf
- ☐ Ik vind het niet fijn en probeer het te negeren

10. VIND JE DAT FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE JOU HELPEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja, ik leer er veel uit
- ☒ Soms wel, soms niet
- ☐ Niet echt

LEERLING 9

1. HOE VAAK KRIJG JIJ FEEDBACK VAN DE LEERKRACHT?

- ☐ Bijna elke dag
- ☐ Een paar keer per week
- ☒ Een paar keer per maand
- ☐ Zelden

2. HOE KRIJG JE MEESTAL FEEDBACK? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven op mijn taken en toetsen
- ☐ Van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Van mezelf door na te denken over mijn werk (zelfreflectie)

3. HOE NUTTIG VIND JE DE FEEDBACK DIE JE KRIJGT?

- ☐ Heel nuttig, ik leer er veel uit
- ☐ Soms nuttig, het helpt me een beetje
- ☐ Niet echt nuttig, ik weet niet goed wat ik ermee moet doen
- ☐ Helemaal niet nuttig
- ☒ Maakt mij niet uit

4. WORDT IN DE KLAS UITGELEGD HOE JE FEEDBACK KUNT GEBRUIKEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nee

5. MOET JE SOMS ZELF NADENKEN OVER HOE GOED JE IETS HEBT GEDAAN EN WAT BETER KAN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nooit

6. VIND JE HET GEMAKKELIJK OM JE EIGEN WERK TE BEOORDELEN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nee

7. KRIJG JE HULP VAN DE LEERKRACHT BIJ ZELFREFLECTIE?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nee

8. WAT DOET FEEDBACK MET JE ZELFVERTROUWEN?

- ☐ Ik voel me zelfverzekerder en gemotiveerd
- ☒ Soms helpt het, soms niet
- ☐ Ik voel me onzeker door feedback
- ☐ Het maakt voor mij niet uit

9. HOE VOEL JE JE NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Ik zie het als een kans om te groeien
- ☐ Ik probeer ervan te leren, maar het is soms moeilijk
- ☒ Ik voel me onzeker en twijfel aan mezelf
- ☐ Ik vind het niet fijn en probeer het te negeren

10. VIND JE DAT FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE JOU HELPEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja, ik leer er veel uit
- ☒ Soms wel, soms niet
- ☐ Niet echt

LEERLING 10

1. HOE VAAK KRIJG JIJ FEEDBACK VAN DE LEERKRACHT?

- ☒ Bijna elke dag
- ☐ Een paar keer per week
- ☐ Een paar keer per maand
- ☐ Zelden

2. HOE KRIJG JE MEESTAL FEEDBACK? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven op mijn taken en toetsen
- ☐ Van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Van mezelf door na te denken over mijn werk (zelfreflectie)

3. HOE NUTTIG VIND JE DE FEEDBACK DIE JE KRIJGT?

- ☐ Heel nuttig, ik leer er veel uit
- ☒ Soms nuttig, het helpt me een beetje
- ☐ Niet echt nuttig, ik weet niet goed wat ik ermee moet doen
- ☐ Helemaal niet nuttig

4. WORDT IN DE KLAS UITGELEGD HOE JE FEEDBACK KUNT GEBRUIKEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☒ Nee

5. MOET JE SOMS ZELF NADENKEN OVER HOE GOED JE IETS HEBT GEDAAN EN WAT BETER KAN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nooit

6. VIND JE HET GEMAKKELIJK OM JE EIGEN WERK TE BEOORDELEN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nee

7. KRIJG JE HULP VAN DE LEERKRACHT BIJ ZELFREFLECTIE?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nee

8. WAT DOET FEEDBACK MET JE ZELFVERTROUWEN?

- ☐ Ik voel me zelfverzekerder en gemotiveerd
- ☐ Soms helpt het, soms niet
- ☐ Ik voel me onzeker door feedback
- ☒ Het maakt voor mij niet uit

9. HOE VOEL JE JE NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Ik zie het als een kans om te groeien
- ☒ Ik probeer ervan te leren, maar het is soms moeilijk
- ☐ Ik voel me onzeker en twijfel aan mezelf
- ☐ Ik vind het niet fijn en probeer het te negeren

10. VIND JE DAT FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE JOU HELPEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja, ik leer er veel uit
- ☒ Soms wel, soms niet
- ☐ Niet echt

LEERLING 11

1. HOE VAAK KRIJG JIJ FEEDBACK VAN DE LEERKRACHT?

- ☐ Bijna elke dag
- ☒ Een paar keer per week
- ☐ Een paar keer per maand
- ☐ Zelden

2. HOE KRIJG JE MEESTAL FEEDBACK? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☒ Geschreven op mijn taken en toetsen
- ☐ Van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Van mezelf door na te denken over mijn werk (zelfreflectie)

3. HOE NUTTIG VIND JE DE FEEDBACK DIE JE KRIJGT?

- ☐ Heel nuttig, ik leer er veel uit
- ☐ Soms nuttig, het helpt me een beetje
- ☒ Niet echt nuttig, ik weet niet goed wat ik ermee moet doen
- ☐ Helemaal niet nuttig

4. WORDT IN DE KLAS UITGELEGD HOE JE FEEDBACK KUNT GEBRUIKEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☒ Nee

5. MOET JE SOMS ZELF NADENKEN OVER HOE GOED JE IETS HEBT GEDAAN EN WAT BETER KAN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nooit

6. VIND JE HET GEMAKKELIJK OM JE EIGEN WERK TE BEOORDELEN?

- ☒ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Nee

7. KRIJG JE HULP VAN DE LEERKRACHT BIJ ZELFREFLECTIE?

- ☐ Ja
- ☐ Soms
- ☒ Nee

8. WAT DOET FEEDBACK MET JE ZELFVERTROUWEN?

- ☐ Ik voel me zelfverzekerder en gemotiveerd
- ☐ Soms helpt het, soms niet
- ☐ Ik voel me onzeker door feedback
- ☒ Het maakt voor mij niet uit

9. HOE VOEL JE JE NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Ik zie het als een kans om te groeien
- ☐ Ik probeer ervan te leren, maar het is soms moeilijk
- ☐ Ik voel me onzeker en twijfel aan mezelf
- ☐ Ik vind het niet fijn en probeer het te negeren
- ☒ Maakt niet uit

10. VIND JE DAT FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE JOU HELPEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja, ik leer er veel uit
- ☐ Soms wel, soms niet
- ☒ Niet echt

LEERLING 12

1. HOE VAAK KRIJG JIJ FEEDBACK VAN DE LEERKRACHT?

- ☐ Bijna elke dag
- ☒ Een paar keer per week
- ☐ Een paar keer per maand
- ☐ Zelden

2. HOE KRIJG JE MEESTAL FEEDBACK? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven op mijn taken en toetsen
- ☐ Van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Van mezelf door na te denken over mijn werk (zelfreflectie)

3. HOE NUTTIG VIND JE DE FEEDBACK DIE JE KRIJGT?

- ☐ Heel nuttig, ik leer er veel uit
- ☒ Soms nuttig, het helpt me een beetje
- ☐ Niet echt nuttig, ik weet niet goed wat ik ermee moet doen
- ☐ Helemaal niet nuttig

4. WORDT IN DE KLAS UITGELEGD HOE JE FEEDBACK KUNT GEBRUIKEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nee

5. MOET JE SOMS ZELF NADENKEN OVER HOE GOED JE IETS HEBT GEDAAN EN WAT BETER KAN?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nooit

6. VIND JE HET GEMAKKELIJK OM JE EIGEN WERK TE BEOORDELEN?

- ☒ Ja
- ☐ Soms
- ☐ Nee

7. KRIJG JE HULP VAN DE LEERKRACHT BIJ ZELFREFLECTIE?

- ☐ Ja
- ☒ Soms
- ☐ Nee

8. WAT DOET FEEDBACK MET JE ZELFVERTROUWEN?

- ☐ Ik voel me zelfverzekerder en gemotiveerd
- ☒ Soms helpt het, soms niet
- ☐ Ik voel me onzeker door feedback
- ☐ Het maakt voor mij niet uit

9. HOE VOEL JE JE NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Ik zie het als een kans om te groeien
- ☐ Ik probeer ervan te leren, maar het is soms moeilijk
- ☒ Eerder schamen
- ☐ Ik voel me onzeker en twijfel aan mezelf
- ☐ Ik vind het niet fijn en probeer het te negeren

10. VIND JE DAT FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE JOU HELPEN OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Ja, ik leer er veel uit
- ☒ Soms wel, soms niet meestal niet
- ☐ Niet echt

BIJLAGE 24 ANALYSE VAN DE ENQUÊTE VOOR LEERLINGEN OVER HOE AAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE WORDT GEDAAN

1. HOE VAAK?

- ☐ Elke dag = 1 x
- ☐ Paar x/ week = 6 x
- ☐ Paar x /maand = 3 x
- ☐ Zelden = 1 x
- ☐ Weet ik niet = 1 x

2. OP WELKE MANIER?

- ☐ Mondeling = 10 x
- ☐ Schriftelijk = 8 x

3. HOE NUTTIG?

- ☐ Heel = 2 x
- ☐ Soms = 7 x
- ☐ Niet echt = 3 x

4. UITGELEGD IN DE KLAS?

- ☐ Ja = 5 x
- ☐ Soms = 5 x
- ☐ Nee = 1 x
- ☐ Weet ik niet = 1 x

5. NADENKEN OVER JEZELF?

- ☐ Ja = 1 x
- ☐ Soms = 9 x
- ☐ Nooit = 2 x

6. MAKKELIJK OM JEZELF TE BEOORDELEN?

- ☐ Ja = 5 x
- ☐ Soms = 2 x
- ☐ Nee = 5 x

7. HULP LEERKRACHT?

- ☐ Soms = 7 x
- ☐ Nee = 5 x

8. INVLOED OP ZELFVERTROUWEN?

- ☐ Soms wel, soms niet = 3 x
- ☐ Maakt niets uit = 9 x

9. GEVOEL BIJ NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Proberen van te leren, maar is moeilijk = 6 x
- ☐ Onzeker en twijfelen aan mezelf = 4 x
- ☐ Niet leuk, dus proberen negeren = 2 x

10. HELPT HET OM BETER TE WORDEN?

- ☐ Veel uit leren = 10 x
- ☐ Niet echt = 2 x

Uit de enquête concludeer ik dat de meeste leerlingen wekelijks feedback ervaren. Schriftelijk op toetsen en rapport en mondeling bij opdrachten en zelfstadig werk. De meerderheid van de leerlingen vindt deze feedback meestal nuttig en weet meestal van de meester, hoe ze met de feedback aan de slag kunnen.

De leerlingen ondervinden dat ze soms moeten nadenken over zichzelf. Hierbij vindt de helft het gemakkelijk om over zichzelf te oordelen en de andere helft vindt dit moeilijk. Soms krijgen ze hierbij hulp van de leerkracht. De meeste leerlingen vinden niet dat feedback invloed heeft op hun zelfvertrouwen en probeert hiervan te leren om zo beter te worden.

BIJLAGE 25 VRAGENLIJST LEERLINGEN 6^E LEERJAAR OVER HUN NODEN AAN FEEDBACK EN ZELFRELECTIE OM HUN ZELFVERTROUWEN TE VERSTERKEN IN FUNCTIE VAN DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS
LEERLING 1

1. HOE WIL JIJ HET LIEFST FEEDBACK KRIJGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven feedback op mijn taken en toetsen
- ☐ Feedback van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Feedback via een gesprek met de leerkracht
- ☐ Op een andere manier, namelijk: ...

2. WANNEER HELPT FEEDBACK JOU HET MEEST?

- ☐ Voordat ik een taak of toets maak (tips vooraf)
- ☐ Tijdens het werken aan een taak (begeleiding)
- ☐ Na een taak of toets (terugblik)
- ☐ Alle drie

3. WAT VIND JIJ HET BELANGRIJKSTE IN FEEDBACK?

- ☐ Dat het me helpt om te begrijpen wat goed ging en wat beter kan
- ☐ Dat het me motiveert om beter te worden
- ☐ Dat het positief is en mij aanmoedigt
- ☐ Dat ik meteen weet wat ik moet doen om vooruit te gaan

4. WAT ZOU JOU HELPEN OM JE ZEKERDER TE VOELEN NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Extra uitleg over hoe ik het kan verbeteren
- ☐ Meer complimenten naast de verbeterpunten
- ☐ Een tweede kans om het opnieuw te proberen
- ☐ Hulp van de leerkracht of klasgenoten

5. WAT HELPT JOU OM OVER JE EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- ☐ Vaste vragen die mij begeleiden bij zelfreflectie
- ☐ Een gesprek met de leerkracht of een klasgenoot
- ☐ Een dagboek of schriftje om mijn vooruitgang bij te houden
- ☐ Ik weet niet goed hoe ik dit moet doen

6. WAT ZOU ZELFRELECTIE MAKKELIJKER VOOR JOU MAKEN?

- ☐ Een checklist met stappen die ik kan volgen
- ☐ Voorbeelden van hoe anderen reflecteren
- ☐ Meer tijd en ruimte in de klas om te reflecteren
- ☐ Feedback van de leerkracht over mijn zelfreflectie

7. WAT HELPT JOU OM MEER VERTROUWEN TE KRIJGEN IN JEZELF?

- ☐ Complimenten krijgen over mijn inzet en vooruitgang
- ☐ Zien dat ik vooruitgang maak, bijvoorbeeld door voor-en-na-vergelijkingen
- ☐ Weten dat fouten maken oké is en dat ik ervan kan leren
- ☐ Succesverhalen horen van anderen die ook hebben moeten oefenen

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN IN DE KLAS?

- ☐ Meer focus op wat ik goed doe
- ☐ Minder stress en druk bij taken en toetsen
- ☐ Meer kansen om te laten zien wat ik kan
- ☐ Hulp bij het omgaan met moeilijke momenten

LEERLING 2

1. HOE WIL JIJ HET LIEFST FEEDBACK KRIJGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☒ Geschreven feedback op mijn taken en toetsen
- ☐ Feedback van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Feedback via een gesprek met de leerkracht
- ☐ Op een andere manier, namelijk: ...

2. WANNEER HELPT FEEDBACK JOU HET MEEST?

- ☐ Voordat ik een taak of toets maak (tips vooraf)
- ☐ Tijdens het werken aan een taak (begeleiding)
- ☐ Na een taak of toets (terugblik)

- ☒ Alle drie

3. WAT VIND JIJ HET BELANGRIJKSTE IN FEEDBACK?

- ☐ Dat het me helpt om te begrijpen wat goed ging en wat beter kan
- ☐ Dat het me motiveert om beter te worden
- ☐ Dat het positief is en mij aanmoedigt

- ☒ Dat ik meteen weet wat ik moet doen om vooruit te gaan

4. WAT ZOU JOU HELPEN OM JE ZEKERDER TE VOELEN NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Extra uitleg over hoe ik het kan verbeteren
- ☐ Meer complimenten naast de verbeterpunten
- ☐ Een tweede kans om het opnieuw te proberen

- ☒ Hulp van de leerkracht of klasgenoten

5. WAT HELPT JOU OM OVER JE EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- ☒ Vaste vragen die mij begeleiden bij zelfreflectie
- ☐ Een gesprek met de leerkracht of een klasgenoot
- ☐ Een dagboek of schriftje om mijn vooruitgang bij te houden
- ☐ Ik weet niet goed hoe ik dit moet doen

6. WAT ZOU ZELFREFLECTIE MAKKELIJKER VOOR JOU MAKEN?

- ☒ Een checklist met stappen die ik kan volgen

- ☐ Voorbeelden van hoe anderen reflecteren
- ☐ Meer tijd en ruimte in de klas om te reflecteren
- ☐ Feedback van de leerkracht over mijn zelfreflectie

7. WAT HELPT JOU OM MEER VERTROUWEN TE KRIJGEN IN JEZELF?

- ☒ Complimenten krijgen over mijn inzet en vooruitgang
- ☐ Zien dat ik vooruitgang maak, bijvoorbeeld door voor-en-na-vergelijkingen
- ☐ Weten dat fouten maken oké is en dat ik ervan kan leren
- ☐ Succesverhalen horen van anderen die ook hebben moeten oefenen

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN IN DE KLAS?

- ☐ Meer focus op wat ik goed doe
- ☒ Minder stress en druk bij taken en toetsen
- ☐ Meer kansen om te laten zien wat ik kan
- ☒ Hulp bij het omgaan met moeilijke momenten

LEERLING 3

1. HOE WIL JIJ HET LIEFST FEEDBACK KRIJGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven feedback op mijn taken en toetsen
- ☐ Feedback van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Feedback via een gesprek met de leerkracht
- ☐ Op een andere manier, namelijk: ...

2. WANNEER HELPT FEEDBACK JOU HET MEEST?

- ☐ Voordat ik een taak of toets maak (tips vooraf)
- ☐ Tijdens het werken aan een taak (begeleiding)
- ☐ Na een taak of toets (terugblik)
- ☐ Alle drie

3. WAT VIND JIJ HET BELANGRIJKSTE IN FEEDBACK?

- ☐ Dat het me helpt om te begrijpen wat goed ging en wat beter kan
- ☐ Dat het me motiveert om beter te worden
- ☐ Dat het positief is en mij aanmoedigt
- ☐ Dat ik meteen weet wat ik moet doen om vooruit te gaan

4. WAT ZOU JOU HELPEN OM JE ZEKERDER TE VOELEN NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Extra uitleg over hoe ik het kan verbeteren
- ☐ Meer complimenten naast de verbeterpunten
- ☐ Een tweede kans om het opnieuw te proberen
- ☐ Hulp van de leerkracht of klasgenoten

5. WAT HELPT JOU OM OVER JE EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- ☐ Vaste vragen die mij begeleiden bij zelfreflectie
- ☐ Een gesprek met de leerkracht of een klasgenoot
- ☐ Een dagboek of schriftje om mijn vooruitgang bij te houden
- ☐ Ik weet niet goed hoe ik dit moet doen

6. WAT ZOU ZELFREFLECTIE MAKKELIJKER VOOR JOU MAKEN?

- ☐ Een checklist met stappen die ik kan volgen
- ☐ Voorbeelden van hoe anderen reflecteren
- ☐ Meer tijd en ruimte in de klas om te reflecteren
- ☐ Feedback van de leerkracht over mijn zelfreflectie

7. WAT HELPT JOU OM MEER VERTROUWEN TE KRIJGEN IN JEZELF?

- ☐ Complimenten krijgen over mijn inzet en vooruitgang
- ☐ Zien dat ik vooruitgang maak, bijvoorbeeld door voor-en-na-vergelijkingen
- ☐ Weten dat fouten maken oké is en dat ik ervan kan leren
- ☐ Succesverhalen horen van anderen die ook hebben moeten oefenen

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN IN DE KLAS?

- ☐ Meer focus op wat ik goed doe
- ☐ Minder stress en druk bij taken en toetsen
- ☐ Meer kansen om te laten zien wat ik kan
- ☐ Hulp bij het omgaan met moeilijke momenten

LEERLING 4

1. HOE WIL JIJ HET LIEFST FEEDBACK KRIJGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven feedback op mijn taken en toetsen
- ☐ Feedback van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Feedback via een gesprek met de leerkracht
- ☐ Op een andere manier, namelijk: ...

2. WANNEER HELPT FEEDBACK JOU HET MEEST?

- ☐ Voordat ik een taak of toets maak (tips vooraf)
- ☐ Tijdens het werken aan een taak (begeleiding)
- ☐ Na een taak of toets (terugblik)

- ☐ Alle drie

3. WAT VIND JIJ HET BELANGRIJKSTE IN FEEDBACK?

- ☐ Dat het me helpt om te begrijpen wat goed ging en wat beter kan
- ☐ Dat het me motiveert om beter te worden
- ☐ Dat het positief is en mij aanmoedigt

- ☐ Dat ik meteen weet wat ik moet doen om vooruit te gaan

4. WAT ZOU JOU HELPEN OM JE ZEKERDER TE VOELEN NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Extra uitleg over hoe ik het kan verbeteren
- ☐ Meer complimenten naast de verbeterpunten
- ☐ Een tweede kans om het opnieuw te proberen
- ☐ Hulp van de leerkracht of klasgenoten

5. WAT HELPT JOU OM OVER JE EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- ☐ Vaste vragen die mij begeleiden bij zelfreflectie
- ☐ Een gesprek met de leerkracht of een klasgenoot
- ☐ Een dagboek of schriftje om mijn vooruitgang bij te houden
- ☐ Ik weet niet goed hoe ik dit moet doen

6. WAT ZOU ZELFREFLECTIE MAKKELIJKER VOOR JOU MAKEN?

- ☐ Een checklist met stappen die ik kan volgen
- ☐ Voorbeelden van hoe anderen reflecteren
- ☐ Meer tijd en ruimte in de klas om te reflecteren
- ☐ Feedback van de leerkracht over mijn zelfreflectie

7. WAT HELPT JOU OM MEER VERTROUWEN TE KRIJGEN IN JEZELF?

- ☐ Complimenten krijgen over mijn inzet en vooruitgang
- ☐ Zien dat ik vooruitgang maak, bijvoorbeeld door voor-en-na-vergelijkingen
- ☐ Weten dat fouten maken oké is en dat ik ervan kan leren
- ☐ Succesverhalen horen van anderen die ook hebben moeten oefenen

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN IN DE KLAS?

- ☐ Meer focus op wat ik goed doe
- ☐ Minder stress en druk bij taken en toetsen
- ☐ Meer kansen om te laten zien wat ik kan
- ☐ Hulp bij het omgaan met moeilijke momenten

LEERLING 5

1. HOE WIL JIJ HET LIEFST FEEDBACK KRIJGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven feedback op mijn taken en toetsen
- ☐ Feedback van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Feedback via een gesprek met de leerkracht
- ☐ Op een andere manier, namelijk: ...

2. WANNEER HELPT FEEDBACK JOU HET MEEST?

- ☐ Voordat ik een taak of toets maak (tips vooraf)
- ☐ Tijdens het werken aan een taak (begeleiding)
- ☐ Na een taak of toets (terugblik)
- ☐ Alle drie

3. WAT VIND JIJ HET BELANGRIJKSTE IN FEEDBACK?

- ☐ Dat het me helpt om te begrijpen wat goed ging en wat beter kan
- ☐ Dat het me motiveert om beter te worden
- ☐ Dat het positief is en mij aanmoedigt
- ☐ Dat ik meteen weet wat ik moet doen om vooruit te gaan

4. WAT ZOU JOU HELPEN OM JE ZEKERDER TE VOELEN NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Extra uitleg over hoe ik het kan verbeteren
- ☐ Meer complimenten naast de verbeterpunten
- ☐ Een tweede kans om het opnieuw te proberen
- ☐ Hulp van de leerkracht of klasgenoten

5. WAT HELPT JOU OM OVER JE EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- ☐ Vaste vragen die mij begeleiden bij zelfreflectie
- ☐ Een gesprek met de leerkracht of een klasgenoot
- ☐ Een dagboek of schriftje om mijn vooruitgang bij te houden
- ☐ Ik weet niet goed hoe ik dit moet doen

6. WAT ZOU ZELFREFLECTIE MAKKELIJKER VOOR JOU MAKEN?

- ☐ Een checklist met stappen die ik kan volgen
- ☐ Voorbeelden van hoe anderen reflecteren
- ☐ Meer tijd en ruimte in de klas om te reflecteren
- ☐ Feedback van de leerkracht over mijn zelfreflectie

7. WAT HELPT JOU OM MEER VERTROUWEN TE KRIJGEN IN JEZELF?

- ☐ Complimenten krijgen over mijn inzet en vooruitgang
- ☐ Zien dat ik vooruitgang maak, bijvoorbeeld door voor-en-na-vergelijkingen
- ☐ Weten dat fouten maken oké is en dat ik ervan kan leren
- ☐ Succesverhalen horen van anderen die ook hebben moeten oefenen

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN IN DE KLAS?

- ☐ Meer focus op wat ik goed doe
- ☐ Minder stress en druk bij taken en toetsen
- ☐ Meer kansen om te laten zien wat ik kan
- ☐ Hulp bij het omgaan met moeilijke momenten

LEERLING 6

1. HOE WIL JIJ HET LIEFST FEEDBACK KRIJGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven feedback op mijn taken en toetsen
- ☐ Feedback van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Feedback via een gesprek met de leerkracht
- ☐ Op een andere manier, namelijk: ...

2. WANNEER HELPT FEEDBACK JOU HET MEEST?

- ☐ Voordat ik een taak of toets maak (tips vooraf)
- ☐ Tijdens het werken aan een taak (begeleiding)
- ☐ Na een taak of toets (terugblik)
- ☐ Alle drie

3. WAT VIND JIJ HET BELANGRIJKSTE IN FEEDBACK?

- ☐ Dat het me helpt om te begrijpen wat goed ging en wat beter kan
- ☐ Dat het me motiveert om beter te worden
- ☐ Dat het positief is en mij aanmoedigt
- ☐ Dat ik meteen weet wat ik moet doen om vooruit te gaan

4. WAT ZOU JOU HELPEN OM JE ZEKERDER TE VOELEN NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Extra uitleg over hoe ik het kan verbeteren
- ☐ Meer complimenten naast de verbeterpunten
- ☐ Een tweede kans om het opnieuw te proberen
- ☐ Hulp van de leerkracht of klasgenoten

5. WAT HELPT JOU OM OVER JE EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- ☐ Vaste vragen die mij begeleiden bij zelfreflectie
- ☐ Een gesprek met de leerkracht of een klasgenoot
- ☐ Een dagboek of schriftje om mijn vooruitgang bij te houden
- ☐ Ik weet niet goed hoe ik dit moet doen

6. WAT ZOU ZELFREFLECTIE MAKKELIJKER VOOR JOU MAKEN?

- ☐ Een checklist met stappen die ik kan volgen
- ☐ Voorbeelden van hoe anderen reflecteren
- ☐ Meer tijd en ruimte in de klas om te reflecteren
- ☐ Feedback van de leerkracht over mijn zelfreflectie

7. WAT HELPT JOU OM MEER VERTROUWEN TE KRIJGEN IN JEZELF?

- ☐ Complimenten krijgen over mijn inzet en vooruitgang
- ☐ Zien dat ik vooruitgang maak, bijvoorbeeld door voor-en-na-vergelijkingen
- ☐ Weten dat fouten maken oké is en dat ik ervan kan leren
- ☐ Succesverhalen horen van anderen die ook hebben moeten oefenen

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN IN DE KLAS?

- ☐ Meer focus op wat ik goed doe
- ☐ Minder stress en druk bij taken en toetsen
- ☐ Meer kansen om te laten zien wat ik kan
- ☐ Hulp bij het omgaan met moeilijke momenten

LEERLING 7

1. HOE WIL JIJ HET LIEFST FEEDBACK KRIJGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven feedback op mijn taken en toetsen
- ☐ Feedback van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Feedback via een gesprek met de leerkracht
- ☐ Op een andere manier, namelijk: ...

2. WANNEER HELPT FEEDBACK JOU HET MEEST?

- ☐ Voordat ik een taak of toets maak (tips vooraf)
- ☐ Tijdens het werken aan een taak (begeleiding)
- ☐ Na een taak of toets (terugblik)

- ☐ Alle drie

3. WAT VIND JIJ HET BELANGRIJKSTE IN FEEDBACK?

- ☐ Dat het me helpt om te begrijpen wat goed ging en wat beter kan
- ☐ Dat het me motiveert om beter te worden
- ☐ Dat het positief is en mij aanmoedigt

- ☐ Dat ik meteen weet wat ik moet doen om vooruit te gaan

4. WAT ZOU JOU HELPEN OM JE ZEKERDER TE VOELEN NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Extra uitleg over hoe ik het kan verbeteren
- ☐ Meer complimenten naast de verbeterpunten
- ☐ Een tweede kans om het opnieuw te proberen
- ☐ Hulp van de leerkracht of klasgenoten

5. WAT HELPT JOU OM OVER JE EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- ☐ Vaste vragen die mij begeleiden bij zelfreflectie
- ☐ Een gesprek met de leerkracht of een klasgenoot
- ☐ Een dagboek of schriftje om mijn vooruitgang bij te houden
- ☐ Ik weet niet goed hoe ik dit moet doen

6. WAT ZOU ZELFREFLECTIE MAKKELIJKER VOOR JOU MAKEN?

- ☐ Een checklist met stappen die ik kan volgen
- ☐ Voorbeelden van hoe anderen reflecteren
- ☐ Meer tijd en ruimte in de klas om te reflecteren
- ☐ Feedback van de leerkracht over mijn zelfreflectie

7. WAT HELPT JOU OM MEER VERTROUWEN TE KRIJGEN IN JEZELF?

- ☐ Complimenten krijgen over mijn inzet en vooruitgang
- ☐ Zien dat ik vooruitgang maak, bijvoorbeeld door voor-en-na-vergelijkingen
- ☐ Weten dat fouten maken oké is en dat ik ervan kan leren
- ☐ Succesverhalen horen van anderen die ook hebben moeten oefenen

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN IN DE KLAS?

- ☐ Meer focus op wat ik goed doe
- ☐ Minder stress en druk bij taken en toetsen
- ☐ Meer kansen om te laten zien wat ik kan
- ☐ Hulp bij het omgaan met moeilijke momenten

LEERLING 8

1. HOE WIL JIJ HET LIEFST FEEDBACK KRIJGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven feedback op mijn taken en toetsen
- ☐ Feedback van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Feedback via een gesprek met de leerkracht
- ☐ Op een andere manier, namelijk: ...

2. WANNEER HELPT FEEDBACK JOU HET MEEST?

- ☐ Voordat ik een taak of toets maak (tips vooraf)
- ☐ Tijdens het werken aan een taak (begeleiding)
- ☐ Na een taak of toets (terugblik)

- ☐ Alle drie

3. WAT VIND JIJ HET BELANGRIJKSTE IN FEEDBACK?

- ☐ Dat het me helpt om te begrijpen wat goed ging en wat beter kan
- ☐ Dat het me motiveert om beter te worden
- ☐ Dat het positief is en mij aanmoedigt
- ☐ Dat ik meteen weet wat ik moet doen om vooruit te gaan

4. WAT ZOU JOU HELPEN OM JE ZEKERDER TE VOELEN NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Extra uitleg over hoe ik het kan verbeteren
- ☐ Meer complimenten naast de verbeterpunten
- ☐ Een tweede kans om het opnieuw te proberen
- ☐ Hulp van de leerkracht of klasgenoten

5. WAT HELPT JOU OM OVER JE EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- ☐ Vaste vragen die mij begeleiden bij zelfreflectie
- ☐ Een gesprek met de leerkracht of een klasgenoot
- ☐ Een dagboek of schriftje om mijn vooruitgang bij te houden
- ☐ Ik weet niet goed hoe ik dit moet doen

6. WAT ZOU ZELFREFLECTIE MAKKELIJKER VOOR JOU MAKEN?

- ☐ Een checklist met stappen die ik kan volgen
- ☐ Voorbeelden van hoe anderen reflecteren
- ☐ Meer tijd en ruimte in de klas om te reflecteren
- ☐ Feedback van de leerkracht over mijn zelfreflectie

7. WAT HELPT JOU OM MEER VERTROUWEN TE KRIJGEN IN JEZELF?

- ☐ Complimenten krijgen over mijn inzet en vooruitgang
- ☐ Zien dat ik vooruitgang maak, bijvoorbeeld door voor-en-na-vergelijkingen
- ☐ Weten dat fouten maken oké is en dat ik ervan kan leren
- ☐ Succesverhalen horen van anderen die ook hebben moeten oefenen

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN IN DE KLAS?

- ☐ Meer focus op wat ik goed doe
- ☐ Minder stress en druk bij taken en toetsen
- ☐ Meer kansen om te laten zien wat ik kan
- ☐ Hulp bij het omgaan met moeilijke momenten

LEERLING 9

1. HOE WIL JIJ HET LIEFST FEEDBACK KRIJGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven feedback op mijn taken en toetsen
- ☐ Feedback van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Feedback via een gesprek met de leerkracht
- ☐ Op een andere manier, namelijk: ...

2. WANNEER HELPT FEEDBACK JOU HET MEEST?

- ☒ Voordat ik een taak of toets maak (tips vooraf)
- ☐ Tijdens het werken aan een taak (begeleiding)
- ☐ Na een taak of toets (terugblik)
- ☐ Alle drie

3. WAT VIND JIJ HET BELANGRIJKSTE IN FEEDBACK?

- ☒ Dat het me helpt om te begrijpen wat goed ging en wat beter kan
- ☐ Dat het me motiveert om beter te worden
- ☐ Dat het positief is en mij aanmoedigt
- ☐ Dat ik meteen weet wat ik moet doen om vooruit te gaan

4. WAT ZOU JOU HELPEN OM JE ZEKERDER TE VOELEN NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Extra uitleg over hoe ik het kan verbeteren
- ☐ Meer complimenten naast de verbeterpunten
- ☐ Een tweede kans om het opnieuw te proberen
- ☒ Hulp van de leerkracht of klasgenoten

5. WAT HELPT JOU OM OVER JE EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- ☒ Vaste vragen die mij begeleiden bij zelfreflectie
- ☒ Een gesprek met de leerkracht of een klasgenoot
- ☐ Een dagboek of schriftje om mijn vooruitgang bij te houden
- ☐ Ik weet niet goed hoe ik dit moet doen

6. WAT ZOU ZELFREFLECTIE MAKKELIJKER VOOR JOU MAKEN?

- ☐ Een checklist met stappen die ik kan volgen
- ☐ Voorbeelden van hoe anderen reflecteren
- ☒ Meer tijd en ruimte in de klas om te reflecteren
- ☐ Feedback van de leerkracht over mijn zelfreflectie

7. WAT HELPT JOU OM MEER VERTROUWEN TE KRIJGEN IN JEZELF?

- ☐ Complimenten krijgen over mijn inzet en vooruitgang
- ☒ Zien dat ik vooruitgang maak, bijvoorbeeld door voor-en-na-vergelijkingen
- ☒ Weten dat fouten maken oké is en dat ik ervan kan leren
- ☐ Succesverhalen horen van anderen die ook hebben moeten oefenen

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN IN DE KLAS?

- ☐ Meer focus op wat ik goed doe
- ☒ Minder stress en druk bij taken en toetsen
- ☐ Meer kansen om te laten zien wat ik kan
- ☐ Hulp bij het omgaan met moeilijke momenten

LEERLING 10

1. HOE WIL JIJ HET LIEFST FEEDBACK KRIJGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven feedback op mijn taken en toetsen
- ☐ Feedback van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Feedback via een gesprek met de leerkracht
- ☐ Op een andere manier, namelijk: ...

2. WANNEER HELPT FEEDBACK JOU HET MEEST?

- ☐ Voordat ik een taak of toets maak (tips vooraf)
- ☐ Tijdens het werken aan een taak (begeleiding)
- ☐ Na een taak of toets (terugblik)
- ☐ Alle drie

3. WAT VIND JIJ HET BELANGRIJKSTE IN FEEDBACK?

- ☐ Dat het me helpt om te begrijpen wat goed ging en wat beter kan
- ☐ Dat het me motiveert om beter te worden
- ☐ Dat het positief is en mij aanmoedigt
- ☐ Dat ik meteen weet wat ik moet doen om vooruit te gaan

4. WAT ZOU JOU HELPEN OM JE ZEKERDER TE VOELEN NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Extra uitleg over hoe ik het kan verbeteren
- ☐ Meer complimenten naast de verbeterpunten
- ☐ Een tweede kans om het opnieuw te proberen
- ☐ Hulp van de leerkracht of klasgenoten

5. WAT HELPT JOU OM OVER JE EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- ☐ Vaste vragen die mij begeleiden bij zelfreflectie
- ☐ Een gesprek met de leerkracht of een klasgenoot
- ☐ Een dagboek of schriftje om mijn vooruitgang bij te houden
- ☐ Ik weet niet goed hoe ik dit moet doen

6. WAT ZOU ZELFREFLECTIE MAKKELIJKER VOOR JOU MAKEN?

- ☐ Een checklist met stappen die ik kan volgen
- ☐ Voorbeelden van hoe anderen reflecteren
- ☐ Meer tijd en ruimte in de klas om te reflecteren
- ☐ Feedback van de leerkracht over mijn zelfreflectie

7. WAT HELPT JOU OM MEER VERTROUWEN TE KRIJGEN IN JEZELF?

- ☐ Complimenten krijgen over mijn inzet en vooruitgang
- ☐ Zien dat ik vooruitgang maak, bijvoorbeeld door voor-en-na-vergelijkingen
- ☐ Weten dat fouten maken oké is en dat ik ervan kan leren
- ☐ Succesverhalen horen van anderen die ook hebben moeten oefenen

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN IN DE KLAS?

- ☐ Meer focus op wat ik goed doe
- ☐ Minder stress en druk bij taken en toetsen
- ☐ Meer kansen om te laten zien wat ik kan
- ☐ Hulp bij het omgaan met moeilijke momenten

LEERLING 11

1. HOE WIL JIJ HET LIEFST FEEDBACK KRIJGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven feedback op mijn taken en toetsen
- ☐ Feedback van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Feedback via een gesprek met de leerkracht
- ☐ Op een andere manier, namelijk: ...

2. WANNEER HELPT FEEDBACK JOU HET MEEST?

- ☐ Voordat ik een taak of toets maak (tips vooraf)
- ☐ Tijdens het werken aan een taak (begeleiding)
- ☐ Na een taak of toets (terugblik)
- ☐ Alle drie

3. WAT VIND JIJ HET BELANGRIJKSTE IN FEEDBACK?

- ☐ Dat het me helpt om te begrijpen wat goed ging en wat beter kan
- ☐ Dat het me motiveert om beter te worden
- ☐ Dat het positief is en mij aanmoedigt
- ☐ Dat ik meteen weet wat ik moet doen om vooruit te gaan

4. WAT ZOU JOU HELPEN OM JE ZEKERDER TE VOELEN NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Extra uitleg over hoe ik het kan verbeteren
- ☐ Meer complimenten naast de verbeterpunten
- ☐ Een tweede kans om het opnieuw te proberen
- ☐ Hulp van de leerkracht of klasgenoten

5. WAT HELPT JOU OM OVER JE EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- ☐ Vaste vragen die mij begeleiden bij zelfreflectie
- ☐ Een gesprek met de leerkracht of een klasgenoot
- ☐ Een dagboek of schriftje om mijn vooruitgang bij te houden
- ☐ Ik weet niet goed hoe ik dit moet doen

6. WAT ZOU ZELFREFLECTIE MAKKELIJKER VOOR JOU MAKEN?

- ☐ Een checklist met stappen die ik kan volgen
- ☐ Voorbeelden van hoe anderen reflecteren
- ☐ Meer tijd en ruimte in de klas om te reflecteren
- ☐ Feedback van de leerkracht over mijn zelfreflectie

7. WAT HELPT JOU OM MEER VERTROUWEN TE KRIJGEN IN JEZELF?

- ☐ Complimenten krijgen over mijn inzet en vooruitgang
- ☐ Zien dat ik vooruitgang maak, bijvoorbeeld door voor-en-na-vergelijkingen
- ☐ Weten dat fouten maken oké is en dat ik ervan kan leren
- ☐ Succesverhalen horen van anderen die ook hebben moeten oefenen

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN IN DE KLAS?

- ☐ Meer focus op wat ik goed doe
- ☐ Minder stress en druk bij taken en toetsen
- ☐ Meer kansen om te laten zien wat ik kan
- ☐ Hulp bij het omgaan met moeilijke momenten

LEERLING 12

1. HOE WIL JIJ HET LIEFST FEEDBACK KRIJGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☒ Geschreven feedback op mijn taken en toetsen
- ☐ Feedback van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Feedback via een gesprek met de leerkracht
- ☐ Op een andere manier, namelijk: ...

2. WANNEER HELPT FEEDBACK JOU HET MEEST?

- ☐ Voordat ik een taak of toets maak (tips vooraf)
- ☐ Tijdens het werken aan een taak (begeleiding)
- ☐ Na een taak of toets (terugblik)

- ☒ Alle drie

3. WAT VIND JIJ HET BELANGRIJKSTE IN FEEDBACK?

- ☒ Dat het me helpt om te begrijpen wat goed ging en wat beter kan
- ☐ Dat het me motiveert om beter te worden
- ☐ Dat het positief is en mij aanmoedigt
- ☐ Dat ik meteen weet wat ik moet doen om vooruit te gaan

4. WAT ZOU JOU HELPEN OM JE ZEKERDER TE VOELEN NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☒ Extra uitleg over hoe ik het kan verbeteren
- ☒ Meer complimenten naast de verbeterpunten
- ☒ Een tweede kans om het opnieuw te proberen
- ☒ Hulp van de leerkracht of klasgenoten

5. WAT HELPT JOU OM OVER JE EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- ☐ Vaste vragen die mij begeleiden bij zelfreflectie
- ☐ Een gesprek met de leerkracht of een klasgenoot
- ☐ Een dagboek of schriftje om mijn vooruitgang bij te houden
- ☒ Ik weet niet goed hoe ik dit moet doen

6. WAT ZOU ZELFREFLECTIE MAKKELIJKER VOOR JOU MAKEN?

- ☒ Een checklist met stappen die ik kan volgen
- ☐ Voorbeelden van hoe anderen reflecteren
- ☐ Meer tijd en ruimte in de klas om te reflecteren
- ☐ Feedback van de leerkracht over mijn zelfreflectie

7. WAT HELPT JOU OM MEER VERTROUWEN TE KRIJGEN IN JEZELF?

- ☒ Complimenten krijgen over mijn inzet en vooruitgang
- ☒ Zien dat ik vooruitgang maak, bijvoorbeeld door voor-en-na-vergelijkingen
- ☐ Weten dat fouten maken oké is en dat ik ervan kan leren
- ☒ Succesverhalen horen van anderen die ook hebben moeten oefenen

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN IN DE KLAS?

- ☐ Meer focus op wat ik goed doe
- ☒ Minder stress en druk bij taken en toetsen
- ☐ Meer kansen om te laten zien wat ik kan
- ☐ Hulp bij het omgaan met moeilijke momenten

LEERLING 13

1. HOE WIL JIJ HET LIEFST FEEDBACK KRIJGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven feedback op mijn taken en toetsen
- ☒ Feedback van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Feedback via een gesprek met de leerkracht
- ☐ Op een andere manier, namelijk: ...

2. WANNEER HELPT FEEDBACK JOU HET MEEST?

- ☐ Voordat ik een taak of toets maak (tips vooraf)
- ☐ Tijdens het werken aan een taak (begeleiding)
- ☐ Na een taak of toets (terugblik)

- ☒ Alle drie

3. WAT VIND JIJ HET BELANGRIJKSTE IN FEEDBACK?

- ☐ Dat het me helpt om te begrijpen wat goed ging en wat beter kan
- ☒ Dat het me motiveert om beter te worden
- ☐ Dat het positief is en mij aanmoedigt
- ☐ Dat ik meteen weet wat ik moet doen om vooruit te gaan

4. WAT ZOU JOU HELPEN OM JE ZEKERDER TE VOELEN NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Extra uitleg over hoe ik het kan verbeteren
- ☐ Meer complimenten naast de verbeterpunten
- ☐ Een tweede kans om het opnieuw te proberen
- ☒ Hulp van de leerkracht of klasgenoten

5. WAT HELPT JOU OM OVER JE EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- ☒ Vaste vragen die mij begeleiden bij zelfreflectie
- ☐ Een gesprek met de leerkracht of een klasgenoot
- ☐ Een dagboek of schriftje om mijn vooruitgang bij te houden
- ☐ Ik weet niet goed hoe ik dit moet doen

6. WAT ZOU ZELFREFLECTIE MAKKELIJKER VOOR JOU MAKEN?

- ☐ Een checklist met stappen die ik kan volgen
- ☐ Voorbeelden van hoe anderen reflecteren
- ☐ Meer tijd en ruimte in de klas om te reflecteren
- ☒ Feedback van de leerkracht over mijn zelfreflectie

7. WAT HELPT JOU OM MEER VERTROUWEN TE KRIJGEN IN JEZELF?

- ☐ Complimenten krijgen over mijn inzet en vooruitgang
- ☒ Zien dat ik vooruitgang maak, bijvoorbeeld door voor-en-na-vergelijkingen
- ☐ Weten dat fouten maken oké is en dat ik ervan kan leren
- ☐ Succesverhalen horen van anderen die ook hebben moeten oefenen

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN IN DE KLAS?

- ☒ Meer focus op wat ik goed doe
- ☐ Minder stress en druk bij taken en toetsen
- ☐ Meer kansen om te laten zien wat ik kan
- ☐ Hulp bij het omgaan met moeilijke momenten

LEERLING 14

1. HOE WIL JIJ HET LIEFST FEEDBACK KRIJGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven feedback op mijn taken en toetsen
- ☒ Feedback van klasgenoten (peerfeedback)
- ☒ Feedback via een gesprek met de leerkracht
- ☐ Op een andere manier, namelijk: ...

2. WANNEER HELPT FEEDBACK JOU HET MEEST?

- ☒ Voordat ik een taak of toets maak (tips vooraf)
- ☐ Tijdens het werken aan een taak (begeleiding)
- ☐ Na een taak of toets (terugblik)
- ☐ Alle drie

3. WAT VIND JIJ HET BELANGRIJKSTE IN FEEDBACK?

- ☐ Dat het me helpt om te begrijpen wat goed ging en wat beter kan
- ☒ Dat het me motiveert om beter te worden
- ☐ Dat het positief is en mij aanmoedigt
- ☐ Dat ik meteen weet wat ik moet doen om vooruit te gaan

4. WAT ZOU JOU HELPEN OM JE ZEKERDER TE VOELEN NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Extra uitleg over hoe ik het kan verbeteren
- ☐ Meer complimenten naast de verbeterpunten
- ☒ Een tweede kans om het opnieuw te proberen
- ☒ Hulp van de leerkracht of klasgenoten

5. WAT HELPT JOU OM OVER JE EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- ☒ Vaste vragen die mij begeleiden bij zelfreflectie
- ☐ Een gesprek met de leerkracht of een klasgenoot
- ☐ Een dagboek of schriftje om mijn vooruitgang bij te houden
- ☐ Ik weet niet goed hoe ik dit moet doen

6. WAT ZOU ZELFREFLECTIE MAKKELIJKER VOOR JOU MAKEN?

- ☐ Een checklist met stappen die ik kan volgen
- ☐ Voorbeelden van hoe anderen reflecteren
- ☒ Meer tijd en ruimte in de klas om te reflecteren
- ☐ Feedback van de leerkracht over mijn zelfreflectie

7. WAT HELPT JOU OM MEER VERTROUWEN TE KRIJGEN IN JEZELF?

- ☒ Complimenten krijgen over mijn inzet en vooruitgang
- ☒ Zien dat ik vooruitgang maak, bijvoorbeeld door voor-en-na-vergelijkingen
- ☒ Weten dat fouten maken oké is en dat ik ervan kan leren
- ☐ Succesverhalen horen van anderen die ook hebben moeten oefenen

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN IN DE KLAS?

- ☐ Meer focus op wat ik goed doe
- ☒ Minder stress en druk bij taken en toetsen
- ☒ Meer kansen om te laten zien wat ik kan
- ☐ Hulp bij het omgaan met moeilijke momenten

LEERLING 15

1. HOE WIL JIJ HET LIEFST FEEDBACK KRIJGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☒ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven feedback op mijn taken en toetsen
- ☐ Feedback van klasgenoten (peerfeedback)
- ☒ Feedback via een gesprek met de leerkracht
- ☐ Op een andere manier, namelijk: ...

2. WANNEER HELPT FEEDBACK JOU HET MEEST?

- ☒ Voordat ik een taak of toets maak (tips vooraf)
- ☐ Tijdens het werken aan een taak (begeleiding)
- ☐ Na een taak of toets (terugblik)
- ☐ Alle drie

3. WAT VIND JIJ HET BELANGRIJKSTE IN FEEDBACK?

- ☒ Dat het me helpt om te begrijpen wat goed ging en wat beter kan
- ☐ Dat het me motiveert om beter te worden
- ☐ Dat het positief is en mij aanmoedigt
- ☐ Dat ik meteen weet wat ik moet doen om vooruit te gaan

4. WAT ZOU JOU HELPEN OM JE ZEKERDER TE VOELEN NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☒ Extra uitleg over hoe ik het kan verbeteren
- ☐ Meer complimenten naast de verbeterpunten
- ☐ Een tweede kans om het opnieuw te proberen
- ☒ Hulp van de leerkracht of klasgenoten

5. WAT HELPT JOU OM OVER JE EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- ☐ Vaste vragen die mij begeleiden bij zelfreflectie
- ☐ Een gesprek met de leerkracht of een klasgenoot
- ☒ Een dagboek of schriftje om mijn vooruitgang bij te houden
- ☐ Ik weet niet goed hoe ik dit moet doen

6. WAT ZOU ZELFREFLECTIE MAKKELIJKER VOOR JOU MAKEN?

- ☐ Een checklist met stappen die ik kan volgen
- ☒ Voorbeelden van hoe anderen reflecteren
- ☐ Meer tijd en ruimte in de klas om te reflecteren
- ☐ Feedback van de leerkracht over mijn zelfreflectie

7. WAT HELPT JOU OM MEER VERTROUWEN TE KRIJGEN IN JEZELF?

- ☒ Complimenten krijgen over mijn inzet en vooruitgang
- ☐ Zien dat ik vooruitgang maak, bijvoorbeeld door voor-en-na-vergelijkingen
- ☒ Weten dat fouten maken oké is en dat ik ervan kan leren
- ☐ Succesverhalen horen van anderen die ook hebben moeten oefenen

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN IN DE KLAS?

- ☐ Meer focus op wat ik goed doe
- ☒ Minder stress en druk bij taken en toetsen
- ☐ Meer kansen om te laten zien wat ik kan
- ☒ Hulp bij het omgaan met moeilijke momenten

LEERLING 16

1. HOE WIL JIJ HET LIEFST FEEDBACK KRIJGEN? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

- ☐ Mondeling van de leerkracht
- ☐ Geschreven feedback op mijn taken en toetsen
- ☐ Feedback van klasgenoten (peerfeedback)
- ☐ Feedback via een gesprek met de leerkracht
- ☐ Op een andere manier, namelijk: ...

2. WANNEER HELPT FEEDBACK JOU HET MEEST?

- ☐ Voordat ik een taak of toets maak (tips vooraf)
- ☐ Tijdens het werken aan een taak (begeleiding)
- ☐ Na een taak of toets (terugblik)
- ☐ Alle drie

3. WAT VIND JIJ HET BELANGRIJKSTE IN FEEDBACK?

- ☐ Dat het me helpt om te begrijpen wat goed ging en wat beter kan
- ☐ Dat het me motiveert om beter te worden
- ☐ Dat het positief is en mij aanmoedigt
- ☐ Dat ik meteen weet wat ik moet doen om vooruit te gaan

4. WAT ZOU JOU HELPEN OM JE ZEKERDER TE VOELEN NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- ☐ Extra uitleg over hoe ik het kan verbeteren
- ☐ Meer complimenten naast de verbeterpunten
- ☐ Een tweede kans om het opnieuw te proberen
- ☐ Hulp van de leerkracht of klasgenoten

5. WAT HELPT JOU OM OVER JE EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- ☐ Vaste vragen die mij begeleiden bij zelfreflectie
- ☐ Een gesprek met de leerkracht of een klasgenoot
- ☐ Een dagboek of schriftje om mijn vooruitgang bij te houden
- ☐ Ik weet niet goed hoe ik dit moet doen

6. WAT ZOU ZELFREFLECTIE MAKKELIJKER VOOR JOU MAKEN?

- ☐ Een checklist met stappen die ik kan volgen
- ☐ Voorbeelden van hoe anderen reflecteren
- ☐ Meer tijd en ruimte in de klas om te reflecteren
- ☐ Feedback van de leerkracht over mijn zelfreflectie

7. WAT HELPT JOU OM MEER VERTROUWEN TE KRIJGEN IN JEZELF?

- ☐ Complimenten krijgen over mijn inzet en vooruitgang
- ☐ Zien dat ik vooruitgang maak, bijvoorbeeld door voor-en-na-vergelijkingen
- ☐ Weten dat fouten maken oké is en dat ik ervan kan leren
- ☐ Succesverhalen horen van anderen die ook hebben moeten oefenen

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN IN DE KLAS?

- ☐ Meer focus op wat ik goed doe
- ☐ Minder stress en druk bij taken en toetsen
- ☐ Meer kansen om te laten zien wat ik kan
- ☐ Hulp bij het omgaan met moeilijke momenten

BIJLAGE 26 ANALYSE VAN DE VRAGENLIJST LEERLINGEN 6^E LEERJAAR OVER HUN NODEN AAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE OM HUN ZELFVERTROUWEN TE VERSTERKEN IN FUNCTIE VAN DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS

1. HOE LIEFST FEEDBACK?

- Mondeling = 12 x
- Schriftelijk = 10 x
- Peer = 4 x
- Gesprek leerkracht = 3 x

2. WANNEER HELPT HET?

- Vooraf = 5 x
- Tijdens = 3 x
- Na = 2 x
- Alle drie = 6 x

3. BELANGRIJKSTE?

- Helpen begrijpen wat goed/beter kan = 6 x
- Motiveert = 3 x
- Aanmoedigt = 1 x
- Meteen weten wat doen = 6 x

4. WAT HELPT NA NEGATIEVE FEEDBACK?

- Extra uitleg = 7 x
- Ook complimenten = 2 x
- 2de kans = 3 x
- Hulp = 10 x

5. WAT HELPT OM OVER EIGEN WERK NA TE DENKEN?

- Vaste vragen = 13 x
- Gesprek = 10 x
- Dagboek = 2 x
- Ik weet niet = 2 x

6. HOE ZELFREFLECTIE GEMAKKELIJKER MAKEN?

- Checklist = 8 x
- Voorbeelden van anderen = 4 x
- Meer tijd/ruimte in de klas = 3 x
- Feedback LK over zelfreflectie = 4 x

7. WAT HELPT VOOR MEER ZELFVERTROUWEN?

- Complimenten = 8 x
- Vooruitgang zien = 9 x
- Weten dat fouten maken mag = 5 x
- Succesverhalen van anderen = 3 x

8. WAT HELPT OM POSITIEVER NAAR JEZELF TE KIJKEN?

- Focus op goed = 6 x
- Minder stress/druk = 9 x
- Meer kansen = 4 x
- Hulp bij omgaan met moeilijke momenten = 4 x

Uit deze vragenlijst blijkt dat de meerderheid van de leerlingen liefst zowel mondeling als schriftelijk feedback krijgt van de leerkracht, zowel voor, tijdens als na een taak, opdracht of toets. Ze hebben nood aan feedback die hen helpt om te begrijpen wat goed ging en beter kan en waardoor ze meteen weten wat te doen om vooruitgang te maken. Voor de meeste leerlingen zou extra uitleg hoe ze kunnen verbeteren en hulp van de leerkracht, helpen om zich na negatieve feedback zelfzekerder te voelen. Wat betreft de vragen over zelfreflectie concludeer ik dat vaste vragen en een gesprek met de leerkracht helpen om over hun eigen werk na te denken en dat een checklist het voor hen makkelijker zou maken. Meer complimenten krijgen en meer focus op wat ze goed doen, helpt de meerderheid van de leerlingen om meer zelfvertrouwen te hebben en positiever naar zichzelf te kijken in de klas.

BIJLAGE 27 VRAGENLIJST LEERKRACHT 6de LEERJAAR EN ZORGLEERKRACHT OVER HUN NODEN AAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE OM HET ZELFVERTROUWEN VAN DE LEERLINGEN VAN HET 6de LEERJAAR TE VERSTERKEN IN FUNCTIE VAN DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJ

LEERKRACHT 6DE LEERJAAR

- 1. WELKE SPECIFIEKE MOEILIKHEDEN ERVAAR JE BIJ HET GEVEN VAN FEEDBACK AAN LEERLINGEN?**
 - Leerlingen begrijpen de feedback niet volledig
 - Leerlingen passen feedback onvoldoende toe in hun leerproces
 - Er is onvoldoende tijd om diepgaande feedback te geven
 - De feedback is vaak te algemeen en niet persoonlijk genoeg
 - Andere:
- 2. WAT HEBBEN LEERLINGEN VOLGENS JOU NODIG OM FEEDBACK BETER TE VERWERKEN EN ER POSITIEF UIT TE LEREN?**
 - Meer aandacht voor positieve feedback naast verbeterpunten
 - Meer tijd en begeleiding om feedback om te zetten in actie
 - Een veilige klasomgeving waarin fouten maken normaal is
 - Concrete tips over hoe ze feedback kunnen gebruiken om te verbeteren
 - Andere, namelijk: ...
- 3. WAT HELPT LEERLINGEN OM BETER TE REFLECTEREN OVER HUN EIGEN LEERPROCES?**
 - Vaste reflectievragen of checklists
 - Meer gestructureerde begeleide reflectiemomenten
 - Voorbeelden van goede zelfreflectie
 - Minder prestatiedruk en meer focus op groei
 - Andere, namelijk: ...
- 4. WAT HEBBEN LEERLINGEN NODIG OM EEN POSITIEVER ZELFBEELD TE ONTWIKKELEN IN DE KLAS?**
 - Meer succeservaringen om vertrouwen op te bouwen
 - Duidelijker zien welke vooruitgang ze boeken
 - Meer erkenning van inzet en inspanning, niet alleen van resultaat
 - Een klasomgeving waarin ze zich veilig voelen om fouten te maken
 - Andere, namelijk: ...
- 5. WAT HEB JIJ ALS LEERKRACHT NODIG OM FEEDBACK EFFECTIEVER EN MOTIVERENDER TE MAKEN?**
 - Meer tijd in het lesrooster om hier aandacht aan te besteden
 - Praktische methodieken en tools voor gestructureerde feedback
 - Opleiding of uitwisseling met collega's over effectieve feedbackstrategieën
 - Ondersteuning bij het omgaan met verschillen in hoe leerlingen feedback verwerken
 - Andere, namelijk: ...
- 6. OP WELK GEBIED ZOU JE MEER ONDERSTEUNING WILLEN BIJ HET GEVEN VAN FEEDBACK?**
 - Motiverende feedback geven zonder demotiverend over te komen
 - Differentiatie in feedback voor diverse leerbehoeften
 - Feedback koppelen aan zelfreflectie bij leerlingen
 - Efficiënte manieren om schriftelijke en mondelinge feedback te combineren
 - Andere:
- 7. WELKE SPECIFIEKE UITDAGINGEN ONDERVIND JE BIJ HET STIMULEREN VAN ZELFREFLECTIE?**
 - Leerlingen vinden het moeilijk om kritisch naar zichzelf te kijken
 - Leerlingen hebben geen interesse of motivatie om te reflecteren
 - Er is te weinig tijd om structureel aan zelfreflectie te werken
 - Leerlingen weten niet hoe ze zelfreflectie moeten toepassen
 - Andere:

8. WAT ZOU JOU HELPEN OM ZELFREFLECTIE BETER TE BEGELEIDEN BIJ LEERLINGEN?

- Duidelijke methodes om leerlingen te leren reflecteren
- Tools of werkvormen om zelfreflectie aantrekkelijker te maken
- Meer samenwerking met collega's om een reflectieve leercultuur te ontwikkelen
- Praktische voorbeelden van effectieve zelfreflectie bij leerlingen
- Andere:

9. OP WELKE MOMENTEN ZOU JE ZELFREFLECTIE BETER WILLEN INTEGREREN IN DE KLASPRAKTIJK?

- Na elke toets of evaluatie
- Aan het einde van elke week of leerfase
- Tijdens groepsbesprekingen en feedbackmomenten
- In individuele gesprekken met leerlingen
- Andere:

10. WAT HEBBEN LEERLINGEN NODIG OM POSITIEF TE LEREN UIT FEEDBACK IN FUNCTIE VAN DE OVERGANG NAAR HET SECUNDAIR?

- Meer aandacht voor positieve feedback naast verbeterpunten
- Begeleiding in hoe ze feedback kunnen gebruiken om zelfstandig te groeien
- Een veilige klasomgeving waarin fouten maken normaal is
- Concrete strategieën om feedback om te zetten in actie
- Andere, namelijk: ...

11. WAT HELPT LEERLINGEN OM BETER TE REFLECTEREN OVER HUN EIGEN LEERPROCES IN VOORBEREIDING OP HET SECUNDAIR?

- Oefenen met gestructureerde reflectiemomenten
- Meer zelfstandigheid bij het beoordelen van hun eigen werk
- Inzicht in hun sterktes en werkpunten, zodat ze hun eigen leerproces beter kunnen sturen
- Begeleiding bij het stellen van persoonlijke leerdoelen
- Andere, namelijk: ...

12. WAT HEBBEN LEERLINGEN NODIG OM EEN POSITIEF ZELFBEELD TE BEHOUDEN BIJ DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

- Succeservaringen om hun vertrouwen te versterken
- Inzicht in hun eigen groei en vooruitgang
- Begeleiding bij het omgaan met uitdagingen en nieuwe verwachtingen
- Erkenning van hun inzet en inspanning, niet enkel hun resultaten
- Andere, namelijk: ...

13. WAT HEB JIJ ALS LEERKRACHT NODIG OM LEERLINGEN BETER VOOR TE BEREIDEN OP HET VERWERKEN VAN FEEDBACK IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

- Meer tijd in het lesrooster om hier bewust op in te zetten
- Praktische methodieken en tools om feedback zelfstandig te leren verwerken
- Uitwisseling met leerkrachten uit het secundair over hoe zij feedback geven
- Andere, namelijk: ...

14. WAT ZOU JOU HELPEN OM ZELFREFLECTIE BETER TE BEGELEIDEN BIJ LEERLINGEN MET HET OOG OP DE OVERGANG?

- Concrete materialen en methodieken om reflectie gestructureerd aan te pakken
- Meer tijd en ruimte in het curriculum om hierop in te zetten
- Inzichten in hoe zelfreflectie leerlingen helpt om zelfstandiger te worden
- Andere, namelijk: ...

15. WAT HEB JIJ NODIG OM LEERLINGEN MET EEN ONZEKER ZELFBEELD BETER TE ONDERSTEUNEN IN HUN OVERGANG NAAR HET SECUNDAIR?

- Praktische strategieën om hun zelfvertrouwen te versterken
- Meer aandacht voor groeimindset en veerkracht in het curriculum
- Handvaten om hun te leren omgaan met nieuwe verwachtingen en druk

ZORGLEERKRACHT

1. **WELKE SPECIFIEKE MOEILIKHEDEN ERVAAR JE BIJ HET GEVEN VAN FEEDBACK AAN LEERLINGEN?**
 - Leerlingen begrijpen de feedback niet volledig
 - Leerlingen passen feedback onvoldoende toe in hun leerproces
 - Er is onvoldoende tijd om diepgaande feedback te geven
 - De feedback is vaak te algemeen en niet persoonlijk genoeg
 - Andere:
2. **WAT HEBBEN LEERLINGEN VOLGENS JOU NODIG OM FEEDBACK BETER TE VERWERKEN EN ER POSITIEF UIT TE LEREN?**
 - Meer aandacht voor positieve feedback naast verbeterpunten
 - Meer tijd en begeleiding om feedback om te zetten in actie
 - Een veilige klasomgeving waarin fouten maken normaal is
 - Concrete tips over hoe ze feedback kunnen gebruiken om te verbeteren
 - Andere, namelijk: ...
3. **WAT HELPT LEERLINGEN OM BETER TE REFLECTEREN OVER HUN EIGEN LEERPROCES?**
 - Vaste reflectievragen of checklists
 - Meer gestructureerde begeleide reflectiemomenten
 - Voorbeelden van goede zelfreflectie
 - Minder prestatiedruk en meer focus op groei
 - Andere, namelijk: ...
4. **WAT HEBBEN LEERLINGEN NODIG OM EEN POSITIEVER ZELFBEELD TE ONTWIKKELEN IN DE KLAS?**
 - Meer succeservaringen om vertrouwen op te bouwen
 - Duidelijker zien welke vooruitgang ze boeken
 - Meer erkenning van inzet en inspanning, niet alleen van resultaat
 - Een klasomgeving waarin ze zich veilig voelen om fouten te maken
 - Andere, namelijk: ...
5. **WAT HEB JIJ ALS LEERKRACHT NODIG OM FEEDBACK EFFECTIEVER EN MOTIVERENDER TE MAKEN?**
 - Meer tijd in het lesrooster om hier aandacht aan te besteden
 - Praktische methodieken en tools voor gestructureerde feedback
 - Opleiding of uitwisseling met collega's over effectieve feedbackstrategieën
 - Ondersteuning bij het omgaan met verschillen in hoe leerlingen feedback verwerken
 - Andere, namelijk: ...
6. **OP WELK GEBIED ZOU JE MEER ONDERSTEUNING WILLEN BIJ HET GEVEN VAN FEEDBACK?**
 - Motiverende feedback geven zonder demotiverend over te komen
 - Differentiatie in feedback voor diverse leerbehoeften
 - Feedback koppelen aan zelfreflectie bij leerlingen
 - Efficiënte manieren om schriftelijke en mondelinge feedback te combineren
 - Andere:
7. **WELKE SPECIFIEKE UITDAGINGEN ONDERVIND JE BIJ HET STIMULEREN VAN ZELFREFLECTIE?**
 - Leerlingen vinden het moeilijk om kritisch naar zichzelf te kijken
 - Leerlingen hebben geen interesse of motivatie om te reflecteren
 - Er is te weinig tijd om structureel aan zelfreflectie te werken
 - Leerlingen weten niet hoe ze zelfreflectie moeten toepassen
 - Andere:
8. **WAT ZOU JOU HELPEN OM ZELFREFLECTIE BETER TE BEGELEIDEN BIJ LEERLINGEN?**
 - Duidelijke methodes om leerlingen te leren reflecteren
 - Tools of werkvormen om zelfreflectie aantrekkelijker te maken
 - Meer samenwerking met collega's om een reflectieve leercultuur te ontwikkelen
 - Praktische voorbeelden van effectieve zelfreflectie bij leerlingen
 - Andere:

9. OP WELKE MOMENTEN ZOU JE ZELFREFLECTIE BETER WILLEN INTEGREREN IN DE KLASPRAKTIJK?

- o Na elke toets of evaluatie
- o Aan het einde van elke week of leerfase
- o Tijdens groepsbesprekingen en feedbackmomenten
- o In individuele gesprekken met leerlingen
- o Andere:

10. WAT HEBBEN LEERLINGEN NODIG OM POSITIEF TE LEREN UIT FEEDBACK IN FUNCTIE VAN DE OVERGANG NAAR HET SECUNDAIR?

- o Meer aandacht voor positieve feedback naast verbeterpunten
- o Begeleiding in hoe ze feedback kunnen gebruiken om zelfstandig te groeien
- o Een veilige klasomgeving waarin fouten maken normaal is
- o Concrete strategieën om feedback om te zetten in actie
- o Andere, namelijk: ...

11. WAT HELPT LEERLINGEN OM BETER TE REFLECTEREN OVER HUN EIGEN LEERPROCES IN VOORBEREIDING OP HET SECUNDAIR?

- o Oefenen met gestructureerde reflectiemomenten
- o Meer zelfstandigheid bij het beoordelen van hun eigen werk
- o Inzicht in hun sterktes en werkpunten, zodat ze hun eigen leerproces beter kunnen sturen
- o Begeleiding bij het stellen van persoonlijke leerdoelen
- o Andere, namelijk: ...

12. WAT HEBBEN LEERLINGEN NODIG OM EEN POSITIEF ZELFBEELD TE BEHOUDEN BIJ DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

- o Succeservaringen om hun vertrouwen te versterken
- o Inzicht in hun eigen groei en vooruitgang
- o Begeleiding bij het omgaan met uitdagingen en nieuwe verwachtingen
- o Erkenning van hun inzet en inspanning, niet enkel hun resultaten
- o Andere, namelijk: ...

13. WAT HEB JIJ ALS LEERKRACHT NODIG OM LEERLINGEN BETER VOOR TE BEREIDEN OP HET VERWERKEN VAN FEEDBACK IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

- o Meer tijd in het lesrooster om hier bewust op in te zetten
- o Praktische methodieken en tools om feedback zelfstandig te leren verwerken
- o Uitwisseling met leerkrachten uit het secundair over hoe zij feedback geven
- o Andere, namelijk: ...

14. WAT ZOU JOU HELPEN OM ZELFREFLECTIE BETER TE BEGELEIDEN BIJ LEERLINGEN MET HET OOG OP DE OVERGANG?

- o Concrete materialen en methodieken om reflectie gestructureerd aan te pakken
- o Meer tijd en ruimte in het curriculum om hierop in te zetten
- o Inzichten in hoe zelfreflectie leerlingen helpt om zelfstandiger te worden
- o Andere, namelijk: ...

15. WAT HEB JIJ NODIG OM LEERLINGEN MET EEN ONZEKER ZELFBEELD BETER TE ONDERSTEUNEN IN HUN OVERGANG NAAR HET SECUNDAIR?

- o Praktische strategieën om hun zelfvertrouwen te versterken
- o Meer aandacht voor groeimindset en veerkracht in het curriculum
- o Handvaten om hun te leren omgaan met nieuwe verwachtingen en druk
- o Andere, namelijk:

16. WAT HEB JIJ ALS LEERKRACHT NODIG OM LEERLINGEN BETER VOOR TE BEREIDEN OP HET VERWERKEN VAN FEEDBACK IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS?

- o Meer tijd in het lesrooster om hier bewust op in te zetten
- o Praktische methodieken en tools om feedback zelfstandig te leren verwerken
- o Uitwisseling met leerkrachten uit het secundair over hoe zij feedback geven
- o Andere, namelijk: ...

17. WAT ZOU JOU HELPEN OM ZELFREFLECTIE BETER TE BEGELEIDEN BIJ LEERLINGEN MET HET OOG OP DE OVERGANG?

- o Concrete materialen en methodieken om reflectie gestructureerd aan te pakken
- o Meer tijd en ruimte in het curriculum om hierop in te zetten
- o Inzichten in hoe zelfreflectie leerlingen helpt om zelfstandiger te worden
- o Andere, namelijk: ...

18. WAT HEB JIJ NODIG OM LEERLINGEN MET EEN ONZEKER ZELFBEELD BETER TE ONDERSTEUNEN IN HUN OVERGANG NAAR HET SECUNDAIR?

- o Praktische strategieën om hun zelfvertrouwen te versterken

BIJLAGE 28 ANALYSE VAN DE VRAGENLIJST LEERKRACHT 6de LEERJAAR EN ZORGLEERKRACHT OVER HUN NODEN AAN FEEDBACK EN ZELFREFLECTIE OM HET ZELFVERTROUWEN VAN DE LEERLINGEN VAN HET 6de LEERJAAR TE VERSTERKEN IN FUNCTIE VAN DE OVERSTAP NAAR HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Uit deze vragenlijst concludeer ik dat beide leerkrachten gelijklopende antwoorden geven. Ze ervaren gebrek aan tijd als een grote moeilijkheid bij het geven van feedback. Ze geven aan meer tijd en begeleiding nodig te hebben om feedback in te zetten, met daarbij concrete tips over hoe ze feedback kunnen inzetten. Volgens hen kunnen vaste reflectievragen of checklists en meer gestructureerde begeleide reflectiemomenten hierbij helpen. Ze stellen dat leerlingen nood hebben aan zicht op hun vooruitgang en meer erkenning van hun inzet om een positiever zelfbeeld te ontwikkelen. Zelf hebben de leerkrachten nood aan efficiënte manieren om mondelinge en schriftelijke feedback te combineren. Allebei ondervinden ze dat leerlingen in het 6de leerjaar het moeilijk vinden om kritisch naar zichzelf te kijken en hebben ze nood aan tools en werkvormen om zelfreflectie te begeleiden en aantrekkelijk te maken voor leerlingen. Ze willen zelfreflectie veel meer integreren in de klas zoals bijvoorbeeld na elke toets of evaluatie of aan het einde van een week of leerfase. Ze ervaren nood aan begeleiding bij leerlingen bij het feedback gebruiken om te groeien en inzicht te krijgen in eigen groei en vooruitgang. Gestructureerde reflectiemomenten en meer zelfstandigheid bij het beoordelen van hun werk kunnen volgens de leerkrachten een grote hulp zijn.

BIJLAGE 29 ONTWERPEISEN

- Het ontwerp moet geschikt zijn voor leerlingen van het zesde leerjaar.
- Het moet inspelen op hun niveau van zelfreflectie en feedbackverwerking.
- Het moet zelfstandig of met minimale begeleiding kunnen worden gebruikt.
- Het ontwerp moet gericht zijn op het versterken van het zelfvertrouwen van leerlingen.
- Zelfreflectie en feedback moeten een centrale rol spelen.
- De impact op de leerlingen moet meetbaar zijn via evaluaties of feedbackmomenten.
- De taal en inhoud moeten begrijpelijk en toegankelijk zijn voor leerlingen van het 6de leerjaar.
- Het ontwerp moet motiverend en stimulerend werken.
- Feedback of zelfreflectie moeten op vastgelegde momenten gebeuren.
- Er moet op een gestructureerde manier aan feedback en zelfreflectie gedaan worden.
- Het ontwerp moet leerlingen stimuleren om over hun eigen sterktes en groeipunten na te denken.
- Er moeten methodes zijn om feedback van de leerkracht te verwerken.
- Er moet ruimte zijn voor herhaling en opvolging, zodat leerlingen hun groei kunnen zien.
- Het ontwerp moet haalbaar zijn binnen de beschikbare tijd en middelen.
- Het moet getest kunnen worden in een reële schoolomgeving.
- Het moet voldoen aan pedagogische en didactische principes.